

JAARVERSLAG 2004

VVD-HOOFDBESTUUR

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
1. ALGEMENE VERGADERING EN LEDENRAADPLEGING	4
1.1 115 ^E AV TE ROTTERDAM	4
1.2 BEKNOPT BESLUITENLIJST 115 ^E AV	4
1.3 116 ^E AV TE NOORDWIJKERHOUT	7
1.4 BEKNOPT BESLUITENLIJST 116 ^E AV	8
2. BESTUURSZAKEN	10
2.1 HOOFDBESTUUR.....	10
2.2 HBKC-OVERLEG	11
2.3 WAARDERINGSVORMEN	12
2.4 ALGEMEEN SECRETARIAAT/THORBECKEHUIS	12
2.5 COMMISSIE VAN BEROEP.....	13
3. TALENTMANAGEMENT	14
3.1 ALGEMEEN	14
3.2 STUURGROEP TALENTMANAGEMENT	14
3.3 ACTIVITEITEN	14
3.4 PERMANENTE SCOUTINGSCOMMISSIE.....	14
3.5 CONTACTEN FUNCTIONEEL NETWERK	15
3.6 HAND-OUT TALENTMANAGEMENT	15
4. OPLEIDING EN TRAINING	16
4.1 ACTIVITEITEN	16
4.2 LANDELIJKE BIJEENKOMSTEN	17
4.3 STUURGROEP OPLEIDING & TRAINING	17
4.4 LANDELIJKE COMMISSIE OPLEIDINGEN (LCO).....	17
4.5 STATISTIEK CURSUSSEN	18
5. INHOUDELIJKE DISCUSSIE	20
5.1 BESTUURLIJK	20
5.2 LCID	20
5.3 PARTIJCOMMISSIES	20
5.4 PARTIJRADEN.....	21
5.5 ANDERE LANDELIJKE BIJEENKOMSTEN	22
6. INTERNATIONALE ZAKEN	23
6.1 MATRA.....	23
6.2 ELDR.....	23
6.3 LI	23
6.4 IMD.....	24
7. VOORLICHTING EN COMMUNICATIE	25
7.1 LANDELIJKE PR-COMMISSIE (LPC) EN STUURGROEP LPC.....	25
7.2 INTERNET.....	25
7.3 POLITIEK!/VRIJHEID EN DEMOCRATIE.....	26
7.4 THORBECKEWEB/KIEZERSNIEUWSBRIEF	26
7.5 PERMANENTE PROFILERING/CAMPAGNEVERKIEZINGEN	26
7.6 LEDENWERVING EN -BEHOUD	27
8. JONGERENBELEID	28
8.1 CLJ	28
8.2 SAMENWERKING JOVD-VVD.....	28
8.3 ACTIVITEITEN	28
8.4 GESCHILLENCOMMISSIE JOVD-VVD	29

9. LIBERAAL VROUWEN NETWERK	30
10. COMMISSIE AD HOC	32
11. VVD-EERSTE-KAMERFRACTIE	33
11.1 SAMENSTELLING.....	33
11.2 COMMISSIES	33
12. VVD-TWEEDE-KAMERFRACTIE	35
12.1 SAMENSTELLING.....	35
12.2 VERGADERINGEN, BIJENKOMSTEN EN COMMISSIES	35
12.3 EUROPESE VERKIEZINGEN OP 10 JUNI	36
12.4 OVERIG.....	36
13. VVD-EUROPEES-PARLEMENTFRACTIE	37
13.1 SAMENSTELLING EN PORTEFEUILLEVERDELING.....	37
13.2 ELDR/ALDE-FRACTIE.....	37
13.3 CONTACT MET DE VVD-GELEDINGEN.....	38
13.4 EUROPESE VERKIEZINGEN 2004.....	38
13.5 AFSLUITEND	38
14. VVD-BESTUURDERSVERENIGING	39
15. LIBERALE INTERNATIONALE GROEP NEDERLAND (LIGN)	41
16. JAARVERSLAGEN PARTIJCOMMISSIES	42
16.1 BINNENLANDSE ZAKEN.....	42
16.2 JUSTITIE.....	44
16.3 POLITIE.....	46
16.4 BUITENLANDSE ZAKEN/ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	47
16.5 DEFENSIE	48
16.6 EUROPESE ZAKEN.....	49
16.7 FINANCIEEL ECONOMISCHE ZAKEN/MKB	51
16.8 BELASTINGEN.....	53
16.9 SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID.....	54
16.10 VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING.....	55
16.11 MILIEUHYGIËNE	56
16.12 LANDBOUW, VISSERIJ EN NATUURBEHEER	57
16.13 VERKEER EN WATERSTAAT	58
16.14 ONDERWIJS.....	61
16.15 WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE	64
16.17 TOLERANTIE.....	66
16.18 CULTUUR EN MEDIA.....	67
16.19 SENIORENBELEID.....	68
BIJLAGE: LEDENADMINISTRATIE	70
AFDELINGEN EN KAMERCENTRALES (KC's)	70
OVERZICHT ONTVANGEN JAARVERSLAGEN	70
LEDENONTWIKKELING	71
OPBOUW VAN LEDENBESTAND.....	73

VOORWOORD

Het jaar 2004 was een jaar met vele horizons. De VVD was het afgelopen jaar zonder meer spraakmakend in idee en debat. De VVD stond volop in het nieuws en de belangstelling. Dat was ook het streven aan het begin van het jaar. De commissie Liberaal Manifest onder leiding van Geert Dales is aan de slag gegaan om een nieuw Liberaal Manifest te schrijven. Zij kreeg als opdracht mee om uitdagend, helder en onderscheidend te zijn. Een liberale inspiratiebron voor de wat langere termijn te bieden. Voorts zal het resultaat gebruikt worden als één van de bouwstenen voor een nieuw verkiezingsprogramma.

Naast de voorbereiding op een nieuw inhoudelijk fundament, is in 2004 ook vorm gegeven aan twee andere peilers voor een sterke VVD. De permanente scoutingscommissie onder leiding van Pauline Krikke is haar zoektocht begonnen naar (nieuwe) talenten binnen en buiten de partij die zich kunnen manifesteren bij de kiezers.

Daarnaast werd de partijvernieuwing voortgezet onder meer door de invoering van het individuele stemrecht tijdens de Algemene Ledenvergaderingen. De auditcommissie onder leiding van Henry Meijdam bewaakt en stimuleert de voortgang van de partijvernieuwing.

De hartstochten die ons land in 2002 overspoelden zijn in 2004 nog niet geluwd. Nederland en de Nederlanders verkeren nog steeds in een staat van onzekerheid, zeker na de moord op Theo van Gogh op 2 november 2004. De VVD heeft ook dit jaar gemerkt hoe moeilijk het is 'hartstochten' te bedwingen. Wij hebben aan den lijve ondervonden hoe de democratie bedreigd wordt. De aanrijding van onze fractievoorzitter en zijn voorlichter, een kamerlid dat een aantal maanden haar werk niet kan doen, een partij die in haar functioneren beperkt wordt omdat de veiligheid bijvoorbeeld tijdens congressen haar daar toe dwingt.

In 2004 was het niet allemaal 'feest' voor de VVD. We verloren bij de verkiezingen van 10 juni twee zetels in het Europees Parlement. Verlies ondanks een campagne met goede kandidaten en de tomeloze inzet en het enthousiasme van vele vrijwilligers. Een hoofdbestuurlid trad af om met een eigen partij aan de Europese verkiezingen deel te nemen. We verloren onze staatssecretaris voor onderwijs. Tenslotte raakte de VVD in de Tweede Kamer een zetel kwijt door het vertrek van Geert Wilders. "Elk nadeel heeft z'n voordeel". De VVD is als geen ander in het nieuws met spraakmakende ideeën in cruciale politieke debatten. Onze VVD-bewindslieden in het kabinet zetten de toon, voeren grote veranderingen door en verleggen (delicate) grenzen. Geen partij beschikt over zoveel bekende gezichten, geen partij haalt zo gemakkelijk de voorpagina. Hierop kan de VVD voortbouwen.

In 2004 is met de steun van de vele vrijwilligers, de kaderleden en de politici een gigantische prestatie geleverd om op een groot aantal momenten de partij te laten bruisen van activiteiten, campagnes, ideeën en debatten. Het hoofdbestuur is hen zeer veel dank verschuldigd. Ook verdienen onze medewerkers van het algemeen secretariaat een pluim voor de wijze waarop zij, onder moeilijke omstandigheden en grote druk, alle werkzaamheden die op hen afkwamen hebben uitgevoerd.

De uitdagingen voor het land en de partij zijn legio, we blijven vol vertrouwen aan de slag.

Jan van Zanen
Partijvoorzitter

1. ALGEMENE VERGADERING EN LEDENRAADPLEGING

1.1 115° AV te Rotterdam

Op 15 mei 2004 werd in het World Trade Centre Rotterdam een eendaags congres gehouden waar voor het eerst persoonlijk stemrecht voor de (individuele) leden gold. Tijdens de algemene vergadering van afgevaardigden is een aantal hoofdbestuursleden benoemd: mevrouw H.A. (Tila) zur Lage-Simons uit Hummelo als secretaris voor de organisatie (benoeming), mevrouw M.E. (Marijke) Tsoutsanis-van der Koogh uit Breda, als secretaris voor de organisatie (herbenoeming), mevrouw I.R. (Ina) Adema uit Deventer, als vice-voorzitter (benoeming), de heer N.E. (Niels) Joosten uit Oranjewoud, als secretaris voor de organisatie (benoeming).

De algemene vergadering besloot af te zien van een bijdrage van de congresgangers aan de extra kosten van het persoonlijk stemrecht. Na stemming werd met ruim $\frac{2}{3}$ meerderheid besloten met ingang van 2005 de contributie voor elk lid te verhogen met € 1,75. Deze verhoging komt bij de contributieverhoging met het prijsindexcijfer (2,4%).

Ondanks het zonnige weer was de opkomst enorm hoog. Het totaal uitgegeven stempassen voor individueel stemrecht (inclusief volmachten) kwam uit op boven de 1000! Ongeveer 600 personen waren 's middags getuige van het eerste politieke congres waarin alle leden individueel stemrecht hadden voor de ingediende moties.

1.2 Beknopte besluitenlijst 115° AV

1. Besloten werd een fax te sturen aan H.M. de Koningin, waarin de aanhankelijkheid van de VVD met het Koningshuis wordt betuigd.
2. Besloten werd te benoemen als stemcommissie/ notulencommissie:
  - De heer L. Osterholt te Zoetermeer
  - De heer H. Langenberg te Leiderdorp
  - Mevrouw T. Klip-Martin te Coevorden
3. Besloten werd het hoofdbestuur décharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid over 2002.
4. Besloten werd te benoemen als lid van de financiële commissie:
  - De heer ir. M. Geudeke te Uithoorn (herbenoeming)
  - De heer A.L. Zijlstra te Arnhem (herbenoeming)
  - Mevrouw M. Fisser te Amsterdam (benoeming)En als plaatsvervangende leden:
  - De heer R. Reijn te Den Haag (herbenoeming)
  - Mevrouw A.J. Rol van Calverenbrouck te Wijk bij Duurstede (benoeming)
5. Besloten werd de contributie voor contributiejaar 2005 te verhogen met gemiddeld 2,4%.
6. De voorstellen van het hoofdbestuur voor de uitwerking van 'Idee voor structuur' en de bijlagen 'het scherper in beeld brengen van de (formele) verantwoordelijkheden, de partijraad en Kwaliteitsimpuls afdelingen' worden vastgesteld, met inbegrip van de besluiten over de ingediende amendementen en moties in de tabel hierna.
7. Besloten werd mevrouw mr. A.M. van Blerck-Woerdman te Tilburg als tiende lid aan de Permanente Scoutingscommissie toe te voegen.
8. In de rondvraag werd door het hoofdbestuur toegezegd in het najaar van 2004 een discussiedag over de omgevingskwaliteit te organiseren (Liberaal Milieubeleid).
9. **Stemvenster huishoudelijk gedeelte**
Tijdens dit stemvenster hadden de afgevaardigden van de afdelingen stemrecht. Iedere stem werd uitgebracht voor vijftig leden van een afdeling. Het maximale aantal stemmen voor dit gedeelte was derhalve 1088.

Tabel besluiten over de ingediende amendementen en moties

Nr	Besluit AV	Gevolg
5	Overgenomen	<p><u>Invoegen bijlage A, Scherper in beeld, punt 4, 2^e alinea:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Maar in dat geval is het aan degenen die aan de representativiteit van het discussieforum <u>twijfelen</u> om het betreffende standpunt voor formele besluitvorming voor te leggen <u>aan de ALV</u>”. ▪ Uitleg: Dit is mogelijk door toepassing van het huidige huishoudelijk reglement. Naast het hoofdbestuur kunnen op grond van artikel 23.1c ook afdelingen en centrales dergelijke voorstellen doen.
6	Verworpen	<p><u>Invoegen Bijlage A, Scherper in beeld, Punt 5, partijcommissies:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “De leden worden benoemd op grond van deskundigheid en zullen per commissie niet meer dan twintig (20) zijn”.
7	Strekking Overgenomen	<p><u>Bijlage A, Scherper in beeld, Punt 5, partijcommissies:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Voor een discussiestuk geldt een lichtere procedure dan voor een officiële nota of rapport”.
8	Overgenomen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Dat de partijraad alleen advies kan geven en/of besluiten mag nemen over politieke standpunten indien er sprake is van spoedeisendheid”. ▪ “Dat de partijraad zich behoort te beperken tot het geven van advies volgens art. 29.1 van de statuten en terughoudend dient te zijn met het nemen van een besluit volgens art. 29.2 van de statuten”. ▪ Dit betekent dat het politieke primaat voor het innemen van politieke standpunten bij de AV ligt.
10	Overgenomen	<p><u>Bijlage B, partijraad punt2, art. 2 als volgt te lezen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “De frequentie van bijeenkomsten van de partijraad zal zo vaak als nodig zijn, maar ten minste 4 maal per jaar”.
13	Overgenomen	<p><u>Bijlage B, partijraad, na punt 6 nieuw artikel na 6:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “De partijraad kan geen besluiten nemen over beginselprogramma’s, verkiezingsprogramma’s of over kandidaturen voor namens of in de partij te vervullen functies”.
14	Overgenomen	<p><u>Bijlage B, partijraad, punt 8:</u> “De derde volzin van bijlage B van het stuk ‘Idee voor Partijstructuur’ vervalt. De nieuwe tekst onder punt 8 van bijlage B luidt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “De discussie ter vergadering dient te landen in besluitvorming. Dat kan bijvoorbeeld aan de hand van stellingen of via amendementen. De status van de uitspraak moet van tevoren bekend zijn”.
15	Overgenomen	<p><u>Bijlage B, partijraad, na punt 8 Nieuw artikel tussen 8 en 9:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “De partijraad kan onderwerpen en besluiten doorverwijzen naar de AV ter stemming door de leden”. ▪ Uitleg: Feitelijk geschiedt dit door een daartoe strekkend advies aan het hoofdbestuur. Daarnaast kunnen op grond van artikel 23.1c ook afdelingen en centrales een dergelijk voorstel doen.
16	Aangehouden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ (...) Verzoekt het hoofdbestuur terug te keren van het glossy kwartaal periodiek Politiek! naar een eenvoudig partijblad dat minimaal 6x per jaar alle leden bereikt (...) ▪ Uitleg: Het hoofdbestuur is bezig met het integraal herijken van de communicatiemiddelen en is voornemens dit onderzoek aan de AV voor te leggen in november 2004.
17	Aangehouden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Idem, waarbij in het voorstel de frequentie werd verhoogd tot minimaal 10x per jaar.

Stemronde 1

Ordevoorstellen 1 t/m 4 betreffende het voorkomen van een congresbijdrage. Met 74% stemmen vóór en 26% stemmen tegen, werd gekozen voor een extra contributieverhoging van € 1,75. De voorgestelde congresbijdrage is daarmee van de baan. De tarieven voor 2005 worden als volgt:

		PER JAAR		PER HALFJAAR		PER KWARTAAL	
Leeftijd	Betaling	2004	2005	2004	2005	2004	2005
t/m 26 jaar	acceptgiro	21,25	23,50	11,50	12,63	-	-
	incasso	20,25	22,50	10,50	11,63	5,50	6,09
27 t/m 64 jaar	acceptgiro	77,50	81,25	39,50	41,33	-	-
	incasso	76,50	80,25	38,50	40,38	19,75	20,69
65 jaar en ouder/ vermindering	acceptgiro	39,00	42,25	20,75	22,13	-	-
	incasso	38,00	41,25	19,75	21,13	10,00	10,69
gezinslid/ huisgenoot	acceptgiro	21,25	23,50	11,50	12,63	-	-
	incasso	20,25	22,50	10,50	11,63	5,50	6,09

Stemronde 2

Stemming ineens over de voorstellen 9, 11 en 12 met betrekking tot de partijraad. Met 81% stemmen vóór en 19% stemmen tegen werd het voorstel van het hoofdbestuur aanvaard om deze voorstellen te verwerpen.

Stemronde 3

Functie van vice-voorzitter. Gekozen werd tussen mevrouw I. (Ina) Adema te Deventer (68% stemmen) en de heer G.D. Scholtes te Hoorn (32% stemmen). Mevrouw Adema werd benoemd verklaard.

Stemronde 4

Functie van secretaris voor de organisatie. Gekozen werd ineens tussen Mevrouw M.E. (Marijke) Tsoutsanis te Breda (239 stemmen), de heer N. E. (Niels) Joosten te Oranjewoud (205 stemmen), mevrouw H.A. (Tila) zur Lage te Hummelo (173 stemmen) en mevrouw A. (Anneke) de Widt-Nieuwenhuizen te Hoogeveen (122 stemmen). Mevrouw Tsoutsanis, de heer Joosten en mevrouw Zur Lage werden benoemd verklaard.

10. Stemvenster politiek gedeelte

Tijdens dit stemvenster hadden de leden individueel stemrecht. Voor deze vergadering werden 1008 leden (inclusief 210 volmachten) ingeschreven.

Stemronde 5

Voorstel 18 werd aangenomen met 75% stemmen vóór en 25% stemmen tegen. Overwegende, dat als gevolg van de optelsom van noodzakelijke bezuinigingen de inkomenspositie van bepaalde groepen chronisch zieken en gehandicapten, echte armen en werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt ernstig onder druk staat; (...) verzoekt de Tweede-Kamerfractie en de bewindslieden om zo creatief mogelijk en met warmte maatregelen te bedenken die de ergste nood kunnen lenigen (...).

Stemronde 6

Actueel voorstel 19 werd aangenomen met 59% stemmen vóór en 41% stemmen tegen. (...) Het hoofdbestuur van de VVD op te dragen de inhoud van deze motie over te brengen aan zowel de leden van de VVD-Tweede-Kamerfractie als de VVD-bewindslieden om zodoende zorg te dragen voor het behoud van het marinevliegkamp De Kooy voor Den Helder en daarmee tevens het vliegkamp als operationeel en onderhoudscentrum van alle marinehelikopters te kunnen inrichten.

1.3 116^e AV te Noordwijkerhout

Deze tweedaagse algemene vergadering vond plaats op 26 en 27 november in de Leeuwenhorst te Noordwijkerhout met als thema 'Investeren in de toekomst'.

Temidden van overweldigende media-aandacht ging de 116^e AV in Noordwijkerhout goed van start. Na stilgestaan te hebben bij het overlijden van de heer J.W. Verbeek, oud-lid Eerste Kamer (overleden 10 november 2004), opende partijvoorzitter Jan van Zanen het congres. Hierna sprak Jozias van Aartsen de honderden aanwezige VVD'ers toe. Zijn toespraak imponeerde en tot de verbeelding sprak, des te meer vanwege de door hem voorgelezen persoonlijke boodschap van Ayaan Hirsi Ali. Een lang applaus en een staande ovatie volgden hierop.

Adjiedj Bakas, 'Nederlands grootste trendwatcher', nam het stokje van Jozias van Aartsen over en gaf zijn visie op de toekomst. Een unieke en vaak geestige toespraak die de wereld van 2020 aan de hand van megatrends schetste. De boodschap: "We moeten 'ontduffen' en als liberalen het hoofd fier houden".

Ben Verwaaijen, bestuursvoorzitter van British Telecom, benadrukte de noodzaak van leiderschap in de samenleving en een serieuze aanpak van verdere stimulering van de kenniseconomie. Er moet met meer passie en energie harder gewerkt worden!

Na een afscheidsspeech van voormalig EU-commissaris Frits Bolkestein, die zowel terugblikte op het verleden als vooruitkeek naar de toekomst, werd huidig EU-commissaris Neelie Kroes door voorzitter Jan van Zanen veel succes gewenst in haar nieuwe functie.

Op zaterdag leverde de plenaire sessie door diverse vragen een levendig debat op.

De functie van politiek leider wordt niet opgenomen in de VVD-reglementen, zo stemden de VVD-leden vandaag tijdens de algemene ledenvergadering. Wel spraken zij zich positief uit over het compromisvoorstel van het hoofdbestuur. Het hoofdbestuur stelde voor niet een eenhoofdige politiek leiderschap in te stellen, maar de fractievoorzitter van de Tweede Kamer wel als politiek 'aanvoerder' aan te merken.

De motie van de Tweede-Kamerfractie sneed in het bijzonder een zeer actuele buitenlandse kwestie aan: "De algemene vergadering van de VVD, bijeen in De Leeuwenhorst te Noordwijkerhout, roept de regering, als voorzitter van de Europese Unie op, de democratische oppositie in Oekraïne voluit te steunen, opdat de frauduleuze presidentsverkiezingen worden overgedaan. De Oekraïners hebben recht op vrijheid en democratie en de EU heeft als buurland van Oekraïne de plicht de bevolking die moedig in de vrieskou demonstreert, te steunen".

Tijdens de algemene vergadering van afgevaardigden is de heer J.D. (Jan Dirk) Smit uit Kinderdijk als penningmeester benoemd.

Eén van de parallelsessies georganiseerd door de Teldersstichting betrof een debat over liberalisme, artikel 23 van de Grondwet en de rol van het bijzonder onderwijs hierin.

Verskillende sprekers kwamen aan het woord over het al dan niet in stand houden van de gelijke financiering van openbaar en bijzonder onderwijs en mogelijke alternatieven voor het huidige onderwijssysteem.

In een andere parallelsessie kwamen de partijcommissies Binnenlandse Zaken, Politie en Justitie met voorstellen voor een fundamentele hervorming van het strafrechtelijk stelsel. De vaststelling dat de vertrouwenskloof tussen burger en rechtspraak gedicht moet worden, werd symbolisch gewicht toegekend door alle aanwezigen. Zo werd het idee van een gemengd tribunaal, bestaande uit 50% burgers en 50% deskundigen uitgebreid onder de

loep genomen. Andere voorstellen bestonden uit het beter in kaart brengen - en daarmee terugdringen - van criminaliteit met behulp van computerstatistieken en het overhevelen van milieu- en bouwvovertredingen van het strafrecht naar het administratieve recht. Het landelijk debattoernooi bereikte zijn hoogtepunt in een spetterend finaledebat in de plenaire zaal. De algemene vergadering werd afgesloten met een sprankelende en inspirerende speech van vice-premier en minister van Financiën, Gerrit Zalm.

1.4 Beknopte besluitenlijst 116^e AV

1. Besloten werd tot leden van de stem- en notulencommissie te benoemen:
  - De heer R. Nederveen te Amsterdam
  - De heer S. Pladet te Vlijmen
  - Mevrouw Mariëtte Kroes te Apeldoorn
2. Het rapport betreffende de communicatiemiddelen werd besproken en overgenomen, (inclusief de ingediende amendementen van de afdelingen Den Haag en Hilversum).
3. Het rapport van de Commissie Evaluatie Ledenraadplegingen (CEL) werd besproken en vastgesteld (inclusief wijzigingsvoorstellen).
4. De wijzigingen in statuten en huishoudelijk reglement werden besproken en aanvaard.
5. Het gewijzigde kandidaatstellingsreglement voor de gemeenteraadsverkiezingen werd vastgesteld.
6. Het reglement VVD-regio's en de procedure actuele moties werden besproken en aangenomen.
7. Het Jaarplan 2005 van het Hoofdbestuur werd besproken en aangenomen.
8. De begroting 2005 werd goedgekeurd.
9. Er vond een langdurige discussie plaats over het initiatiefvoorstel van de afdeling Ede betreffende het politiek leiderschap van de VVD. Uiteindelijk kon de vergadering zich vinden in de navolgende tekst: "Spreekt uit dat de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie als politiek aanvoerder de lijn van de VVD neerzet en naar buiten uitdraagt."
10. De heer J.D. Smit te Kinderdijk werd gekozen tot penningmeester in het hoofdbestuur.
11. **Stemvenster huishoudelijk gedeelte**
Tijdens dit stemvenster hadden de afgevaardigden van de afdelingen stemrecht. Iedere stem werd uitgebracht voor 50 leden van een afdeling. Het maximale aantal stemmen voor dit gedeelte was daarom 1074.

Stemronde 1

Amendement van de afdeling Rijnwoude op het rapport van de CEL inzake een voorbehoud voor het houden van een experimentele ledenraadpleging werd aangenomen met 462 (70%) tegen 202 stemmen (30%).

Stemronde 2

Amendement van de Kamercentrale Rotterdam om per Internet en per post te stemmen bij een ledenraadpleging en een telefoonstemming te laten vervallen werd verworpen met 288 stemmen voor (44%) en 363 stemmen tegen (56%).

Stemronde 3

Het amendement van de afdeling Rijnwoude om telefoonstemmen af te schaffen bij ledenraadpleging werd verworpen met 257 stemmen voor (39%) en 398 stemmen tegen (61%).

Stemronde 4

Het amendement van de Kamercentrale Rotterdam om artikel 2a.4 in het reglement op de kandidaatstelling voor de gemeenteraad geheel te schrappen is verworpen met 233 stemmen (35%) voor en 439 stemmen (65%) tegen.

Stemronde 5

Het nieuwe reglement op de regio's is met 453 stemmen (71%) en 182 stemmen (29%) aangenomen.

Stemronde 6

De nieuwe statuten van de VVD zijn met 612 stemmen (93%) voor en 47 stemmen (7%) tegen aangenomen.

12. Stemvenster Algemene ledenvergadering

Tijdens de politieke vergadering van zaterdagmiddag zijn 7 actuele moties aan de orde geweest.

Stemronde 1

De motie van de Kamercentrale Haarlem over 'zetelroof' is aangenomen met 374 stemmen (57%) voor en 285 stemmen (43%) tegen.

Stemronde 2

De motie van de Kamercentrale Den Haag over de wijziging van het kiesstelsel is verworpen met 233 stemmen voor (37%) en 401 stemmen (63 %) tegen.

De moties van de Kamercentrale Den Haag betreffende de gekozen burgemeester en de OZB zijn na discussie ingetrokken. Ditzelfde is gebeurd met de motie van de Kamercentrale Zuid-Holland Noord betreffende het instellen van een nieuw ministerie van binnenlandse veiligheid. De motie ingediend door de Tweede-Kamerfractie om de democratische oppositie in Oekraïne te steunen werd unaniem aangenomen.

Stemronde 3

Een uitspraak vanuit de parallelsessie over de gezondheidszorg is met 492 stemmen voor (77%) en 145 stemmen tegen (23%) aangenomen.

2. BESTUURSZAKEN

2.1 Hoofdbestuur

Het hoofdbestuur vergaderde in het verslagjaar dertien keer, namelijk op 19 januari, 9 februari, 1 maart, 22 maart, 19 april, 10 mei, 7 juni, 30 augustus, 13 september, 11 oktober, 8 november, 22 november en 13 december. De retraite van het hoofdbestuur was 25 en 26 juni te Wolfheze en op 10 en 11 september te Lunteren.

De samenstelling hoofdbestuur in 2004 was als volgt

Mr. J.H.C. van Zanen (voorzitter), M.G.J. Harbers (vice-voorzitter), mevrouw S. van Heemskerck Pillis-Duvekot (vice-voorzitter tot 15 mei), mevrouw I.R. Adema (vice-voorzitter vanaf 15 mei), M.P. Swart (algemeen secretaris), drs. M. Kuperus (penningmeester tot 28 november), ir. J.D. Smit (penningmeester vanaf 28 november), mevrouw mr. J. Hekman (tot 15 mei), mevrouw mr. H.A. zur Lage (vanaf 15 mei), mevrouw mr. S.M.A.J. den Ouden-Huygen, drs. W.B. Groen (tot 15 mei), N.E. Joosten (vanaf 15 mei), mevrouw mr. M.E. Tsoutsanis-van der Koogh, drs. T. Kuperus, mr. drs. S.E. van Tuyll van Serooskerken (tot 13 mei), mevrouw N.H. van den Broek-Laman Trip (adviseur Eerste Kamer), drs. G. Zalm (adviseur bewindspersonen), J.J. van Aartsen (adviseur Tweede Kamer), J. Maaten (adviseur Europees Parlement), mr. M.A.P. van Haersma Buma (adviseur VVD-Bestuurdersvereniging), de heer J. Stuttenheim (adviseur JOVD tot 28 januari), de heer W. Oosterveld (adviseur JOVD vanaf 3 april tot 20 november) de heer P. Laane (adviseur JOVD vanaf 20 november).

Portefeuilleverdeling hoofdbestuurleden 2004

Partijvoorlichting Fracties Bewindslieden Campagne	mr.J.H.C. van Zanen Voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> • algehele leiding en coördinatie • politieke contacten fracties en bewindslieden • voorlichting vanuit de partij • externe communicatie • verkiezingscampagnes 	<ul style="list-style-type: none"> • lid van de partijraad (voorzitter) • curator Teldersstichting
Externe contacten Teldersstichting	Mevrouw mr. I.R. Adema Vice-voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> • campagne-idee voor structuur • idee en debat in de VVD • partijraden • partijcommissies • ad hoc discussiebijeenkomsten • programma AV's 	<ul style="list-style-type: none"> • adviserend lid van de partijraad • curator Teldersstichting
Externe contacten KPB	M.G.J. Harbers Vice-voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> • talentmanagement • toekomstvisie/partijvernieuwing 	<ul style="list-style-type: none"> • adviserend lid partijraad • aanspreekpunt audit-commissie • aanspreekpunt PSC
Organisatie	M.P. Swart Algemeen Secretaris	<ul style="list-style-type: none"> • functioneren en organisatie van de partij • functioneren en organisatie algemeen secretariaat • statuten en reglementen 	<ul style="list-style-type: none"> • secretaris en lid partijraad
Financiën	ir. J.D. Smit Penningmeester	<ul style="list-style-type: none"> • financieel beheer van de partij • alternatieve vormen financiering • contributies en subsidiestromen • giften en sponsoring 	<ul style="list-style-type: none"> • voorzitter van het HB-KC penningmeestersoverleg • adviserend lid partijraad • bestuurslid van het Dresselhuysfonds

Internationale Zaken	drs. T. Kuperus Secretaris voor de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • coördinatie organisatorische activiteiten van de partij op internationaal terrein • Midden- en Oost-Europa-programma • contacten besturen buitenlandse liberale partijen • organisatie inhoudelijke discussie mbt tot het buitenland, Europa, ontwikkelingssamenwerking en Defensie • betrekkingen met de ELDR/LI/LIGN 	<ul style="list-style-type: none"> • adviserend lid partijraad • lid raad van de ELDR • adviserend bestuurslid LIGN • Raad van toezicht stichting IMD • lid uitvoerend comité LI • lid ALV NOVIB
Opleiding en Training	Mevr. mr. H.A. zur Lage Secretaris voor de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • opleiding en training 	<ul style="list-style-type: none"> • voorzitter LCO • adviserend lid van de partijraad
PR & Voorlichting (extern) Ledenwerving en ledenbehoud	Mevr. mr. S.M.J. Den Ouden-Huijgen Secretaris voor de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • externe communicatie • ledenwerving en ledenbehoud • marktonderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> • voorzitter LPC • adviserend lid partijraad
Pr & Voorlichting (intern) Nieuwe media	N.E. Joosten Secretaris voor de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • interne communicatie • magazine Politiek! • internet (VVD website) 	<ul style="list-style-type: none"> • adviserend lid partijraad
Doelgroepen <ul style="list-style-type: none"> • Ouderen • Jongeren • Vrouwen 	Mevr. mr. M. E. Tsoutsanis-van der Koogh Secretaris voor de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • coördinatie van beleid • betrekkingen met JOVD, VBV en seniorenbeleid • Liberaal Vrouwen Netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> • adviserend bestuurslid VVD-Bestuursdersvereniging • adviseur hoofdbestuur JOVD • voorzitter LVN • LOP • adviserend lid partijraad

Bezoeken/sprekbeurten van de partijvoorzitter

In het eerste jaar als voorzitter is Jan van Zanen op bezoek geweest bij allerlei afdelingen en kamercentrales. Het contact met zoveel mogelijk leden en vrijwilligers stond in deze ontmoetingen centraal. De circa 90 bezoeken hadden een zeer uiteenlopend karakter. Het ging om werkbezoeken, Politiek Cafés, fora, ledenvergaderingen en individuele contacten.

2.2 HBKC-overleg

Het overleg tussen het hoofdbestuur en de kamercentralevoorzitters kwam in het verslagjaar vijf keer bijeen op de zaterdagen 14 februari, 13 maart, 19 juni, 21 augustus, 2 oktober.

2.3 Waarderingsvormen

Mr. D.U. Stikkerplaquette

1. Mevrouw drs. L.E.J. Engering-Aarts
2. De heer mr. F.H.G. de Grave te Amsterdam
3. Mevrouw dr. P.C. Plooi-van Gorsel te Oude Wetering
4. De heer ir. W.G. de Raad te Emmeloord
5. De heer P.C.A. Verhoef te Duiven
6. De heer ing. A.H. Vermeer te Swifterbant
7. De heer mr. drs. H.N.A.J. Zijlmans te Beuningen

Thorbeckepenning

1. De heer J.N.J. van den Broek te Wieringen
2. De heer A. de Geest te Rijssen-Holten
3. De heer drs. W.B. Groen Steenwijk
4. Mevrouw S. van Heemskerck Pillis-Duvekot te Den Haag
5. Mevrouw mr. J. Hekman te Groningen
6. De heer H.A. Kamman te Oosterhout
7. Mevrouw R. Klingenberg-Resink te Enschede
8. De heer drs. M. Kuperus te Bussum
9. De heer W. Molenaar te Oisterwijk
10. De heer H. Niestadt te Den Haag
11. De heer G.J. Noest te Grave
12. De heer R.L. Pranger te Tynaarlo
13. De heer H.J. Touw te Rotterdam
14. De heer R.C.H. Verdijk te Nijmegen
15. De heer T.J. de Vries te Goirle

2.4 Algemeen secretariaat/Thorbeckehuis

Op het algemeen secretariaat van de vereniging zijn, inclusief de eenhoofdige directie, 25 personeelsleden werkzaam, bestaande uit een totaal van 21,5 formatieplaatsen. Op 1 oktober 2004 heeft het hoofdbestuur het vijftienjarige dienstverband met de heer mr. D.W. Zwart beëindigd. De heer Zwart bekleedde sinds 1996 de functie van directeur. Het hoofdbestuur heeft daarnaast per 1 oktober het organisatorische systeem van een management bestaande uit de directeur en twee managers beëindigd. Het algemeen secretariaat fungeert sindsdien onder de eenhoofdige leiding van de directeur. Sinds 1 oktober 2004 wordt deze functie ad interim vervuld door mevrouw drs. V.R. Oudkerk. Het aantal formatieplaatsen van 21,5 is in 2004 ten opzichte van 2003 niet gewijzigd. In 2004 zijn zes personeelsleden uit dienst getreden tegen negen in 2003.

Het Thorbeckehuis bestond per 31 december 2004 uit de volgende medewerkers: Nanette Aarts, Hans Alberts, Ria van den Barselaar, Mathieu Borsboom, Rick Bron, Ab Flick, Grady Flick, Eva Gobits, Til Goergen, Karin de Kok, Neeltje van Kooten, Marjolijn van Leeuwen, Marcus Lens van Rijn, Maud Mos, Anneke van Oosten, Alexander Oostermeijer, Véronique Oudkerk, Marcel van Rijn, Sabine Terheijden, Caroline van Thessen, Karin Veltman, Dymph Vroegh, Marijke van der Werff, Herbert Zilverentant, Wim de Zwart.

De volgende medewerkers zijn vertrokken: Inge Broekema, Petra Ginjaar, Nanda Kelly, Gijs Meijer, Maroesjka Vermolen (tijdelijk in 2004) en Daan Zwart.

In het Thorbeckehuis is ook het Eurofractie-secretariaat gehuisvest. Hiervan waren de volgende medewerkers per 31 december 2004 in dienst: Rogier Klimbie, Sabine de Kroon. Medewerker Marko van Workum is vertrokken.

2.5 Commissie van beroep

De Commissie van beroep bestond in 2004 uit de volgende personen: de heer mr. M.Th.M. Tangel (voorzitter), de heer mr. drs. H.A. Meulemans en de heer P.M. Blauw.

Behandelde zaken

In het verslagjaar zijn geen nieuwe zaken in behandeling genomen. Wel zijn uitspraken gedaan over besluiten die in 2003 aan de commissie waren voorgelegd.

- Van vier personen van wie door het hoofdbestuur, mede op advies van de betreffende afdeling, het lidmaatschap was geweigerd, zijn bij uitspraak van de commissie twee alsnog tot het lidmaatschap toegelaten (in Amsterdam en Breezand). Bij de twee anderen (in Rhenen en Breezand) is het besluit van het hoofdbestuur in stand gebleven. Mede naar aanleiding van de hierbij opgedane ervaringen zijn de statuten door de 116^e AV gepreciseerd.
- Het besluit van het hoofdbestuur op verzoek van de afdeling Rhenen een persoon uit het lidmaatschap te ontzetten is bij uitspraak van de commissie in stand gebleven. Naar aanleiding van deze uitspraak heeft betrokkene een rechtszaak tegen de VVD aangespannen. Aangezien het hier niet om een kort geding gaat, zal deze zaak nog enige tijd voortduren.

3. TALENTMANAGEMENT

3.1 Algemeen

In 2002 is de Stuurgroep Talentmanagement benoemd. Deze is sindsdien bezig met de daadwerkelijke verwezenlijking van de ambities op dit beleidsterrein. Bestaande plannen werden verder uitgewerkt en een nieuwe strategie werd ontwikkeld. De onderwerpen die onder meer op de agenda stonden zijn het begeleiden van talent (dit is onder andere uitgemond in de workshop 'Liberale Loopbanen'), het instellen van een Permanente Scoutingscommissie (PSC) in 2003, het ontwikkelen van een database met potentiële kandidaten en vacatures (Human Resource Management Systeem) en samenwerking met andere geledingen binnen de VVD, bewindslieden en de Tweede-Kamerfractie. Met het uitkiezen van de benodigde software en het in gang zetten van de werving van een medewerker Talentmanagement voor het Thorbeckehuis, kreeg de ontwikkeling van de 'talentendatabase' concreet gestalte. Naar verwachting kan dit deel van talentmanagement daarmee in het voorjaar van 2005 operationeel zijn.

3.2 Stuurgroep Talentmanagement

De Stuurgroep Talentmanagement kwam in 2004 zes maal bijeen. De stuurgroep bestond per 1 januari 2004 uit Mark Harbers (voorzitter), Marjolijn van Leeuwen (secretaris), Hans van den Broek, Frans Gosses, Frank de Grave (namens de Tweede-Kamerfractie) en Angélique Heijl. Frank de Grave is als vertegenwoordiger van de Tweede-Kamerfractie medio 2004 opgevolgd door Paul de Krom. Paul Scheffer, Paul van den Eijnden en Jeannette Baljeu hebben eveneens zitting genomen. Mariëtte Kroes voegde zich namens de Bestuurdersvereniging bij de stuurgroep. Angélique Heijl nam afscheid van de stuurgroep.

3.3 Activiteiten

In oktober 2004 is onder het motto '*To turn the stone*' een grote bijeenkomst georganiseerd in Utrecht voor kamercentralebestuurders en AB-leden van de Bestuurdersvereniging. Zij zijn hier geïnformeerd over de stand van zaken rond Talentmanagement, er werden *best practises* uitgewisseld, concrete acties bedacht en randvoorwaarden voor goed talentmanagement besproken. Dit alles draagt bij aan een zeer noodzakelijke cultuuromslag in de VVD ten aanzien van talentmanagement. Alle aanwezigen ontvingen daar de hand-out Talentmanagement (zie ook § 3.6). Tijdens het congres van de Bestuurdersvereniging hebben leden van de stuurgroep diverse inleidingen verzorgd over talentmanagement en ook elders in het land zijn bij bijeenkomsten presentaties over dit onderwerp gegeven.

3.4 Permanente Scoutingscommissie

Sinds de algemene vergadering van 29 november 2003 is de Permanente scoutingscommissie actief. De leden zijn Pauline Krikke (voorzitter), Adjiedj Bakas, Anke van Blerc-Woerdman, Hans van den Broek, Frans Gosses, Henry Kruithof, Joan Leemhuis-Stout, Anneke van Leeuwen-Gijsberts, Hans Nieukerke en Peter Smit. Het betreft een permanente commissie, die is belast met het werven, selecteren en uittesten van talentvolle kandidaten voor de ontwerprijsten voor de verkiezingen voor de Tweede en Eerste Kamer en het Europees Parlement. Daarbij wordt ook met een schuin oog gekeken naar de inzetbaarheid van talentvolle mensen voor andere VVD-topkaderposities. De commissie heeft profielen opgesteld voor volksvertegenwoordigers en een 'liberaal politicus' in het algemeen. De commissie reageert niet alleen op kandidaten die zichzelf aanmelden of door derden worden aangedragen, maar kan en moet ook zelf talenten spotten. De commissie is in 2004 zes maal bijeen gekomen, er zijn gesprekstechnieken geoefend, procedures opgesteld en er zijn inmiddels drie dagen gesprekken gevoerd met talenten.

3.5 Contacten functioneel netwerk

De leden van de Stuurgroep Talentmanagement brengen elk vanuit hun achtergrond een bepaald netwerk mee of zijn verantwoordelijk voor een bepaalde doelgroep. Zo zijn er contacten met de politieke top, de politiek assistenten, kamercentrales en afdelingen, het Liberaal Vrouwenetwerk, de JOVD, Bestuurdersvereniging, wethouders en burgemeesters, Tweede-Kamerfractie en ambtenaren.

Vanuit de stuurgroep is frequent meegedacht, binnen de partijbestuurlijke top én op aanvraag van derden, om VVD-kandidaten aan te dragen voor diverse politiek-bestuurlijke en maatschappelijke functies.

3.6 Hand-out Talentmanagement

De stuurgroep heeft een hand-out voor afdelings- en KC-besturen opgesteld met daarin informatie over de landelijke initiatieven op dit beleidsterrein en concrete handreikingen voor afdelingen, kamercentrales en de Bestuurdersvereniging.

4. OPLEIDING EN TRAINING

4.1 Activiteiten

Lokale en regionale cursussen en trainingen

Het opleiden van (potentiële) bestuurders en volksvertegenwoordigers blijft de basis van alle opleidings- en trainingsactiviteiten. In 2004 zijn in totaal 135 cursussen georganiseerd, tegen 98 in 2003; een stijging van 37%. Deze is onder meer veroorzaakt door de grote inzet van de opleidingsfunctionarissen en het feit dat er geen Tweede Kamer- en gemeenteraadsverkiezingen waren.

Kaderschool

Speerpunt van beleid van de Haya van Somerenstichting is de Kaderschool. De Kaderschool bestaat uit de Kadercursus, de door (een aantal) kamercentrales georganiseerde Regionale Masterclasses en de Topkadertraining. Tijdens het traject werden de deelnemers beoordeeld door de Beoordelings- en Begeleidingscommissie (BBC). In 2004 zijn in totaal ongeveer 150 deelnemers beoordeeld. Zij hebben na afloop van het traject hun beoordeling samen met een gericht ontwikkelingsadvies toegestuurd gekregen.

Kadercursus

De Kadercursus 2004 besloeg vier zaterdagen in Hilversum, met als thema 'Het sociale gezicht van de VVD'. De doelstelling is het aanbieden van een kwalitatief goede cursus waar (aankomende) kaderleden zowel inhoudelijk als in vaardigheden getraind worden. Aan de Kadercursus hebben in 2004 85 deelnemers meegedaan. Er waren ruim 130 aanmeldingen binnengekomen, waardoor er op basis van het CV (reeds ontplooid activiteiten binnen de VVD en gevolgd cursussen bij de Haya van Somerenstichting) is geselecteerd.

Sprekers op de Kadercursus waren onder meer Mark Rutte, Bram Peper (PvdA), Hans Hillen (CDA) en Heleen Dupuis. In 2004 werd de Kadercursus voorgezeten door Joan Leemhuis-Stout, lid van de Permanente Scoutingscommissie.

Topkadertraining

Uit de deelnemersgroep van onder andere de Kadercursus en de Utrechtse en Haagse Masterclass is een groep van 24 deelnemers geselecteerd voor de Topkadertraining. Deze vond plaats tijdens twee zaterdagen vaardigheidstrainingen en twee weekenden. Aan de Topkadertraining verleenden onder meer Gerrit Zalm, Jan van Zanen, Uri Rosenthal en Mark Rutte hun medewerking. Voorzitter Topkadertraining in 2004 was wederom Frank de Grave.

Regionale Masterclasses

Met de Regionale Masterclass wordt beoogd op regionaal niveau een training aan te bieden die kennis en vaardigheden integreert. In 2004 vonden de volgende Regionale Masterclasses plaats: winter 2003/2004 Den Haag en Utrecht; winter 2004/2005 Den Haag, Zuid-Holland Noord (*Potentials Class*), Groningen, Overijssel, Rotterdam, Zuid-Holland Noord. Om de kamercentrales te stimuleren in de toekomst een dergelijke training te organiseren is een 'Blauwdruk Haagsche Masterclass' beschikbaar waarin van A tot Z de organisatie staat omschreven.

Training EP-kandidaten

In januari is er in Wolfheze voor de twaalf eerste kandidaten een trainingsweekend georganiseerd. Er waren media-/presentatie-/discussietrainingen, praktische informatie over het werk als parlementariër en een brainstormsessie over de campagne.

In april was er in Zeist een grote campagnebijeenkomst met vrijdagavond inhoudelijke training over de speerpunten van de campagne en toelichting en vertaling voor het grote publiek (met Jan Driessen, Mark Rutte, Hans van Baalen en Jules Maaten) en zaterdag de kick-off van de campagne met onder meer de slogan, strategie, vorm en boodschap.

Crisissimulaties

In samenwerking met het COT (het Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement) heeft de Haya van Somerenstichting bij een aantal Provinciale Statenfracties een crisissimulatie verzorgd: Zuid-Holland (eind 2003), Groningen (samen met de raadsfractie), Flevoland en Gelderland gecombineerd met Overijssel.

4.2 Landelijke bijeenkomsten

Landelijk Debattoernooi

De projectgroep Debating heeft in 2004 wederom een Landelijk Debattoernooi georganiseerd. Om te oefenen is er zeven keer een cursus Debating georganiseerd op diverse plaatsen in het land. Er hebben twee regionale voorrondes plaatsgehad in St. Michielsgestel en Hilversum. In totaal deden daar zestien teams aan mee. Op 27 november, tijdens de algemene vergadering in Noordwijkerhout, kwamen de acht hoogstgeplaatste teams tegen elkaar uit. Het slotdebat tussen de finalisten vond plaats in de plenaire zaal en werd gewonnen door het team van Edward van der Zwaag en Alexander Eerdmans.

Train de Trainer

In oktober vond een landelijke bijeenkomst plaats voor alle trainers van de Haya van Somerenstichting in Utrecht. Hieraan namen 35 trainers deel. Deze bijeenkomst stond in het teken van de vorm van de boodschap. Verder was er een 'Train de nieuwe Trainer' in september waar zes nieuwe trainers zijn opgeleid. Daarnaast is er drie keer een 'Train de Trainer' speciaal voor het cursuscluster Besturen georganiseerd om hen te informeren over het geheel herziene opleidingstraject voor besturen.

4.3 Stuurgroep Opleiding & Training

De stuurgroep Opleiding & Training is in 2004 vijf keer bijeengekomen. De belangrijkste onderwerpen van bespreking waren: het in de markt zetten van de producten van de Haya van Somerenstichting, direct benaderen van de opdrachtgever, e-learning, herziening van het cursusaanbod, de Kaderschool en het Debattoernooi.

De samenstelling van deze stuurgroep was per 01-01-2004 als volgt

Jolanda Hekman (voorzitter), Mark Harbers (plaatsvervangend voorzitter), Marjolijn van Leeuwen (secretaris), Eduard van der Biezen, Hans van den Broek, Anouk van Eekelen, Rutger van der Lee, Peter Smit, Reinout Woittiez, Tila zur Lage (adviseur namens de Bestuurdersvereniging). Medio 2004 namen afscheid: Jolanda Hekman (opgevolgd door Tila zur Lage), Peter Smit (opgevolgd door Paulien Geerdink), Eduard van der Biezen (opgevolgd door Siep Wijsenbeek) en Anouk van Eekelen. In het najaar is Mariëtte Kroes namens de Bestuurdersvereniging toetreden.

4.4 Landelijke Commissie Opleidingen (LCO)

De LCO heeft in 2004 in totaal vijf maal vergaderd (vier maal in Utrecht en eenmaal in Amersfoort). De belangrijkste onderwerpen waren coördinatie van de regionale cursussen, Regionale Masterclasses, cursusaanbod, de Kaderschool, deelnemerswerving, e-learning. Naast de leden en adviserende leden van de stuurgroep hadden de volgende leden, plaatsvervangende leden en adviseurs per 1 januari 2004 zitting in de LCO.

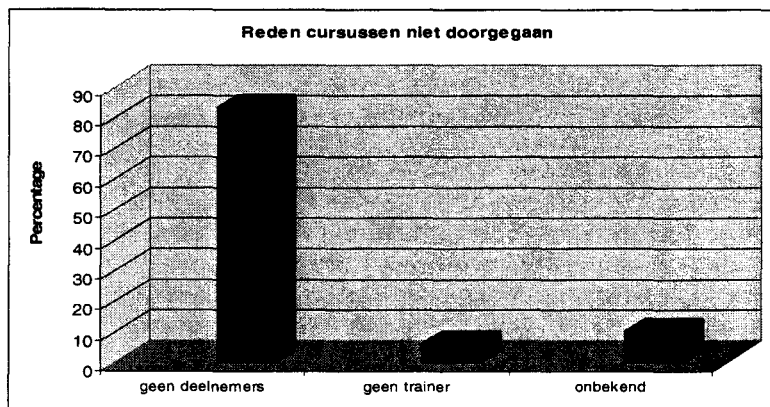
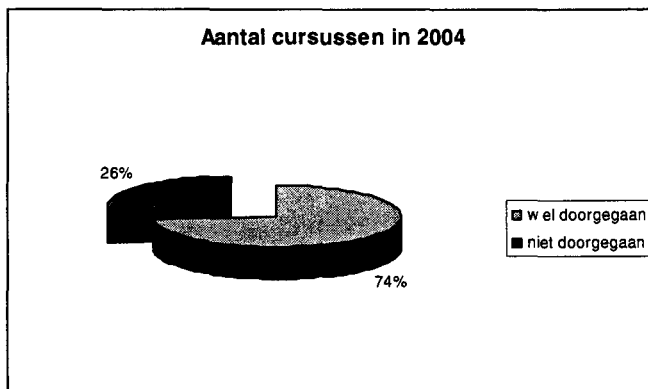
Leden: Avine Fokkens (KC Friesland), Simon Somers (KC Groningen), Harry Leutscher (KC Drenthe), Remco Tiezema (KC Overijssel), Arno Gassen (KC Gelderland), Raymond Potsdammer (KC Flevoland), Janny Rosendaal-Kampen (KC Utrecht), Cora Buirma (KC Den Helder), Hans Ghijsels (KC Haarlem), Ockje Tellegen (KC Amsterdam), Erna van der Bent (KC Zuid-Holland Noord), Martin Wörsdörfer (KC Den Haag), Patricia van der Sloot-Drenth

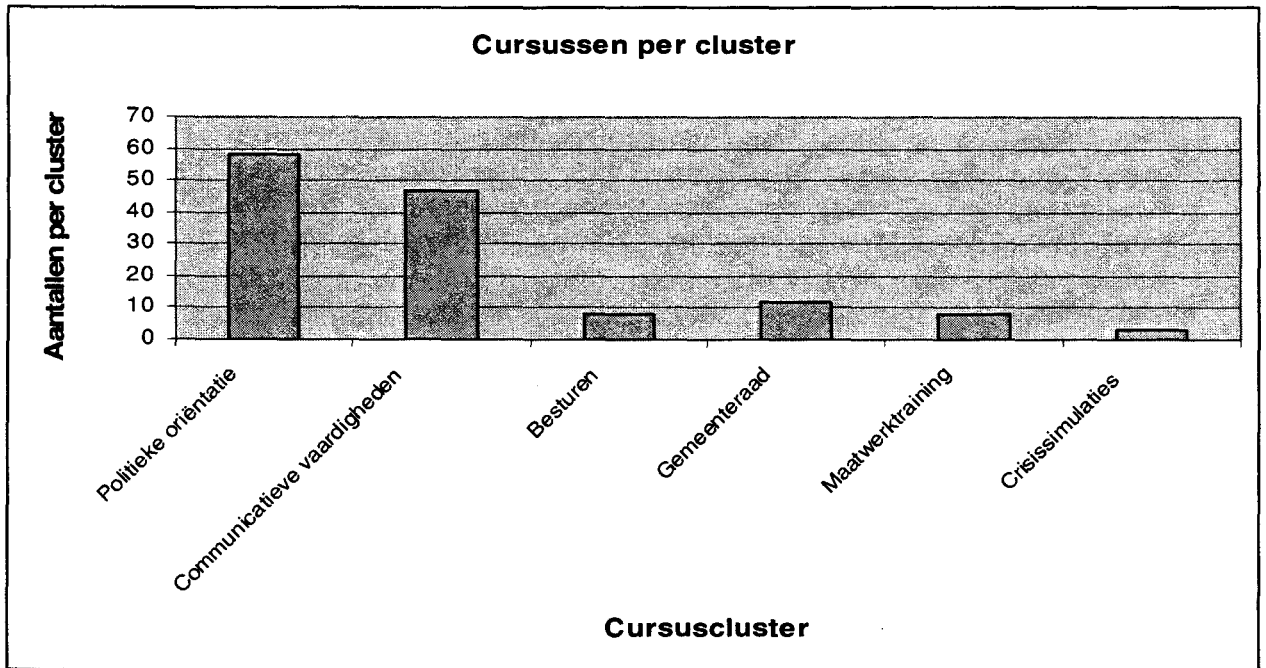
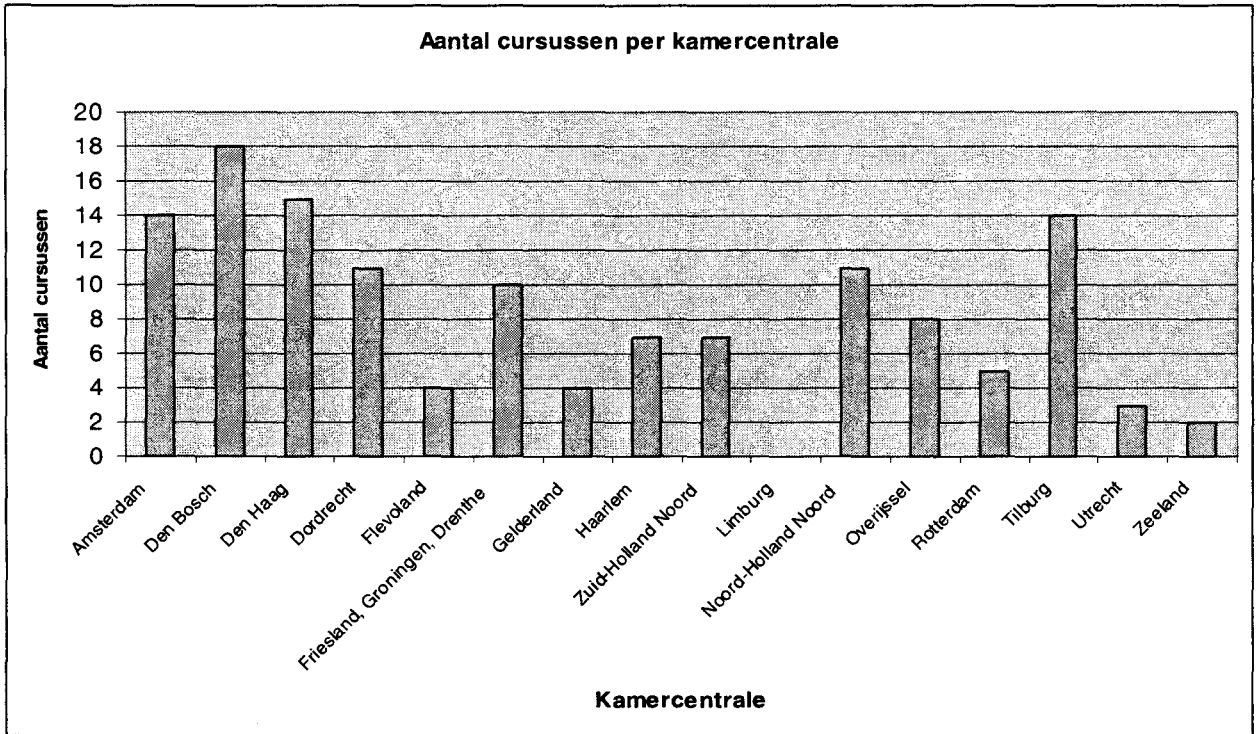
(KC Rotterdam), Heleen de Jong-Kwant (KC Dordrecht), Wil Verherbrugge (KC Zeeland), Jan Lemans (KC Tilburg), Iwan Luijendijk (KC Den Bosch), John Niessen (KC Limburg).
 Plaatsvervangende leden: François Smits (KC Den Bosch), Henk Kamman (KC Tilburg), Mathieu Andriessen (KC Zuid-Holland Noord), Corine den Baars-Alberts (KC Zeeland).
 Adviseurs: Leny Wesenhagen (namens het Liberaal Vrouwen Netwerk), Wilfred Chrispijn (namens de JOVD), Herbert Zilverentant (namens de VVD-Bestuurdersvereniging).

4.5 Statistiek cursussen

In het onderstaande overzicht staat het aantal cursussen per kamercentrale vermeld die gerealiseerd zijn in 2004 met ondersteuning van de Haya van Somerenstichting.

Cursussen aangevraagd in 2004	183
Cursussen doorgegaan in 2004	135
Cursussen niet doorgegaan in 2004	48

5. INHOUDELIJKE DISCUSSIE

5.1 Bestuurlijk

De eerste helft van 2004 stond hoofdzakelijk in het teken van de aankomende verkiezingen voor het Europees Parlement. Bestuurlijk stond de portefeuille Inhoudelijk Debat onder druk door het plotselinge vertrek van verantwoordelijk hoofdbestuurder Sammy van Tuyl van Serooskerken. Zijn vertrek uit de VVD werd mede ingegeven door zijn wens deel te nemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement onder de vlag van een andere partij dan de VVD. Op de 115^e AV is Ina Adema, wethouder te Deventer, gekozen als vice-voorzitter van het hoofdbestuur en portefeuillehouder 'Inhoudelijke Discussie'. Vanuit het algemeen secretariaat wordt de portefeuillehouder ondersteund door de assistent politiek. Gijs Meijer heeft deze functie vervuld tot 1 mei 2004. In zijn opvolging werd voorzien door het aantreden van Alexander Oostermeijer per 1 augustus 2004.

5.2 LCID

In de Landelijke Commissie Inhoudelijke Discussie (LCID) heeft elke kamercentrale een afgevaardigde. De VVD-Bestuurdersvereniging, de JOVD en de Teldersstichting zijn adviseerend lid van de LCID. In 2004 is de LCID op 27 januari bijeengekomen. In 2005 zal het aantal bijeenkomsten worden uitgebreid en zal dit orgaan een rol spelen in de voorbereidingen op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. De LCID-functionaris zal als coördinator fungeren ten behoeve van het stimuleren van politieke podia binnen afdelingen/regio's en KC's binnen het kamercentralegebied. Hij of zij draagt tevens zorg voor de thematische afstemming en aansluiting van de afdelings- en regiobijeenkomsten op landelijke thema's.

5.3 Partijcommissies

Het hoofdbestuur is de leden van de partijcommissies zeer erkentelijk voor hun deskundige inbreng. De belangeloze betrokkenheid van de leden van de commissies bij de inhoudelijke activiteiten van de VVD maakt deze bijdrage des te waardevoller. De doelstellingen 'partijcommissies van advies' zoals die zijn geformuleerd in "Netwerk in uitvoering"¹ zijn in 2004 nog steeds geldig. Deze luiden:

1. Adviesfunctie
2. (Inhoudelijke) Ondersteuning externe bijeenkomsten
3. Signaleringsfunctie
4. Netwerkfunctie
5. Verspreiding liberaal gedachtegoed
6. Binding leden

De geluiden uit de partijcommissie zijn over het algemeen bemoedigend en geven aan dat de ingeslagen weg een juiste is. De belangstelling vanuit de partij voor het werk van de partijcommissies is groot. Dit uit zich onder andere in de vorm van het relatief grote aantal aanmeldingen voor de diverse partijcommissiebijeenkomsten. Verder werpt het projectmatige werken zijn vruchten af. Zeker daar waar stuurgroep/kernteam de agendabewaking en de signaleringsfunctie goed ter hand nemen.

Punten van aandacht

- a. De omvang van de partijcommissies varieert, waarbij sommige aan c.q. over hun maximum zitten (maatwerk).
- b. De adviestaak van de partijcommissie is primair; de debattaak secundair, maar ook van belang. De debattaak van de commissie staat in sommige commissies op gespannen voet met de adviestaak.

---

¹ *Netwerk in uitvoering. Evaluatie en aanpassingsvoorstellen VVD partijcommissies van advies 2002.* Deze is vastgesteld door het hoofdbestuur in december 2001.

- c. De participatiegraad van een aantal partijcommissieleden laat te wensen over. Zowel de fysieke aanwezigheid op vergaderingen, als het verwaarlozen van de adviestaak ten gunste van de debattaak zijn daarbij in het geding.
- d. Een aantal partijcommissies geeft aan behoefte te hebben aan kandidaten met specifieke kennis op bepaalde beleidsterreinen. Dit ondanks de grotere toestroom van nieuwe kandidaten.
- e. De aanwezigheid en betrokkenheid van Tweede-Kamerleden bij partijcommissie-vergaderingen fluctueert per Kamerlid.

Het hoofdbestuur heeft op basis van deze ervaringen en waarnemingen de notitie 'Toekomst Partijcommissies' opgesteld waarin zij een aantal voorstellen doet die concreet bijdragen aan het verbeteren van de werkzaamheden door de partijcommissies. Deze notitie wordt behandeld aanvang 2005.

Thorbeckehuis

Voor het organiseren van vergaderruimtes en plannen van vergaderingen gaat speciale dank uit naar mevrouw Til Goergen, secretaresse ter ondersteuning van de partijcommissies. Verder is Jacques Mos afgelopen jaar actief geweest als avondportier en heeft hij vele partijcommissies verwelkomd op het Thorbeckehuis.

5.4 Partijraden

Partijraad VVD-puntenplan d.d. 13 maart in hotel Crowne Plaza te Den Haag

De eerste partijraad van 2004 stond in het teken van het VVD-puntenplan voor de verkiezingen van het Europees Parlement die op 10 juni plaatsvonden. Dit EP-puntenplan is vastgesteld binnen de contouren van het in november 2003 vastgestelde ELDR-verkiezingsprogramma. De vice-premier en tevens minister van Financiën, Gerrit Zalm, verzorgde de inleiding. Partijraadsleden, partijcommissies en individuele leden kregen de gelegenheid om wijzigingsvoorstellen in de vorm van amendementen in te dienen, die plenair werden besproken. Voor de behandeling van de amendementen namen Atzo Nicolaï (staatssecretaris Buitenlandse Zaken), Jules Maaten (lijsttrekker EP-verkiezingen), Hans van Baalen (lid van VVD Tweede-Kamerfractie) en Tom Kuperus (portefeuillehouder Internationale Zaken VVD-hoofdbestuur) zitting in het forum. De voorzitter van de Tweede-Kamerfractie, Jozias van Aartsen, gaf aan het einde van de bijeenkomst een reactie; tot slot verzorgde Jules Maaten een redevoering.

Partijraad Toekomst Kiesstelsel d.d. 19 juni in Congrescentrum 't Spant te Bussum

Tijdens de tweede partijraad stond 'de toekomst van ons kiesstelsel' centraal. Van belang hierbij was de vraag wat de bijdrage van de VVD is met inachtneming van het regeerakkoord aan de discussie over de herziening van het kiesstelsel op korte en de lange termijn. Ter voorbereiding van de discussie is een achtergrondnotitie geschreven. De notitie gaat onder meer in op de verschillende modellen, de consequenties en de meest actuele stand van zaken. Tweede-Kamerlid Ruud Luchtenveld en vice-premier Gerrit Zalm gaven een toelichting. Ruud Nederveen, gemeenteraadslid te Amsterdam, leidde de algemene discussie. Fractievoorzitter Jozias van Aartsen sloot de bijeenkomst af met een reactie.

Partijraad behandeling Miljoenennota plus De omroep politiek in Nederland (toegesplitst op het Publiek Bestel) d.d. 2 oktober in De Eenhoorn te Amersfoort

Voorafgaand aan de discussie 'de omroep politiek in Nederland' gaf Jozias van Aartsen een toelichting op de Algemene Beschouwingen. Ook ging hij in op de landelijke vakbondsdemonstratie die deze dag gehouden werd op het Museumplein te Amsterdam. Wegens verplichtingen van Gerrit Zalm als minister van Financiën werd hij vervangen door Hans Hoogervorst, minister van VWS. Hij lichtte de partijraad toe inzake de Miljoenennota. Het debat over de omroep politiek in Nederland werd gevoerd onder leiding van Ruud Nederveen, voorzitter partijcommissie Cultuur & Media, aan de hand van een achtergrondnotitie en

stellingen. Deze notitie is voorbereid door de landelijke VVD-partijcommissie Cultuur & Media. De notitie gaat onder meer in op de huidige situatie van het publiek bestel en biedt een toekomstperspectief voor een nieuw bestel vanuit een liberale visie. Ruud Hendriks (medeoprichter van RTL 4, RTL 5, Sport 7 en ex-lid Raad van Bestuur Endemol), voorzitter van de partijcommissie Cultuur & Media Ruud Nederveen, en VVD- Tweede-Kamerlid Fadime Örgü (mediawoordvoerder) verzorgden de inleiding van de discussie. Centraal stond de vraag "Wat moet de verantwoordelijkheid en de rol van de overheid zijn binnen het multi-mediale speelveld?". Jozias van Aartsen gaf tenslotte een reactie op het gevoerde debat.

Partijraad Kwaliteit Leefomgeving gepland d.d. 11 december

In verband met het overlijden en de bijzetting van Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden werd deze partijraad verplaatst naar 22 januari 2005.

5.5 Andere landelijke bijeenkomsten

Ideeëndag over Liberaal Manifest d.d. 11 september in de Reehorst te Ede

De commissie Liberaal Manifest onder leiding van Geert Dales (burgemeester Leeuwarden) is in 2004 aan de slag gegaan om een nieuw Liberaal Manifest te schrijven dat op heldere en kernachtige wijze vanuit de liberale idealen een visie op de toekomst geeft. Een nieuw Liberaal Manifest steunt op de beginselverklaring van de VVD en dient (nog) meer mensen te motiveren om zich bij het liberalisme aan te sluiten. Ter inspiratie van de commissie en de leden is een voor alle leden toegankelijke ideeëndag georganiseerd. Op deze dag werden parallelsessies gehouden rondom de thema's Staat, Burgerschap, Sociale Rechtvaardigheid, Wereld en de VVD. Meer dan 300 leden namen aan deze bijeenkomst deel.

Parallelsessies 115^e en 116^e algemene vergadering

De volgende parallelsessies zijn georganiseerd op de 115^e AV:

- Liberalisme en milieu
- Lagerhuis debat van de Jonge Liberalen
- Integrale Veiligheid
- Hoever willen wij de invloed van Europa op gezondheidszorg en pensioenen laten gaan?
- Kiesstelsel
- Samen de toekomst van de VVD creëren
- Achtergronden en bestrijding van de terroristische dreiging
- Administratieve lasten en regeldruk
- Rondetafelgesprek over de gekozen burgemeester
- De rol van lokale overheden bij het veiligheidsbeleid

Parallelsessies georganiseerd op de 116^e algemene vergadering

- Verkeer verbonden. VVD-visie op mobiliteit in Nederland in de komende jaren
- Onderwijs voor en door jongeren m.m.v. Mark Rutte
- Netwerken: Old boys network, old girls network of samen?
- De remmende werking van regels
- Openbaar bestuur, ondernemerschap, regelgeving
- Ontwikkeling defensiebeleid binnen Europa
- VMBO, wat willen we ermee?
- Liberalisme en bijzonder onderwijs
- Voorstellen voor een fundamentele hervorming van het strafrechtelijk stelsel
- Communicatiemiddelen
- Zorgverzekeringsstelsel 2006
- Hervorming EU-landbouwbeleid

6. INTERNATIONALE ZAKEN

6.1 MATRA

Sinds 1993 neemt de VVD deel aan het zogeheten MATRA-programma (Midden- en Oost-Europa-programma) voor Politieke Partijen (MATRA-PPP). Dit programma maakt onderdeel uit van een breder maatschappelijk programma van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het beoogt de landen in Midden- en Oost-Europa klaar te stomen voor het lidmaatschap van de Europese Unie. Om te voorkomen dat landen aan de nieuwe EU-buitengrenzen in hun ontwikkeling te ver achterblijven bij de rest van Europa is het MATRA-PPP-programma uitgebreid naar Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Azerbeidzjan, Armenië, Georgië en de Balkan-regio en sinds kort ook tot Turkije, Marokko en Jordanië. Met deze laatste drie landen bestaan (nog) geen concrete samenwerkingsverbanden.

Inhoudelijk heeft de VVD haar contacten en projecten in Midden- en Oost-Europa waar mogelijk uitgebreid, geconsolideerd en verstevigd. De nadruk lag op het vormgeven van meer structurele samenwerkingsprogramma's met onze vaste partners. Veel werkzaamheden zijn opgezet en uitgevoerd in het nieuwe oosten, dat wil zeggen de nieuwe bureaus van de uitgebreide EU.

Een aantal van onze zusterpartijen heeft in 2004 te maken gehad met verkiezingen. De VVD heeft hieraan in de praktische en strategische voorbereiding haar expertise bijgedragen. Voor meer details over de activiteiten in Oost-Europa kan men de verslagen van de verschillende activiteiten raadplegen in het aparte jaarverslag van het Internationaal Secretariaat.

6.2 ELDR

Het laatste grote ELDR-congres (*European Liberal Democrat and Reform Party*) vond plaats in november 2003 in Amsterdam. Dit jaar heeft de ELDR zich beziggehouden met de campagnevoering voor de Europese verkiezingen, gehouden op 10 juni. Op 30 april vonden de ELDR *Council and Congress* plaats in Brussel, gevolgd door een *Extraordinary Council Meeting* op 9 juli, in dezelfde stad. Op 18 oktober hield de ELDR haar laatste *Council Meeting* van het jaar in Berlijn. Ook in 2004 heeft de ELDR nieuwe lidpartijen verwelkomd waardoor de Europese liberale familie weer verder is uitgebreid.

De ELDR-fractie heeft in het Europees Parlement een uitbreiding en naamswijziging ondergaan; voortaan heet de ELDR-fractie de ALDE-fractie (*Alliance of Liberals and Democrats for Europe*). Voor meer informatie kan men terecht op de websites <http://www.eldr.org> en <http://eld.europarl.eu.int/content/default.asp?>.

6.3 LI

Na het LI-congres (*Liberal International*) in Dakar in oktober 2003, zijn alle ogen nu gericht op het congres in mei 2005 in Sofia. In 2004 heeft de VVD meegewerkt aan het project *Promoting Women's Political Participation*. Tijdens een zeer succesvolle tweedaagse bijeenkomst kreeg een honderdtal vrouwen van liberale partijen uit Oost-Europa praktische trainingen in onder andere campagnevoering en communicatie. In maart vond de *Asia Conference on Democratic Consolidation and the Role of Political Parties* in Kaohsiung (Taiwan) plaats. In november werd de *LI Latin America Conference on Poverty Alleviation* in San Jose (Costa Rica) gehouden. Hier is onder andere gesproken over uitstoting dan wel schorsing van de lidpartij Liberals of Serbia. Voor de door de VVD bepleite maatregelen tegen het onliberale beleid van deze partij (o.a. het opnemen van iemand verdacht van oorlogsmisdaden in Kosovo op de kieslijst) bleek geen meerderheid te bestaan. Wij zullen niettemin het reilen en zeilen van deze partij in de toekomst scherp in de gaten houden en zonodig opnieuw schorsing dan wel uitstoting bepleiten. Deze zaak zal in 2005 ook binnen de ELDR spelen. Voor meer informatie over de LI kan men de website <http://www.liberal-international.org> raadplegen.

6.4 IMD

Het *Institute for Multiparty Democracy* (IMD) is een samenwerkingsverband van de Nederlandse politieke partijen. Het IMD is actief in 13 landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië. De VVD werkt binnen het IMD aan het versterken van de politieke partijen in deze landen. De VVD werd in 2004 vertegenwoordigd in het bestuur door Raymond van der Meer, in de Raad van Toezicht door Paul Luijten (Eerste Kamer) en Internationaal Secretaris Tom Kuperus. De VVD stelt Marcus Lens van Rijn ter beschikking aan het IMD als partij-coördinator; als zodanig was hij verantwoordelijk voor het aansturen van de landenteams in Ghana, Kenia, Malawi en Tanzania. Voor de IMD-activiteiten van het afgelopen jaar kan men het jaarverslag van deze organisatie raadplegen (<http://www.nimd.org>).

7. VOORLICHTING EN COMMUNICATIE

7.1 Landelijke PR-Commissie (LPC) en Stuurgroep LPC

In 2004 kwam de LPC vier keer bijeen om te vergaderen. Door het gehele jaar heen stonden de onderwerpen communicatie en ledenwerving en ledenbehoud steevast op de agenda. Eind januari werd vanuit het algemeen secretariaat een focusgroepenonderzoek georganiseerd. Hieraan namen verschillende van te voren benoemde groepen deel, onder andere kiezers, volksvertegenwoordigers, leden, bestaande uit *at random* geselecteerde genodigden. Het doel van dit onderzoek was om ideeën, meningen en gevoelens te verzamelen teneinde een impuls te geven aan het gehele onderzoek naar de VVD-communicatiemiddelen. De resultaten van dit onderzoek dienden als basis voor een eind november aangenomen voorstel tot aanpassing van de communicatiemiddelen. Daarnaast was er volop aandacht voor de EP-campagne. In samenwerking met de campagneleider werden diverse zaken besproken en uitgevoerd (zie voor verdere toelichting: § 8.5 Permanente profilering/campagneverkiezingen). Andere zaken die in 2004 tijdens de LPC-vergaderingen aan de orde kwamen waren de update van de VVD-huisstijl, de spreekbeurtencoördinatie, Intranet, webmasters en het merk VVD (op basis van de om-niet gepresenteerde uitkomsten van een onderzoek van een managementadviesbureau naar verschillende merken, waaronder de VVD).

De LPC bestond op 31 december 2004 uit

Mevrouw S.M.A.J. den Ouden-Huijgen (voorzitter), N. Joosten (vice-voorzitter), mevrouw D. L. Vroegh (secretaris), F. van den Berge (KC Noord-Holland Noord), F. Bevers (KC Gelderland), M. Bitter (KC Haarlem), J. Bolsenbroek (KC Dordrecht), P. van den Boogaard (KC Utrecht), A. Bosman (KC Zeeland), R. Brekelmans (KC Tilburg), B. Carpentier Alting (KC Zuid-Holland Noord), D. Gilissen (KC Den Bosch), G. Jaarsma (KC Friesland), P. Kersten (KC Limburg), R. Klimbie (KC Den Haag), mevrouw M.J. Lubbers (KC Drenthe), M. Lücht (KC Flevoland), T. Poppens (KC Overijssel), mevrouw A.I. Sijpkens-Luijtjens (KC Groningen), S. Stegweg (KC Rotterdam), F.A.C.O. Vermast (KC Amsterdam).

Adviseurs

H.L. Zilverentant (Bestuurdersvereniging), mevrouw mr. L.J. Griffith (Tweede-Kamerfractie), G. Rensink (Voorlichting Tweede-Kamerfractie), W. Chrispijn (JOVD).

7.2 Internet

Landelijk

In januari 2004 is het partijgedeelte van de VVD-website aangepast. Er zijn lagen aangebracht waardoor de indeling is verbeterd en de teksten zijn geactualiseerd. Ter ondersteuning van de campagne voor de Europese verkiezingen, is een 'voorkant' voor de website ontwikkeld door reclamebureau XXS. Deze is twee maanden actief geweest. Sinds de zomer wordt druk gesproken over de ontwikkeling van een nieuw Internet, al dan niet in combinatie met een Intranet. De huidige website is verouderd en voldoet niet meer aan de gestelde eisen.

Lokaal

Tijdens de 113^e algemene vergadering (AV) organiseerde het algemeen secretariaat een bijeenkomst voor lokale webmasters. Er waren zo'n 25 mensen aanwezig. Men gaf aan graag meer ondersteuning te willen vanuit het algemeen secretariaat (liefst een werkbaar format voor een lokale website) en meer onderling contact te willen hebben, zodat het wiel niet steeds opnieuw uitgevonden hoeft te worden.

Vanuit het algemeen secretariaat zijn daarop de volgende initiatieven ontplooid:

- In juni stelde het algemeen secretariaat een forum in voor de lokale webmasters. Dit forum kent nu 30 leden. Er wordt echter weinig gebruik van gemaakt, wat mede te maken heeft met de verouderde forummogelijkheid die de huidige VVD-website biedt.
- Een kleine groep lokale webmasters en een LPC'er vormen samen met Marijke van der Werff en Neeltje van Kooten van het algemeen secretariaat een werkgroep. Doelstelling is de lokale webmasters uiteindelijk een siteformat aan te bieden, dan wel een aantal lokaal draaiende sites die aan opgestelde voorwaarden voldoen, lokaal aan te bevelen vanuit het algemeen secretariaat.
- Daarnaast wordt gekeken naar hostingsmogelijkheden, opleidingsmogelijkheden e.d. Dit moet in 2005 zijn beslag krijgen.
- In 2004 zijn alle afdelingen aangeschreven om zoveel mogelijk lokale webadressen (URL's) en webmasters in kaart te brengen.

7.3 Politiek!/Vrijheid en Democratie

In 2004 verschenen er vier nummers van Politiek!, te weten in de maanden februari, april, september en november. In het februari-nummer werd onder andere de nieuwe partijvoorzitter Jan van Zanen voorgesteld. Daarnaast bevatte het blad een vooraanmeldingsformulier voor de algemene vergadering in mei en werden de besluiten van de 114^e AV gepubliceerd. Het tweede nummer had, in verband met de Europese verkiezingen, als thema Europa. Verschillende (oud-)VVD-Europarlementariërs gaven in dit nummer hun visie op Europa. In nummer drie (september) kwam de nieuwe Nederlandse Europarlementariër Neelie Kroes aan het woord. Tevens werd de besluitenlijst van de 115^e AV in dit nummer opgenomen. Het laatste nummer van 2004 (november) bevatte onder andere interviews met minister Rita Verdonk voor Vreemdelingenzaken en Integratie en staatssecretaris van Onderwijs Mark Rutte.

7.4 Thorbeckeweb/Kiezersnieuwsbrief

Thorbeckeweb

Thorbeckeweb, de wekelijkse digitale nieuwsbrief voor VVD-leden, onderging in 2004 met name een kwaliteitsverbetering. De technische 'kinderziektes' zijn eruit gehaald en het html-bestand is aangepast, zodat ook Hotmail-gebruikers Thorbeckeweb in goede orde kunnen ontvangen. Inhoudelijk wordt de nieuwsbrief nu echt als digitaal medium ingevuld.

Sinds de campagne voor de Europese verkiezingen is nu ook de Eurofractie, naast de partij en de Tweede Kamer, bijna wekelijks vertegenwoordigd.

Thorbeckeweb wordt wekelijks op vrijdag verstuurd en is 47 keer verstuurd in 2004.

Daarnaast zijn er drie extra edities verzonden. Het aantal lezers is vrij stabiel (circa 8000).

Kiezersnieuwsbrief

In 2004 is de kiezersnieuwsbrief voor niet-leden zeven maal verzonden. De eerste zes edities zijn door reclamebureau XXS gemaakt en verzonden. De zevende is door het algemeen secretariaat zelf verzonden, naar voorbeeld van het Thorbeckeweb. Met enige aanpassingen in het bestand van Thorbeckeweb is een format voor de kiezersnieuwsbrief gemaakt door het algemeen secretariaat. De nieuwsbrief heeft een nieuwe naam gekregen: VVD-Nieuws. Het aantal lezers van VVD-Nieuws is vrij stabiel (circa 8000).

7.5 Permanente profilering/campagneverkiezingen

De eerste helft van 2004 stond in het teken van de verkiezingen voor het Europees Parlement (EP). Aan de hand van de slogan 'Voor Europa. Maar er zijn wel grenzen' probeerden de kandidaten zoveel mogelijk mensen te bereiken.

De gehele VVD ging op campagne; er waren speciale doelgroepen en regioteams gevormd met behalve EP-kandidaten, ook Tweede-Kamerleden en in veel gevallen ook bewinds-

lieden. Het doel was zichtbaarheid binnen de specifieke doelgroep/regio te creëren. Zoveel mogelijk media-aandacht en kiezerscontact waren de uitgangspunten. Om die redenen werden vier grote bijeenkomsten in het land gehouden en één kiezerscontactdag waarop de VVD in het gehele land de straat op ging. Uiteraard werden er daarnaast nog op kleinere schaal bijeenkomsten gehouden: zo'n 70 bijeenkomsten.

In de tweede helft van het jaar werden er wederom regelmatig bijeenkomsten georganiseerd met VVD-politici. Het doel was en is om de georganiseerde activiteiten aantrekkelijker en laagdrempelig te maken voor kiezers en specifieke doelgroepen. Het genereren van media-aandacht was daarbij eveneens belangrijk. In het kader van de Tour bezochten Jozias van Aartsen en Gerrit Zalm dit jaar diverse kamercentrales. Daarnaast spraken bewindspersonen, Tweede-Kamerleden en lokale en regionale politici met regelmaat op bijeenkomsten, in politieke cafés verspreid door het land. Op uitnodiging spraken enkelen van hen tevens bij diverse externe organisaties.

Spreekbeurtencoördinatie

Het systeem van aanvragen van sprekers voor een politiek café werd gehandhaafd; aanvragen voor Jozias van Aartsen, Gerrit Zalm of andere bewindslieden werden in 2004 wederom via de LPC'er van de betreffende kamercentrale bij het algemeen secretariaat ingediend. Overige (kandidaat-)politici konden door afdelingen en kamercentrales zelf worden benaderd.

Nieuw promotiemateriaal

Dit jaar is een aantal artikelen toegevoegd aan het promotiemateriaal en is een aantal artikelen vernieuwd. Daarnaast zijn de bestelvoorwaarden aangepast. Op de VVD-website www.vvd.nl staan de aangepaste voorwaarden.

7.6 Ledenwerving en -behoud

Ledenwerving en -behoud blijft voor de partij van groot belang. In 2004 hebben zich in totaal 2798 nieuwe leden aangemeld; 5036 leden hebben zich afgemeld.

Enquête 'best practices ledenwerving en -behoud'

De enquête 'best practices ledenwerving en -behoud' is door veel afdelingen ingevuld. De resultaten van deze enquête zijn in de LPC besproken en verspreid naar de afdelingen.

'Quick wins' ledenwerving en -behoud

Dit jaar heeft de VVD de 'word lid' en 'automatisch betalen' kaarten vernieuwd. Deze kaarten zijn gratis te bestellen. Het assortiment VVD-promotieartikelen is gedeeltelijk vernieuwd en de bestelvoorwaarden en bestelprocedure zijn aangepast.

In Leeuwarden en Utrecht loopt een pilot met een 'lid werft lid'-actie. Wanneer dit een succes wordt, zal de actie ook over de rest van de afdelingen worden uitgerold.

In 2005 staat het verbeteren van de welkomstmap en het updaten van het handboek ledenwerving/ledenbehoud op de agenda.

Nieuwe-ledendagen

Dit jaar werd er onder grote belangstelling een nieuwe-ledendag georganiseerd. Aangezien er zeer veel animo voor een dergelijke dag is, streven de fractie en het algemeen secretariaat ernaar twee nieuwe-ledendagen te organiseren in 2005.

8. JONGERENBELEID

8.1 CLJ

De Commissie Liberaal Jongerenbeleid (CLJ) is de opvolger van de Landelijke Commissie Jongerenbeleid (LCJ). De CLJ valt sinds 1 januari 2000 onder voorzitterschap van het JOVD-hoofdbestuur. Voor een verslag van de samenstelling en werkwijze van de CLJ wordt verwezen naar het jaarverslag van de JOVD. De Jongerenfunctionarissen in de kamercentrale-besturen hebben een duidelijke schakelfunctie tussen de JOVD en VVD en zijn het aanspreekpunt over het te voeren jongerenbeleid in de kamercentrale.

8.2 Samenwerking JOVD-VVD

Vanaf 1 januari 2000 is de JOVD de jongerenorganisatie van de VVD. In de samenwerking tussen beide organisaties is dan ook een intensivering waarneembaar. Deze uitte zich onder andere in het over en weer bijwonen van (hoofdbesturs-)vergaderingen en intensief overleg op hoofdbesturniveau, het gezamenlijk benaderen van leden van JOVD en VVD, een actieve inzet van de JOVD aan de diverse verkiezingscampagnes en het deelnemen aan cursussen en doorstroom van JOVD-trainers naar de VVD.

8.3 Activiteiten

CLJ-vergaderingen

Tijdens de vier vergaderingen van de CLJ in 2004 is het functioneren van de Jongerenfunctionarissen van de kamercentrales besproken met ook enkele specifieke onderwerpen, waarbij de Jongerenfunctionarissen ervaringen konden uitwisselen. Ook is de Permanente Jongerencampagne besproken en geïnitieerd. Er wordt gewerkt aan een verbetering van de doorstroming JOVD-VVD en vice versa.

CLJ-weekend

Op 18 en 19 juni 2004 is de CLJ in Amersfoort bijeengekomen tijdens het gezamenlijke CLJ/LCO/LPC-weekend. Op vrijdagavond is gediscussieerd over de rol van de CLJ in het nieuwe jaar. Daarbij werd besloten om vier projecten in 2004-2005 uit te voeren:

- Onderzoek contributiearrangement JOVD-VVD
- Campagne om jongeren in vertegenwoordigende organen te krijgen
- Vergroten bekendheid CLJ
- Doorstroming JOVD-VVD en vice versa

Het zaterdagochtendprogramma bestond uit een discussie over de toekomst van de samenwerking tussen JOVD en VVD. Verschillende scenario's zijn besproken, van volledige onafhankelijkheid zonder samenwerking tot volledige integratie. Er was consensus over het voortzetten van de huidige vorm: onafhankelijke organisatie met sterke samenwerking op het gebied van organisatie.

Liberale Jongerendag

Er stond wederom een Liberale Jongerendag op het programma. Deze werd op zaterdag 9 oktober 2004 in Haarlem gehouden en was met veel enthousiasme uitgewerkt door de VVD en de JOVD-afdeling aldaar. De opdracht van beide hoofdbesturen was uitdrukkelijk om een toegankelijke open dag te houden voor jongeren die zich politiek willen oriënteren. Naast liberale kopstukken waren daartoe ook sprekers uit andere partijen uitgenodigd, wat telkens tot levendige debatten leidde. Er kwamen ruim 300 geïnteresseerde jongeren op af. Zij hoorden onder meer Gerrit Zalm, Mark Rutte, Uri Rosenthal, Arthur Docters van Leeuwen, Fadime Örgü, Jelleke Veenendaal en Frank de Grave hun standpunten uiteenzetten.

Permanente Jongerencampagne

Om jongeren meer bij de politiek te betrekken is op initiatief van Tweede-Kamerlid Laetitia Griffith met VVD en JOVD overleg gevoerd over de specifieke aanpak van activiteiten voor jongeren. Een plan van aanpak heeft geresulteerd in een Permanente Jongerencampagne, een geïntegreerde aanpak van JOVD, VVD en Tweede-Kamerfractie, waarbij de CLJ de spilfunctie vervult.

8.4 Geschillencommissie JOVD-VVD

De geschillencommissie JOVD-VVD is ingesteld per 1 juli 2000. De geschillencommissie JOVD-VVD is in 2004 niet bijeengekomen; er zijn geen besluiten genomen.

9. LIBERAAL VROUWEN NETWERK

In het jaar 2004 is het motto van het Liberaal Vrouwen Netwerk (LVN): “Verdere integratie in de partij, biedt betere kansen voor de VVD-vrouw om een moderne netwerker te worden” versterkt. Het begrip netwerken sluit volledig aan bij de partijvernieuwing die in 2004 nader is uitgewerkt. De stuurgroep onder voorzitterschap van mevrouw mr. M.E. Tsoutsanis-v.d. Koogh, lid hoofdbestuur, is regelmatig in het Thorbeckehuis bijeengekomen. Naast het voorbereiden van de parallelsessies tijdens de ledenvergaderingen, is de flyer van het LVN geactualiseerd en is veel aandacht besteed aan het opzetten van een databank voor vrouwen. De afgevaardigden in de kamercentrales met LVN in portefeuille vormen de Landelijke Commissie.

Missie, visie en doelstelling

Het Liberaal Vrouwen Netwerk zit met haar doelstelling en missie op de goede weg om binnen de partijvernieuwing verder tot ontwikkeling te komen, zowel ten aanzien van partijorganisatie als partijpolitiek.

Het streven meer gekwalificeerde vrouwen op politieke en maatschappelijk posities te krijgen en de partij aantrekkelijker te maken voor nieuwe (vrouwelijke) leden en kiezers vraagt veel inzet en betrokkenheid.

Activiteiten

Tijdens de algemene vergaderingen zijn in 2004 twee parallelsessies georganiseerd. Voorafgaand aan de verkiezingen voor het Europees Parlement stond de bijeenkomst in het voorjaar in het teken van “Hoever willen wij de invloed van Europa laten gaan over pensioenen en gezondheidszorg?”.

Tijdens de parallelsessie van de najaarsvergadering werd specifiek een workshop rond netwerken georganiseerd door de Haya van Somerenstichting onder de titel “Old boys network, old girls network of samen?”. Onder het motto: ‘iedereen heeft een netwerk en iedereen kan netwerken’ werden handreikingen gegeven deze netwerken sterker te benutten en uit te bouwen.

Op 28 april zijn de leden van de Landelijke Commissie uitgenodigd in het gebouw van de Tweede Kamer voor een netwerkvergadering met het Tweede-Kamerlid mevrouw Ayaan Hirsi Ali. Het thema was “Vrouwenemancipatie in de 21ste eeuw”.

In lijn daarmee werd in het najaar een werkbezoek vrouwenopvang in Delft georganiseerd. Vanwege een te gering aantal aanmeldingen is dit uiteindelijk niet door gegaan.

Verder zijn decentraal op initiatief van de LVN-vertegenwoordiger binnen enkele kamercentrales activiteiten georganiseerd.

Voor het beter zichtbaar maken en realiseren van de doelstellingen van het LVN blijft er een belangrijke taak voor de vertegenwoordigers van het LVN in de kamercentrales weggelegd.

Politiek Vrouwen Overleg (PVO)

Het voorzitterschap van het PVO is in 2004 bekleed door het CDA-Vrouwenberaad. Aan het PVO nemen vrouwen deel van de PvdA, Groen Links, D66, CDA en VVD. Er heeft overleg plaatsgevonden met een aantal bewindspersonen. Tijdens deze gesprekken kwamen onderwerpen aan de orde die betrekking hebben op de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Gesproken is onder meer over de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de verandering van het kiesstelsel en de Wet Kinderopvang.

Vertegenwoordigingen

Het Liberaal Vrouwen Netwerk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur van de Nederlandse Vrouwenraad. Ook is het LVN vertegenwoordigd in de Klankbordgroep Internationaal van de Nederlandse Vrouwenraad.

De vertegenwoordiging in de Vrouwen Alliantie is in verband met de opheffing van de Vrouwen Alliantie in november beëindigd.

Het LVN onderhoudt contacten met E-Quality, bureau voor gender en etniciteit en diverse organisaties waaraan meerdere netwerken of contactpersonen gekoppeld kunnen worden. Leden van de stuurgroep hebben zitting in de Landelijke Commissie Inhoudelijke Discussie, de Haya van Somerenstichting en de commissie Talentmanagement.

Er is regelmatig contact met kamercentrales, de JOVD, de VVD-Bestuurdersvereniging en partijcommissies.

International Network for Liberal Women (INLW)

Het Liberaal Vrouwen Netwerk is lid van het INLW. Mevrouw M.E.R. de Vos van Steenwijk-Groeneveld is Secretary General van dit netwerk. Zij is persoonlijk lid van het netwerk en bezoekt bijeenkomsten wereldwijd. Zo bezocht zij in dit verslagjaar van 4 tot 6 maart de 172^e *Executive Committee van de Liberale Internationale* en de *2004 Liberal International Asia Conference* in Kaohsiung, Taiwan.

In oktober organiseerde de LI een bijeenkomst in Boekarest, Roemenië, voor vrouwelijke parlementariërs, vrouwelijke kandidaten en personen die verantwoordelijk zijn voor het trainen van potentiële kandidaten uit de Centraal- en Oost-Europese landen.

Een Executive Committee Meeting is gehouden van 4 tot 6 november in San José, Costa Rica, samen met de Liberal International Latin American Conference.

Informatievoorziening

De informatievoorziening naar de vrouwelijke leden van de VVD werkt, ondanks de moderne communicatiemiddelen, nog steeds niet optimaal. Er wordt op het partijbureau gewerkt aan een goede infrastructuur. De activiteiten van het LVN staan vermeld op de website van de VVD (www.vvd.nl) en in het Thorbeckeweb.

10. COMMISSIE AD HOC

Commissie Liberaal Manifest

De commissie Van Zanen deed in 2003 de aanbeveling: "Bereidt een eigentijdse versie van het Liberaal Manifest voor als kader voor de verdere ideeënvorming". De VVD moet een ideeën- en debatpartij worden. Ideeën die moeten leiden tot debat tussen mensen, het luisteren naar kiezers en leden en het selecteren en opleiden van politici. Een instrument hiervoor is een vernieuwd Liberaal Manifest. Het laatste Liberaal Manifest stamt uit 1981.

De Commissie Liberaal Manifest bestaat uit: Geert Dales, voorzitter (Burgemeester van Leeuwarden), Nurten Albayrak-Temur (Algemeen Directeur Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers), Ineke Alsem (Senior beleidsmedewerker welzijn van de Maatschappelijk Ondernemers Groep), Frank Ankersmit (Hoogleraar intellectuele en theoretische geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen), Arthur Docters van Leeuwen (Voorzitter Autoriteit Financiële Markten), Luuk van Middelaar (Secretaris Politiek van de VVD-Tweede-Kamerfractie). Secretariële ondersteuning vanuit het algemeen secretariaat van de VVD: Gijs Meijer en Alexander Oostermeijer.

De commissie werd geconstitueerd op 6 mei 2004. De taak en opdracht aan de commissie luidde: "Het neerleggen van een langetermijnvisie op basis en binnen de kaders van de beginselverklaring". Hierbij gebruikmakend van de bestaande stukken zoals de uitkomsten van actuele discussies. Het Liberaal Manifest moet worden geschreven in heldere en duidelijke taal. Het Liberaal Manifest moet aansprekend, prikkelend en motiverend zijn. Het moet passen in de liberale traditie. Er moet rekening gehouden worden met deelbelangen, maar het mag geen slappe thee worden!

Ten behoeve van het Liberaal Manifest werd een e-mailadres geopend: liberaalmanifest@vvd.nl, waar leden en belangstellenden hun bijdragen aan de commissie konden sturen. Verder werd een landelijke Ideeëndag op 11 september georganiseerd waarbij de partij van gedachten kon wisselen met de commissie rondom vijf thema's. In maart 2005 wordt een concepttekst aan de partij voorgelegd. Op de 117^e AV op 27 en 28 mei 2005 te Groningen zal het Liberaal Manifest worden vastgesteld door de leden.

11. VVD-EERSTE-KAMERFRACTIE

11.1 Samenstelling

- mevrouw N.H. van den Broek-Laman Trip - fractievoorzitter
- mevrouw m. M.E. Bierman-Beukema toe Water
- mr. G.J.J. Biermans
- mevrouw mr. A. Broekers-Knol
- drs. D.J.D. Dees
- mevrouw dr. H.M. Dupuis
- mr. G.J. de Graaf
- J.J. van Heukelum
- drs. W.K. Hoekzema
- mevrouw drs. E.M. Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije
- ir. N.G. Ketting
- drs. P.J.H.M. Luijten - fractiesecretaris
- C.G.J. van den Oosten
- prof dr. U. Rosenthal - vice-fractievoorzitter
- mr. P. Swenker

11.2 Commissies

Commissie voor Algemene Zaken en Huis der Koningin

- Nicoline van den Broek (coördinator)
- Niek Ketting
- Heleen Dupuis (plv.)
- Jan van Heukelum (plv.)

Commissie voor Binnenlandse Zaken en Hoge Colleges van Staat

- Paul Luijten (coördinator herindeling gemeenten en provincies)
- Jan van Heukelum (referendum, grondwet, herindeling)
- Marbeth Bierman (plv., diversen)
- Willem Hoekzema (plv., openbare orde en veiligheid, kieswet, politie)

Commissie voor Buitenlandse Zaken

- Dick Dees (coördinator)
- Uri Rosenthal
- Willem Hoekzema (plv.)
- Fred de Graaf (plv.)

Commissie voor Cultuur

- Nicoline van den Broek (coördinator)
- Els Kalsbeek (begroting)
- Heleen Dupuis (plv.)
- Paul Luijten (plv., media)

Commissie voor Defensie

- Willem Hoekzema (coördinator)
- Uri Rosenthal
- Dick Dees (plv.)
- Fred de Graaf (plv.)

Commissie voor Economische Zaken

- Paul Luijten (coördinator, telecom, corporate governance)
- Niek Ketting (energie)
- Cees van den Oosten (MKB)

Commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties

- Willem Hoekzema (Europa, coördinator, NAVO)
- Uri Rosenthal (OVSE, plv. Europa)
- Dick Dees (plv., Raad van Europa, Beneluxraad)
- Jan van Heukelum (Europa)
- Ankie Broekers (plv., Europa)

Commissie voor Financiën

- Ger Biermans (coördinator)
- Niek Ketting
- Willem Hoekzema (plv.)
- Els Kalsbeek (plv.)

Commissie voor de JBZ-raad

- Ankie Broekers
- Cees van den Oosten

Commissie voor Justitie

- Uri Rosenthal (coördinator, algemeen strafrecht bestuurlijk-justitieel)
- Ankie Broekers (civiel recht, JBZ, bestuursrecht, strafrecht)
- Fred de Graaf (plv., strafrecht, bestuursrecht)

- Ger Biermans (plv., financieel-economisch recht)

Commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

- Jan van Heukelum (coördinator, landbouw algemeen)
- Cees van den Oosten (RO-natuur/visserij)
- Els Kalsbeek (plv., voedselveiligheid)
- Ger Biermans (plv.)

Commissie voor Milieu

- Niek Ketting (coördinator)
- Marbeth Bierman

Commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken

- Jan van Heukelum (coördinator)
- Fred de Graaf
- Els Kalsbeek
- Ger Biermans

Commissie voor Onderwijs

- Heleen Dupuis (coördinator, primair en voortgezet onderwijs)
- Ankie Broekers (stand-by)
- Paula Swenker (stand-by)
- Els Kalsbeek (plv., VMBO)

Commissie voor Ontwikkelingssamenwerking

- Paul Luijten
- Paula Swenker
- Els Kalsbeek (plv.)
- Fred de Graaf (plv.)

Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

- Paula Swenker (coördinator, werknemersverzekeringen, werkgever-/werknemersrelatie)
- Els Kalsbeek (Volksverzekeringen, wetgeving op gebied voorzieningen)
- Ger Biermans (plv., pensioenwetg.)

- Nicoline van den Broek (plv.)

Commissie voor Verkeer en Waterstaat

- Marbeth Bierman (coördinator mobiliteit algemeen)
- Fred de Graaf (lucht)
- Cees van den Oosten (plv., water en infrastructuur)
- Willem Hoekzema (plv, openbaar vervoer)

Commissie voor Verzoekschriften

- Nicoline van den Broek
- Niek Ketting (plv.)
- Stenografische Dienst
- Fred de Graaf

Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

- Heleen Dupuis (coördinator, AWBZ, ziektekostenverzekering, gez. zorg alg./med. ethiek/overig)
- Paula Swenker (AWBZ, ziektekostenverzekering ouderenzorg)
- Els Kalsbeek (plv., jeugdzorg)
- Nicoline van den Broek (plv., sport)

Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

- Niek Ketting (coördinator, milieu)
- Marbeth Bierman (RO)
- Paula Swenker (plv., ouderenhuisvesting)
- Cees van den Oosten (plv., volkshuisvesting)

Commissie voor Wetenschapsbeleid en Hoger Onderwijs

- Heleen Dupuis (coördinator, HO, wetenschapsbeleid)
- Dick Dees (wetenschapsbeleid, ac. ziekenhuizen)
- Ankie Broekers (plv. HO, wetenschapsbeleid)
- Niek Ketting (plv.)

12. VVD-TWEEDE-KAMERFRACTIE

12.1 Samenstelling

Samenstelling 17e fractie (28 leden) en fractie bij aanvang verslagjaar

- J.J. van Aartsen
- Ch.B. Aptroot
- drs. J.C. van Baalen
- E.R.M. Balemans
- W.I.I. van Beek
- drs. S.A. Blok
- C.G.A. Cornielje
- mw. mr. I. Dezentjé Hamming-Bluemink
- J.M. Geluk
- mr. F.H.G. de Grave
- mw. mr. L. J. Griffith
- mw. drs. A. Hirsi Ali
- ir. P. H. Hofstra
- drs. P. de Krom
- mr. R. Luchtenveld
- mw. A. van Miltenburg
- G.J. Oplaat
- mw. F. Örgü
- J. Rijpstra
- mw. drs. E.I. Schippers
- mw. J.F. Snijder-Hazelhoff
- F.Z. Szabó
- mw. J. Veenendaal
- drs. A.P. Visser
- mw. mr. B.M. de Vries
- mr. drs. F.H.H. Weekers
- drs. F.W. Weisglas
- G. Wilders

Wijzigingen tijdens het verslagjaar in samenstelling en omvang van de fractie

- Op 1 april verliet de heer mr. F.H.G. de Grave de fractie vanwege zijn benoeming tot voorzitter van het College Tarieven Gezondheidszorg (CTG) en de Zorgautoriteit in oprichting
- Op 6 april werd in de vacature voorzien door de beëdiging van mevrouw mr. E. van Egerschot, nummer 38 op de kandidatenlijst.
- Op de avond van 2 september verliet de heer G. Wilders de fractie met behoud van de zetel. Vanaf dit moment bestaat de fractie uit 27 leden.

Samenstelling fractiebestuur bij aanvang van het verslagjaar

- J.J. van Aartsen: voorzitter
- mw. mr. B. M. de Vries: vice-voorzitter
- J. Rijpstra: secretaris
- drs. S.A. Blok: penningmeester en secretarispersoneel
- mw. mr. L.J. Griffith: lid belast met de contacten met partijgeledingen.

12.2 Vergaderingen, bijeenkomsten en commissies

Fractievergaderingen

De fractie vergadert ter voorbereiding op de week iedere dinsdagochtend. Daarnaast komt de fractie, zo mogelijk om de week, op woensdagmiddag bijeen ter bespreking van een thema voor de lange termijn. Na een aantal besloten vergaderingen werd op 22 september de nieuwe fractiewerkwijze vastgesteld.

Fractiecommissies

De fractiecommissies bepalen zelf de frequentie van bijeenkomen. Sommige commissies vergaderen geclusterd.

Fractiebestuur

Het fractiebestuur vergadert in de regel één keer per week.

Fractieweekend

Het jaarlijkse fractievergaderweekend werd gehouden 4 en 5 september in Wassenaar. De gehele vrijdag werd gebruikt voor een besloten discussie over de interne werkwijze, het eigen functioneren en de politieke toekomst. Op zaterdag werd met de bewindslieden over dezelfde onderwerpen gesproken.

Bijzondere omstandigheden

De moord op de heer Van Gogh op 2 november verandert Nederland. Twee fractieleden werden geconfronteerd met uitzonderlijk ernstige dreigingen. De bedreigingen aan mevrouw Hirsi Ali waren zo ernstig dat haar persoonsbeveiliging (al nodig vanaf haar beëdiging) werd opgevoerd en resulteerde in een gedwongen onderduiken vanaf de dag na de moord. Vanwege deze bijzondere omstandigheid was mevrouw Hirsi Ali tot het einde van het verslagjaar niet aanwezig in de fractie en niet in de Kamer. Ook de heer Van Aartsen ontving ernstige bedreigingen waardoor persoonsbeveiliging noodzakelijk was; de maatregelen waren van dien aard dat hij zijn werkzaamheden kon uitvoeren.

Bijzondere bijeenkomsten

- Op dinsdag 30 maart was de fractie aanwezig bij de bijzetting van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana in de Nieuwe Kerk te Delft.
- Op 19 mei bood de fractie de heer De Grave een afscheidsreceptie aan. Voorafgaand was er op zijn verzoek een symposium onder leiding van de heer mr. drs. F. Bolkestein over de toekomst van de partij.
- Op 11 oktober werd wederom een nieuwe-ledendag gehouden. Voor het eerst is in het programma een bezoek aan de Eerste-Kamerfractie opgenomen.
- Op vrijdag 12 november vertrok bijna de gehele fractie naar de Achterhoek voor een werkbezoek; dit ter ondersteuning van de afdelingen in de Achterhoek bij de campagne in het kader van de gemeentelijke herindeling.
- Op zaterdag 11 december was de fractie aanwezig bij de bijzetting in de Nieuwe Kerk te Delft van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard.

12.3 Europese verkiezingen op 10 juni

De fractieleden zetten zich waar mogelijk in ter ondersteuning van de campagne. De fractievoorzitter hield spreekbeurten op grote avonden en nam deel aan de diverse fractievoorzittersdebatten. Ondanks alle inzet werd toch iets verloren.

12.4 Overig

- De fractie ontving in het verslagjaar 42 groepen. Hier is het aantal groepen dat wordt ontvangen door individuele fractieleden niet bij inbegrepen.
- De fractie ontving in dit verslagjaar 230 brieven en via het partijbureau 137. Ook hier zijn de aan de leden verzonden brieven niet bij inbegrepen. De fractievoorzitter ontving rechtstreeks 2000 brieven.
- Zowel fractie als fractieleden ontvingen enorme aantallen e-mailberichten.
- De diverse vergaderingen van partijcommissies, themabijeenkomsten en congressen van de partij werden door fractieleden bijgewoond.
- De gesprekken met belangenorganisaties en bedrijven werden gecontinueerd.
- De KC-voorzitters en een vertegenwoordiger uit het HB waren roulerend in de gelegenheid om de reguliere fractievergadering op dinsdagochtend bij te wonen.

13. VVD-EUROPEES-PARLEMENTFRACTIE

13.1 Samenstelling en portefeuillevverdeling

De Europese fractie VVD bestond tot juli 2004 uit Jules Maaten, Elly Plooij-van Gorsel, Jan Mulder, Marieke Sanders-ten Holte, Toine Manders en Herman Vermeer.

Daarna nam de nieuw gekozen Europese fractie VVD zitting in het Europees Parlement. Hun mandaatsperiode loopt tot en met 2009. De leden zijn: Jules Maaten, Jeanine Hennis-Plasschaert, Jan Mulder en Toine Manders.

Portefeuillevverdeling (vanaf juli 2004)

Jules Maaten (delegatieleider):

- Commissie Milieubeheer en Volksgezondheid
- Economische en Monetaire Commissie
- Commissie Constitutionele Zaken
- Delegatie ASEAN
- Delegatie EU-Rusland

Jeanine Hennis-Plasschaert:

- Commissie Vervoer en Toerisme
- Commissie Justitie, Binnenlandse Zaken en Burgerlijke Vrijheden
- Delegatie EU-Roemenië
- Delegatie EU-Turkije

Jan Mulder:

- Vice-voorzitter Begrotingscommissie
- Commissie Begrotingscontrole
- Commissie Landbouw
- Commissie Visserij
- Vice-voorzitter delegatie EU-Zuid-Azië

Toine Manders:

- Commissie Interne Markt en consumentenbescherming
- Commissie Industrie, onderzoek en energie
- Commissie Juridische Zaken
- Delegatie EU-China

13.2 ELDR/ALDE-fractie

De VVD-leden in het Europees Parlement maakten deel uit van de ELDR-fractie (Europese Liberale en Democratische Partij). Sinds juli 2004 is de ELDR uitgebreid met een aantal Franse, Italiaanse en Oost-Europese bondgenoten. De nieuwe naam van de fractie is de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE). De ALDE-fractie is de derde fractie in het Europees Parlement met 88 leden (twaalf Italianen, twaalf Britten, elf Fransen, zeven Duitsers, zeven Litouwers, zes Belgen, vijf Nederlanders, waarvan vier van de VVD en één van D66, vijf Finnen, vier Denen, vier Polen, drie Zweden, twee Spanjaarden, twee Esten, twee Slovenen, twee Hongaren, een Let, een Cyprioot, een Ier en een Luxemburgse). De Engelsman Graham Watson fungeert als fractievoorzitter. De ALDE-fractie wordt gedragen door twee Europese politieke partijen, de ELDR (waar de VVD lid van is) en een nieuwe Europese Democratische Partij, die nog in oprichting is.

13.3 Contact met de VVD-geledingen

De VVD-leden in het Europees Parlement rekenen het traditioneel tot hun taak intensieve betrekkingen te onderhouden met de VVD in al haar geledingen. Zo worden vele partij-bijeenkomsten bezocht en woonden de Europarlementariërs per toerbeurt de vergaderingen van de Tweede-Kamerfractie, het hoofdbestuur en het HB-KC bij. Daarnaast hebben zij zitting in een aantal partijcommissies. In 2004 bracht een aantal kamercentrales en afdelingen op uitnodiging van de Eurofractie een bezoek aan het Europees Parlement in Brussel of Straatsburg. De Europese fractie houdt eveneens contact met de VVD-leden in Nederland en onder meer door Eurocontact, de contactgroep met bestuursleden van de kamercentrales. Ook levert de Europese fractie bijdrages aan het Thorbeckeweb. Men vindt meer informatie over de activiteiten van de VVD-Eurofractie op de website <http://www.vvd.nl> (Eurofractie) en op de individuele websites van de leden.

Om de communicatie met de achterban te verbeteren heeft de Europese fractie een permanente campagne opgezet. Rechtstreeks contact met de kiezer is zeer belangrijk. Daarom bieden we de mogelijkheid tot discussie in Brussel en in Nederland door middel van persoonlijke ontmoetingen, voor burgers van binnen maar ook van buiten de VVD. De leden van de Eurofractie hebben een verdeling gemaakt van de VVD-kamercentrales; elk lid is contactpersoon voor een aantal kamercentrales. Jules Maaten is contactpersoon voor de KC's Den Haag, Dordrecht, Rotterdam en Zuid-Holland Noord; Jeanine Hennis-Plasschaert voor Amsterdam, Den Helder, Flevoland, Haarlem en Utrecht; Jan Mulder voor Drente, Friesland, Groningen, Overijssel en Zeeland, en Toine Manders voor Den Bosch, Gelderland, Limburg en Tilburg.

13.4 Europese verkiezingen 2004

Op 10 juni 2004 vonden er verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. De leden Elly Plooij-van Gorsel en Marieke Sanders-ten Holte waren niet herkiesbaar voor een nieuw mandaat. Voor het eerst werd de lijsttrekker gekozen en ook de lijst samengesteld via een directe ledenraadpleging van alle VVD-leden. De zittende leden Jules Maaten, Jan Mulder, Toine Manders en Herman Vermeer stonden wel op de VVD-lijst, waarvan Jules Maaten de lijsttrekker was. Ondanks een gedreven campagne, waarbij de nieuwe kandidaat Han ten Broeke de voorkeursdrempel bereikte, was het resultaat teleurstellend. De VVD verloor twee zetels, en het zittende lid Vermeer werd niet herkozen. Wel werden Jules Maaten, Jan Mulder en Toine Manders herkozen, terwijl ook nieuwkomer Jeanine Hennis-Plasschaert een zetel behaalde. De uitslag is voor de VVD een tik op de neus. Nu is het aan de nieuwe Eurofractie om met hernieuwde energie aan de slag te gaan. Om samen met de partij aan ons liberaal profiel te werken, daarbij goed luisterend naar de signalen uit de samenleving.

13.5 Afsluitend

Met het oog op de toekomst moet worden opgemerkt dat het liberalisme in Europa van zich laat horen. Een nieuwe Europese Commissie met een ongekend aantal liberalen, waaronder Neelie Kroes, is van start gegaan met een zeer liberaal programma. Nu voor het eerst in jaren Duitse liberalen en Franse geestverwanten zijn vertegenwoordigd in de ALDE-fractie en een behoorlijk aantal liberalen uit de Centraal-Europese landen gekozen zijn, is het percentage liberalen gestegen van 8,4 naar 12% van de leden van het Europees Parlement. Desalniettemin blijft werken aan de verbreding van de liberale groep een belangrijke opgave voor de komende jaren. Niet in de minste plaats in Nederland.

14. VVD-BESTUURDERSVERENIGING

Algemeen

De VVD-Bestuurdersvereniging heeft in 2004 geen personele wijzigingen in de ambtelijke ondersteuning ondergaan. De heer drs. H.L. Zilverentant combineert de functie van bestuurssecretaris met de functie van assistent bestuurszaken op het algemeen secretariaat van de VVD. Deze functiecombinatie vloeit voort uit de overeenkomst tussen de VVD-Bestuurdersvereniging en de VVD waarbij alle (huidige) diensten van de VVD-Bestuurdersvereniging, met uitzondering van Provincie en Gemeente, voor een vast bedrag per jaar worden ingekocht bij de VVD.

De heer ing. W. Schoevers uit Leidschendam is als redacteur aan Provincie en Gemeente verbonden. Het tijdschrift is wederom negen maal verschenen met ook dit jaar een extra congreseditie. Tevens werd door veel verenigingsleden gebruikgemaakt van de advies- en klankbordfunctie van het bureau.

Ledental

Het ledental van de VVD-Bestuurdersvereniging heeft een lichte daling te zien gegeven. Dit komt vooral door een aantal opzeggende buitengewone leden. Conform de reglementen van de VVD-Bestuurdersvereniging zijn de vertrekkende raads- en statenleden in ieder geval nog het lopende jaar lid van de vereniging en kunnen daarna opteren voor het buitengewoon lidmaatschap. Het blijkt dat het buitengewoon lidmaatschap zeker de eerste jaren nadat een raads- of statenlidmaatschap is afgelopen nog voortgezet wordt. Daarnaast wordt geconstateerd dat dit jaar een aantal raadsleden zich van de VVD heeft afgescheiden. De ledenadministratie wordt in het kader van het afgesloten contract nu volledig door de VVD verzorgd.

Bestuur

Begin 2004 bestond het bestuur uit de navolgende personen:

Dagelijks bestuur: de heer mr. M.A. P. van Haersma Buma (voorzitter), mevrouw mr. H.A. zur Lage-Simons (ondervoorzitter), mevrouw mr. I.R. Adema (secretaris), ir. W.G. de Raad (penningmeester) en drs. M.F.A. van Diesen (lid).

Provinciale vertegenwoordigers: de heren Sj. Kremer (Drenthe), J. Lodders (Flevoland), J.W. Boekhoven (Friesland), J.W. Lagerweij (Gelderland), mevrouw A.A. Waal-van Seijen (Groningen), de heren B.A.H. Aldewereld (Limburg), mevrouw W.J.G. Delissen-van Tongerlo (Noord-Brabant), mr. H.M. Meijdam (Noord-Holland), mevrouw F.J.M. van der Aa-Hahn (Overijssel), mevrouw M. Verburg-van der Vegte (Utrecht), mevrouw G.J. van de Velde-de Wilde (Zeeland), de heer R.G. van de Ven (Zuid-Holland)

Kwaliteitszetels: de heer ing. F.B. van Kammen (waterschapsbestuurders). Mevrouw mr. M.E. Tsoutsanis-van der Koogh is als lid van advies namens het hoofdbestuur van de VVD toegevoegd. De voorzitter van de redactieraad, de heer H. Zomerdijk, is eveneens adviseur van het Algemeen Bestuur.

Op 3 april 2004 traden de dames Delissen-van Tongerlo, Van der Velde-de Wilde en de heren De Raad en Boekhoven af. Bij die gelegenheid is de heer De Raad begiftigd met de Stikkerplacquette voor jarenlange diensten aan de partij. Zij zijn opgevolgd door mevrouw A. de Beer-Vermeulen en de heren S. Heijning, Joh. Dijks, L. Roolvink.

Doordat de dames Zur Lage en Adema op 15 mei tot lid van het hoofdbestuur waren gekozen, zijn zij tijdens de ledenvergadering van 6 november opgevolgd door de dames mr. M.E. Kallen-Morren en M. Kroes. Tevens zijn mevrouw De Beer en de heer Van der Ven toen opgevolgd door de heren O. Hoes en K. de Looff.

Bijzondere projecten

Door het bestuur van de Bestuurdersvereniging zijn in de loop van 2004 een vijftal bijzondere projecten opgezet.

Onder leiding van de het oud-Tweede-Kamerlid Jan te Veldhuis is een commissie begonnen aan het beschrijven van de gevolgen van de invoering van het stelsel van de gekozen burgemeester voor de VVD. Daarnaast is begonnen met het langdurige project groot onderhoud van het Huis van Thorbecke en is onder leiding van de vice-voorzitter mevrouw Kallen een commissie gestart met het schrijven van een leidraad voor het gemeentelijke verkiezingsprogramma.

Een kleine werkgroep vanuit het Algemeen Bestuur is gestart met een evaluatie van het dualisme. Een werkgroep onder leiding van de gedeputeerde Joh. Dijks is gestart met het onderzoek naar alternatieven voor de OZB.

Bijeenkomsten

Zoals gebruikelijk organiseerde de VVD-Bestuurdersvereniging naast regionale bijeenkomsten een aantal landelijke activiteiten.

Op 3 april vond de jaarvergadering plaats die in het teken stond van de ontmoeting met de Tweede-Kamerfractie. De fractievoorzitter, de heer J. van Aartsen, hield daar een inleiding, evenals de minister van VROM, mevrouw S. Dekker.

Op vrijdag 23 april hield het wethoudersplatform in Ermelo haar eerste landelijke bijeenkomst.

Op 11 juni was de jaarlijkse ontmoeting van alle VVD-statenleden. Ditmaal werd deze Statendag door de statenfractie in de provincie Groningen georganiseerd. Op 10 december is een bijeenkomst over de gekozen burgemeester georganiseerd.

Op 7 en 8 november vond het jaarcongres in Lunteren plaats, met voorafgaand een aantal middagbijeenkomsten van de ir. Lelykring, het P.J. Oud-Gezelschap en het Wethoudersplatform. Op de vrijdagavond spraken de de fractievoorzitter in de Tweede Kamer, de heer J. van Aartsen, en de adjunct-hoofdredacteur van dagblad de Telegraaf, de heer K. Lunshof, over individualisering en de rol van de overheid en media. Op de zaterdagochtend van het congres werden naast een korte ledenvergadering in samenwerking met verschillende partijcommissies diverse workshops georganiseerd.

15. LIBERALE INTERNATIONALE GROEP NEDERLAND (LIGN)

Algemeen

De Groep Nederland van de Liberale Internationale (LIGN) is een aparte groep binnen de VVD. Hier staat discussie over Europese en internationale aangelegenheden, ontwikkelings-samenwerking, mensenrechten, buitenlandse handel, defensie en andere actuele buitenlandse onderwerpen centraal, zoals de strijd tegen het internationale terrorisme. De LIGN is, naast de VVD, zelfstandig lid van de Liberale Internationale (LI). In de praktijk worden echter gecombineerde VVD-/LIGN-delegaties naar LI-evenementen afgevaardigd. Diverse malen per jaar organiseert de LIGN bijeenkomsten in Nederland met topsprekers uit binnen- en buitenland, die op grote belangstelling van pers en publiek kunnen rekenen.

In 2004 heeft de LIGN de volgende activiteiten georganiseerd:

Op 13 april vond de LIGN-jaarvergadering bij de Taiwanese vertegenwoordiging in Den Haag plaats. Katharine Chang, vertegenwoordiger van Taiwan in Nederland, leidde als gastvrouw de politieke agenda van haar herkozen president in.

Op 9 juni, een dag voor de verkiezingen voor het Europees Parlement en aan de vooravond van het Nederlands EU-voorzitterschap, hield staatssecretaris voor Europese Zaken, Atzo Nicolaï, in Nieuwspoor te Den Haag een inleiding over het Nederlandse EU-voorzitterschap en de uitdagingen voor de op 1 mei uitgebreide Europese Unie.

Op 28 oktober ontving de LIGN voormalig koning Simeon II en thans premier Simeon van Sachsen-Coburg-Gotha van Bulgarije in de vergaderzaal van de Eerste Kamer in Den Haag. De premier hield een inleiding over de historische relatie van Bulgarije met Nederland en blikte vooruit op de toetreding van Bulgarije tot de EU in 2007. De partij van de Bulgaarse premier (*Nationale Beweging Simeon II*) zal samen met de *Beweging voor Recht en Vrijheid* (MRF) tijdens het 53^e LI-congres van 12 tot 14 mei 2005 in Sofia lid worden van de LI. Beide Bulgaarse partijen zijn thans waarnemer bij de LI.

Op 18 november hield minister Kamp van Defensie in Pulchri Studio te Den Haag een pleidooi voor het inzetten van Nederlandse strijdkrachten in het hogere geweldspectrum. Naast deze activiteiten vertegenwoordigden Hans van Baalen, Willem van Eekelen en Eric Trinthamer de LIGN en de VVD bij de LI Executive Meeting, die van 4 tot en met 6 maart in Kaohsiung, Taiwan, werd gehouden. Gastpartij was de liberale DPP van president Chen Shui-bian. De Executive Meeting was onderdeel van de campagne voor de presidentsverkiezingen. Chen werd met een nipte meerderheid herkozen. Op 19 juni nam LIGN-voorzitter en LI-vice-president Hans van Baalen deel aan de LI Bureau Meeting te Brussel.

Van 4 tot en met 6 november woonden LIGN- en VVD-hoofdbestuurslid Tom Kuperus en Willem van Eekelen de LI Executive Meeting in San José, Costa Rica, bij. Gastpartij was de waarnemend LI-lid Partido Movimiento Libertario.

In 2004 bestond het LIGN-bestuur uit Tweede-Kamerlid Hans van Baalen (voorzitter, tevens vice-president in het Bureau van de Liberale Internationale), Petra Hoving (vice-voorzitter), Eric Trinthamer (secretaris), Raymond van der Meer (penningmeester), Marc Kombrink (bestuurslid belast met communicatie), Monique Baardman (bestuurslid) en Tom Kuperus (qualitate qua bestuurslid namens de VVD). In 2004 telde de LIGN 229 leden.

16. JAARVERSLAGEN PARTIJCOMMISSIES

16.1 Binnenlandse Zaken

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer dr. T. Zwart (voorzitter), mevrouw drs. O.F. Scheidel (secretaris), de heer J.J. van Aartsen, de heer E.R.M. Balemans, de heer W.I.I. van Beek, de heer J.D. Berghuijs, de heer K.W.Th. Berghuijs, de heer mr. D. Bijl, de heer mr. M.J.J.M. Boelen, mevrouw M.H.E. v.d. Broek-Brokkx, de heer C.J.M. de Bruin, de heer C.G.A. Cornielje, de heer drs. E.J.H.S. Flipse, de heer drs. J.F.M. Gaillard, de heer mr. C.M. de Graaf, mevrouw mr. drs. D. de Groot, de heer mr. M.A.P. van Haersma Buma, mevrouw J.A. Hennis-Plasschaert, de heer J.J. van Heukelum, de heer K. Hialal, de heer mr. drs. A.H. Hoefakker, de heer drs. W.K. Hoekzema, de heer mr. P. Korn, mevrouw mr. C.L. Liebregts, de heer mr. R. Luchtenveld, de heer drs. P.J.H.M. Luijten, de heer H.M. Meijdam, mevrouw drs. M.B.A. Molenaar, de heer drs. J.G.A. Paans, mevrouw drs. M. Propstra, de heer A.M.H. Roolvink, de heer J. Rijpstra, de heer drs. J.M. Staatsen, de heer drs. F.Z. Szabo, de heer mr. ing. C. van Tilborg, de heer A.A. de Veth, de heer drs. H.J.Th. Wilmer en mevrouw P.M. van Wingerden-Boers.

De commissie bestaat uit 27 leden (inclusief de fractiemedewerker) en 11 adviserende leden. In het afgelopen jaar hebben enkele leden om verschillende redenen de commissie verlaten: de heren Hertog, Boelen en Peeters en mevrouw Engering-Aarts. De commissie werd uitgebreid met de heren P. Koorn, R. Nehmelman en A.M.H. Roolvink. In verband met de verkiezingen van het Europees Parlement is ook een wisseling in de persoon van het adviserend lid vanuit de EP-fractie opgetreden. De heer Maaten werd vervangen door mevrouw J. Hennis-Plasschaert.

Het contact met de adviserende leden is goed te noemen. Zowel de Tweede-Kamerfractie als de Eerste-Kamerfractie zijn bijna altijd vertegenwoordigd. Wel betreft dit maar een aantal adviserende leden. De commissie hoopt in 2005 ook die Kamerleden te kunnen begroeten die andere onderwerpen zoals integratiebeleid, veiligheidsregio's of koninkrijksrelaties in hun portefeuille hebben.

Algemeen

De partijcommissie Binnenlandse Zaken levert op verschillende manieren een bijdrage aan de gedachtevorming en discussie binnen de VVD. De commissie heeft zichzelf de opdracht gegeven om te functioneren als een flexibele eenheid die (1) zelfstandig of in samenwerking met andere commissies conceptadviezen opstelt, (2) optreedt als klankbord voor onze volksvertegenwoordigers en (3) fungeert als discussieplatform waarin de ontwikkelingen op haar terrein worden gevolgd en onder de loep worden genomen. De partijcommissie is vernieuwend bezig en schuwt het niet om taboes te doorbreken met haar standpunten.

Structuur

In de eerste helft van 2004 kende de commissie drie overlegvormen: de plenaire commissie, de ad hoc werkgroepen en de stuurgroep. De stuurgroep droeg zorg voor de procesmatige aansturing van de partijcommissie en standpuntbepaling ten aanzien van actuele thema's indien advisering op korte termijn gewenst is. De stuurgroep kwam in 2004 bijeen op 20 januari, 23 maart en 19 mei.

In mei is besloten de stuurgroep om te vormen tot een agendacommissie die steeds de agenda van twee vergaderingen van de commissie voorbereidt. Tot deze wijziging is besloten omdat de toegevoegde waarde van de stuurgroep beperkt bleek. De aanwezigheid bij de stuurgroepvergaderingen was voor veel leden problematisch en de neiging bestond om discussies te voeren over actuele onderwerpen die eigenlijk in de plenaire commissie behandeld moesten worden. De leden Berghuijs, Boelen, Flipse en Staatsen, alsook de adviserende leden Van Beek, Luchtenveld, Luijten en Hoekzema maken geen deel meer uit van de agendacommissie.

Vanaf juni is de voorbereiding van de commissievergadering in eerste instantie in handen van de voorzitter en de secretaris. Zij worden bijgestaan door de agendacommissie, die naast hen bestaat uit de plaatsvervangend voorzitter, de plaatsvervangend secretaris, een persoon die nauwe betrekkingen heeft met gemeenten en een persoon die nauwe betrekkingen heeft met de Tweede-Kamerfractie. De agendacommissie is in 2004 eenmaal bijeengekomen, op 2 september.

De plenaire commissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke gedachtevorming en kwam in 2004 ongeveer eens per zes weken bijeen, met uitzondering van de vakantiemaanden. De plenaire commissie vergaderde in 2004 in het Tweede-Kamergebouw op 27 januari, 17 februari, 21 april, 25 mei, 22 juni, 22 september, 15 november en 16 december.

In 2004 kende de commissie twee werkgroepen ad hoc die een onderwerp nader bekijken en een voorzet maken voor de commissie. Ten eerste de werkgroep Liberale Visie Overheid (LVO). Ten tweede is een werkgroep ad hoc opgezet met leden van de commissies Justitie, Politie en Binnenlandse Zaken over het onderwerp veiligheid en criminaliteitsbestrijding. De commissie Binnenlandse Zaken leverde hiervoor de voorzitter. Op 6 oktober vond een gezamenlijke commissievergadering plaats waar het rapport van de commissie werd besproken. Het rapport is vervolgens aangepast en besproken tijdens een parallelsessie tijdens de algemene vergadering van 27 november.

Werkzaamheden

De onderwerpen die in 2004 door de commissie zijn behandeld zijn grotendeels afkomstig uit het jaarplan voor de commissie en onderverdeeld naar de aandachtsgebieden van de commissie:

- Constitutionele zaken en Koninkrijksaangelegenheden
- Aanstellingswijze burgemeester
- Wijziging kiesstelsel
- Subsidiëring politieke partijen
- Grondrechten
- Constitutionele toetsing
- Koninkrijksrelaties (rapport Commissie Jesurun)
- Bestuurlijke inrichting/indeling lokaal en regionaal bestuur
- Aanstellingswijze burgemeester
- Dualisering
- Autonomie lokaal bestuur
- Europa en decentrale overheden
- Water en bestuur
- Integratiebeleid
- Veiligheid (incl. rampenbestrijding)
- Veiligheidsregio's
- Veiligheid en criminaliteitsbestrijding
- Organisatie rijksdienst
- Commissie Dijkstal - beloningsstructuur rijksdienst
- Commissie Kohnstamm - Toekomst ZBO's
- ICT en overheid

De genoemde onderwerpen hebben alle geleid tot een substantiële discussie in de commissie en advisering aan de fractie. Enkele onderwerpen hebben tevens geleid tot discussie in de partij, zoals de wijziging van het kiesstelsel (partijraad 19 juni), veiligheid en criminaliteitsbestrijding (parallelsessie algemene vergadering 27 november), ICT en overheid (workshopbijeenkomst door Tweede-Kamerlid F.Z. Szabo), Congres bestuurdersvereniging (6/7 november) en de aanstellingswijze van de burgemeester (discussie tijdens verschillende bijeenkomsten).

Naast bovenstaande onderwerpen zijn de volgende onderwerpen nog kort besproken in de commissie: normen en waarden, publiek moraal, juridisering, rol van de Commissarissen der

Koningin, Europese dimensie van toezicht, meerjaren onderhoudsbeurt van Huis van Thorbecke.

16.2 Justitie

Samenstelling

De commissie is als volgt samengesteld: (*adviserende leden zijn cursief weergegeven*) de heer mr. M.Ph. van Sint Truiden (voorzitter), de heer E. Geldorp (secretaris), de heer M. J. van Basten Batenburg, de heer mr. D. van der Bel, *mevrouw mr. A. Broekers-Knol*, de heer mr. R.R. Crince le Roy, de heer S. Dekker, de heer P.J.M. van Domburg, *de heer mr. G. J. de Graaf*, *mevrouw L.J. Griffith*, de heer mr. J.H.A. Hazelhoff, de heer W. Hemstede, *mevrouw J.A. Hennis-Plasschaert*, *mevrouw A. Hirsi Ali*, de heer M. Korteweg, *de heer mr. R. Luchtenveld*, *mevrouw F. Örgü*, *mevrouw S. van Os*, *mevrouw mr. M. van Paridon*, *mevrouw D. Regts*, *de heer prof. dr. U. Rosenthal*, de heer mr. J.H.F. Schultz van Haegen, de heer mr. F. Teeven, *de heer drs. A.P. Visser*, de heer mr. O.P.G. Vos, *de heer mr. drs. F.H.H. Weekers*, de heer W. Wiegersma, de heer L.A.J.M. de Wit, de heer R. Zonneville.

In de loop van het vergaderjaar 2004 heeft een aantal leden zich teruggetrokken uit de commissie. Deze leden zijn eigener beweging teruggetreden in verband met het niet meer kunnen/mogen combineren van het lidmaatschap met hun beroeps- en/of andere werkzaamheden dan wel uit overwegingen van tijdgebrek en een daaruit voortvloeiende onvoldoende inzetcapaciteit voor onze commissie. Het betreft de heren Van den Honert, Niederer en Donkers en mevrouw Bogaards.

Structuur

De commissie heeft een plenaire vergadering en is onderverdeeld in drie subgroepen:

- cluster strafrecht
- cluster civielrecht
- cluster bestuursrecht/vreemdelingenrecht.

De commissie heeft een voorzitter en een secretaris. De voorzitter zit de plenaire vergadering voor. De drie subgroepen hebben een voortrekker, die als aanspreekpunt fungeert voor de voorzitter en de secretaris, de leden van het desbetreffende cluster en de overige (adviserend) leden.

Algemeen

De commissie is gewoon om acht maal per jaar in een plenaire vergadering bijeen te komen. De vergaderingen worden op de dinsdagavonden gehouden, zodat ook de Eerste-Kamerleden (die hun vaste vergaderdag op dinsdag hebben) de vergaderingen makkelijker kunnen bijwonen.

De vergaderingen vinden plaats in het gebouw van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Gemiddeld zijn er twaalf (adviserend) leden bij een vergadering aanwezig. De plenaire vergadering heeft een duur van circa twee uur.

De voorzitter en de secretaris komen voorafgaand aan de plenaire vergaderingen - en indien nodig of gewenst tevens op andere tijdstippen - bijeen om de agenda en de algehele planning te bespreken.

Omwille van de tijd worden per vergadering maximaal drie inhoudelijke agendapunten bediscussieerd. Dat kunnen onderwerpen zijn die door de politieke actualiteit op de agenda zijn gezet, maar ook onderwerpen die door een cluster zijn voorbereid en, in voorkomende gevallen aan de hand van een discussienotitie, aan de plenaire vergadering worden voorgelegd.

Werkzaamheden

Er stonden voor het jaar 2004 acht vergaderingen gepland. De decembervergadering is evenwel niet doorgegaan. De commissie heeft als meest belangrijke taak het - gevraagd en ongevraagd - adviseren van Kamerleden. Naast de discussies in de plenaire vergaderingen vindt advisering en informering vooral plaats via e-mailcontact. Kamerleden kunnen desgewenst hun (aan-)vragen via e-mail uitzetten in de commissie of een specifiek cluster. Deze vorm van adviseren gaat op informele wijze, maar betreft wel een belangrijk deel van de werkzaamheden van de commissie en haar clusters.

Tijdens het vergaderjaar zijn een of meerdere keren de volgende - veelal op basis van de actuele Tweede- of Eerste-Kamer-agenda gekozen - onderwerpen aan de orde geweest:

Strafrecht:

- veelplegers in relatie tot privacy
- sanctiecapaciteit
- strafvordering
- illegaliteit
- softdrugsbeleid
- jeugdcriminaliteit
- sanctiebeleid
- begroting Justitie 2005

Bestuursrecht en vreemdelingenrecht:

- toekomst nationale rechtsstaat
- integratie
- illegaliteit
- algemene wet bestuursrecht
- begroting Justitie 2005
- botsende grondrechten

Civielrecht:

- concurrentiebeding
- scheiding- en omgangsrecht
- begroting Justitie 2005
- mediation

Geproduceerde rapporten, notities en artikelen

De commissie heeft een aantal onderwerpen die onder de paragraaf Werkzaamheden zijn genoemd aan de hand van een discussienotitie voorbereid. De volgende onderwerpen hebben geleid tot een notitie/rapport waarmee de adviserend leden hun voordeel in het politieke debat konden doen:

- toekomst nationale rechtsstaat
- strafvordering
- illegaliteit
- belanghebbend begrip in de AWB
- heroriëntatie strafbaarstellingen
- sanctiebeleid
- arbeid in detentie

Naast deze (semi-openbare) publicaties zijn meerdere (kleinere) publicaties direct via e-mailverkeer verlopen. Zo heeft ook met betrekking tot het bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerp financieel toezicht (de toekomstige Wft) vanuit de commissie contact plaatsgehad met enige leden van de Tweede-Kamercommissie Financiën. Een grote

hoeveelheid vragen is aangeleverd ten behoeve van hun inbreng voor het voorlopige verslag. Dit is met name geschied vanuit een oogpunt van - tekort schietende - wetgevingskwaliteit.

Een aantal leden van de commissie Justitie heeft zitting genomen in de (tijdelijke) projectgroep Veiligheid. Deze heeft een uitgebreid rapport aangeboden aan de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie.

16.3 Politie

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer prof. mr. C.D. Schaap (voorzitter), de heer drs. G.J. Buth (secretaris), de heer drs. J.M. Alma, de heer mr. P. de Baat, de heer J. Brinkhuis, de heer K. Brul, de heer C.G.A. Cornielje, de heer D.G.J. Fabius, de heer M.L. Hagen, mevrouw A. Hirsi Ali, de heer H.A. Jansen, de heer E. Jarmohamed, de heer mr. J.M. Lenards, mevrouw mr. K. Lodder, de heer mr. R. Luchtenveld, de heer drs. J.J. Manusama, de heer P.P.J.M. Martens, de heer mr. R.D. Nieuweboer, mevrouw F. Örgü, de heer J.M.L. Pattijn, de heer prof. dr. U. Rosenthal, de heer J.Th. Smit, de heer mr. E.R. Smits, de heer J.Th.J. drs. Tonino, de heer drs. X.E.N. Visscher, de heer drs. A.P. Visser, de heer mr. drs. S. Wadman, de heer mr. drs. F.H.H. Weekers en mevrouw mr. G. van Zeben-de Vries.

Structuur

De partijcommissie heeft geen commissie-indeling. Indien gewenst wordt voor een onderwerp tijdelijk een commissie van een paar partijcommissieleden opgezet. Voorts wordt vaak op individuele leden een beroep gedaan voor het uitwerken van onderwerpen en indien gewenst nemen leden contact op met Kamerleden voor nadere overleg/discussie.

Algemeen

De partijcommissie houdt zich bezig met het gevraagd en ongevraagd adviseren van Eerste- en Tweede-Kamerleden op het gebied van politie- en veiligheidsbeleid. Zij doet dit door in te gaan op de actualiteit, door Kamer- en andere relevante stukken te beoordelen, door op eigen initiatief naar relevante onderwerpen te kijken en door dit te doen op verzoek van de Kamerleden. Zij tracht tevens door discussie het inzicht in voor de partijcommissie relevante onderwerpen te vergroten.

Werkzaamheden/geproduceerde rapporten, notities en artikelen

De partijcommissie Politie heeft op de algemene vergadering van de VVD van 15 mei te Rotterdam een parallelsessie georganiseerd over het onderwerp "De rol van de lokale overheid bij het veiligheidsbeleid". Sprekers hierbij waren: burgemeester Sackers van Eindhoven, de heer Lesscher, toenmalig plv. districtchef van de politie in Rotterdam Centrum en de Stadsmarinier van de gemeente Rotterdam, de heer Kandel. Van deze parallelsessie is een verslag gemaakt.

Daarnaast heeft de partijcommissie Politie samen met de partijcommissie Justitie en BiZa een aantal leden afgevaardigd naar de projectgroep Veiligheid en Criminaliteitsreductie. Deze projectgroep heeft tot doel gehad te komen tot een aantal voorstellen die de veiligheid in Nederland moeten vergroten. Het ging vooral om voorstellen op het gebied van strafrecht, rechterlijke macht en politie. De voorstellen van de projectgroep zijn in nauw overleg met de Tweede-Kamerfractie tot stand gekomen en verwerkt in een notitie. De notitie 'Effectief en op Maat', zijn op de laatste algemene vergadering besproken. De conclusie van de discussie aldaar zal in de notitie worden verwerkt om tot een definitieve versie te komen en het als een VVD-standpunt te presenteren.

De belangrijkste zaken die de partijcommissie verder heeft besproken zijn:

- De toekomst van het politiebestedel (discussiestuk a.d.h.v. verschillende bijdragen leden)
- De politiebegroting 2005 (aan de hand van de fractienotitie Cornielje)

- Kerntaken van de politie
- De organisatie van de aanpak van jeugdcriminaliteit (Operatie Jong)
- De opsporing van internationale criminaliteit en de invloed daarvan op lokaal niveau (bijdrage Henk Jansen)
- De invoering van de bestuurlijke boete (notitie Edgar Visscher)
- Kabinetsstandpunt Veiligheidsregio's (bijdrage Geertjaap Buth).

16.4 Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer J. Manheim (voorzitter), mevrouw mr. L.Chr. van der Perk (secretaris), de heer J. Arensman, de heer M.J. Braken, de heer mr. H. de Ceuninck van Capelle, mevrouw L.L.D. van Deelen, de heer drs. D.J.D. Dees, de heer J.P. Dirkse, de heer drs. E. Dirksen, de heer A.T.S. Dorhout, de heer dr. W.F. van Eekelen, de heer drs. A. Geensen, de heer mr. G.J. de Graaf, de heer drs. J.P. Heck, de heer ir. E.L.P. Hessing, de heer drs. W.K. Hoekzema, de heer J.J.A.S. Houtenbos, de heer P.P.A.I. van der Kaaij, de heer drs. T. Kuperus, de heer drs. H.H.J. Labohm, de heer A.W.L. van der Lee, de heer M.E.A. Loudon, de heer drs. P.J.H.M. Luijten, de heer J. Maaten, de heer ir. A.D. Maier, de heer K.M. Manusama, de heer mr. R.H. van der Meer, de heer drs. F.M.H. Moquette, de heer E. Offerhaus, de heer J.G. Pliester, de heer prof. dr. U. Rosenthal, de heer mr. drs. M.J.M. Ruhl, de heer mr. A.H.J.W. van Schijndel, mevrouw mr. P. Swenker, de heer M.M.B. Toen, de heer drs. E. Turabas, de heer M. de Visser, de heer C.G. de Vor, de heer J.C.H. Weijers.

Structuur

De partijcommissie functioneert evenals in 2003 in de volgende constellatie: triumviraat (voorzitter, vice-voorzitter en secretaris), tevens leden van de stuurgroep: zes overige stuurgroepeleden, tevens clusterhoofden; clusterleden (25, waarvan vier nieuwe leden). De clusterindeling is eveneens ongewijzigd gebleven: cluster Europa en Transatlantische relaties, cluster Verre Oosten, cluster Midden-Oosten/vrede en veiligheid, cluster Oost-Europa, cluster OS/internationale economische betrekkingen/Afrika/Azië/Latijns-Amerika.

Algemeen

De partijcommissie heeft in 2004 (gevraagd en ongevraagd) mondelinge en schriftelijke adviezen uitgebracht aan Tweede-Kamerleden en hoofdbestuursleden. Dit geschiedde zowel in de cluster-overleggen als in de maandelijkse plenaire vergaderingen. Veelvuldig moest worden uitgeweken van het Tweede-Kamergebouw naar het Thorbeckehuis, hetgeen van nadelige invloed was op de aanwezigheid van Tweede-Kamerleden. De plenaire vergaderingen vonden plaats op 20 januari, 3 februari, 16 maart, 20 april, 18 mei, 8 juni, 28 september, 20 november en 21 december.

Werkzaamheden

Uitgebreid werd overlegd met de partijcommissie Europese Zaken over inhoudelijke en organisatorische kwesties. Immers het primaat voor het (adviseren over) buitenlands beleid ligt bij de partijcommissie BuZa/OS. De partijcommissie Europese Zaken houdt zich bezig met aanpalende dan wel deels overlappende onderwerpen, hetgeen afstemming noodzakelijk maakt, vooral waar uiteenlopende standpunten dreigen te ontstaan.

Onderwerpen die aan de orde kwamen waren o.a. de volgende :

- Meivergadering, lezing door Z.E. de ambassadeur van de VS over de transatlantische betrekkingen.
- Junivergadering, lezing door Z.E. de ambassadeur van Israël over het conflict tussen Israël en de Palestijnen.
- Oktobervergadering, door de commissie geheel gewijd aan Turkije, met het oog op de toetredingsonderhandelingen en voor Nederland belangrijke aspecten en vrijwaringsclausules; notulen gingen in notavorm naar de fractie.
- Het cluster Verre Oosten verzorgde een uitgebreide lezing en schriftelijk verslag van de ontwikkelingen in China. Deze lezing werd in december herhaald voor de JOVD; de onderliggende notitie werd ter beschikking gesteld aan de fractieleden.
- Het cluster OS boog zich over de ins en outs van het Nederlands ontwikkelingssamenwerkingsbeleid, zoals de rol van het bedrijfsleven, de urbanisatie in OS-landen, de betekenis van het maatschappelijk draagvlak voor OS. Uitgebreid werd gereageerd op het rapport '35 jaar Nederlands OS-beleid' van Tweede-Kamerlid Z. Szabo. Een poging om over dit onderwerp op de 116^e AV een parallelsessie te houden, strandde om organisatorische redenen. Een notitie van dit cluster ging naar de Tweede Kamer ten behoeve van de begrotingsbehandeling.
- In februari sprak de heer Voorhoeve in de commissie over de verhoudingen tussen de Europese landen en de VS. Veel inbreng over dit onderwerp werd geleverd door de heer Van Eekelen voor discussies aangaande de betekenis daarvan voor Nederland, alsmede de rol die Nederland als trouwe en langjarige VS-bondgenoot daarin kan spelen;
- Irak, de wederopbouw, het nieuwe bestuur, aandacht voor shiïtische stromingen, veiligheid van het Nederlands bataljon in Zuid-Irak kwamen maandelijks aan de orde.

De betrokkenheid van de leden van de partijcommissie wordt bijgehouden aan de hand van de maandelijkse presentielijst in combinatie met de bijdrages in de clusters. In het algemeen kan worden geconstateerd, dat helaas niet ieders betrokkenheid even groot is. Door middel van uitgebreide notulen van de vergaderingen kunnen (afwezige) leden en Tweede-Kamerleden van de posities die in de partijcommissievergaderingen geformuleerd worden.

16.5 Defensie

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer R. Reitsma (voorzitter), de heer M. van Drunen (secretaris), de heer A.L.E. Arbouw, de heer drs. J.C. van Baalen, de heer E.R.M. Balemans, de heer W.I.I. van Beek, de heer J.G. Blom, de heer P.H. Boegborn RI, de heer M.P. Dekker, de heer dr. W.F. van Eekelen, de heer B. Fritzsche, de heer A.C. Grinwis, de heer M. Hage, de heer ing. J.A. Hoek, de heer drs. W.K. Hoekzema, de heer L.C. van der Hulst, de heer mr. J.R.G. Jofriet, de heer mr. P.W. Kanters, de heer F.E. van Kappen, de heer drs. T. Kuperus, de heer R.F. Landsbergen, de heer J.G. van der Meulen, de heer prof. dr. ir. D.R. Muntslag, de heer drs. P.C.J. Neuteboom, de heer mr. R.C. Nulkes, de heer L. van Pelt, de heer dr. R.L. Prevo, de heer prof. dr. U. Rosenthal, de heer M.D. Valentijn, mevrouw J. Veenendaal, de heer mr. R.J.F.M. Veltman, de heer mr. P.I. Vermeulen, de heer R.A.G. Vos, mevrouw M.A.D. Waalkens en de heer drs. R.G. van de Wetering.

De partijcommissie Defensie werd in 2004 voorgezeten door Ruurd Reitsma; vice-voorzitter was Dennis Muntslag, de secretaris was Marcel van Drunen. Gedurende het jaar heeft een aantal leden de commissie om persoonlijke redenen verlaten. Er trad ook een aantal nieuwe leden toe waardoor de omvang van de commissie per saldo rond de 25 leden schommelde.

Structuur

De structuur met vaste werkgroepen die in voorgaande jaren geprobeerd is op te zetten is in 2004 definitief verlaten. De commissie werkt nog wel met een vaste kerncommissie die uit ongeveer zeven leden bestaat. Activiteiten van de commissie worden gezien als projecten die door een ad hoc samengesteld groepje mensen wordt uitgevoerd.

Algemeen

Vrijwel elke maand was er een commissievergadering die door ongeveer tien tot vijftien mensen werd bezocht. Op deze vergaderingen werd de voortgang van de projecten besproken en kwam de actualiteit indien nodig uitgebreid aan bod. Aanvankelijk werd regelmatig in de Tweede Kamer vergaderd. Omdat dit vaak tot complicaties leidde werd besloten om voortaan alleen nog maar in het Thorbeckehuis te vergaderen, of op een andere alternatieve locatie indien nodig.

De Eerste- en Tweede-Kamerleden bezochten regelmatig onze vergadering, al was dat soms lastig omdat andere commissies uit dezelfde politieke hoek dezelfde vergaderdag hadden, de derde dinsdag van de maand. Om die reden is besloten om voortaan op de tweede dinsdag van de maand te vergaderen.

Werkzaamheden

In 2004 werden de contacten tussen de commissie en de overige partijcommissies aangehaald. Met name met de commissie Europese Zaken is een goede samenwerking ontstaan, hetgeen resulteerde in een gezamenlijk georganiseerde parallelsessie tijdens de AV in november. Tijdens de AV in mei was er ook een parallelsessie die goed bezocht werd door leden van de omringende partijcommissies.

Verder stond 2004 vooral in het teken van verdieping en verbreding van de geschreven vorm van onze gezamenlijke kennis. Dit resulteerde in een aantal documenten over het heden en de toekomst van de krijgsmacht. Op basis van enkele van deze documenten is er contact geweest met het Ministerie van Defensie, alwaar met hogere beleidsmakers gesproken is over onze visie en die van het ministerie. Vanuit deze visie reageert de commissie assertief en zo mogelijk pro-actief op defensie-issues.

Een ander document, over kruisvluchtwapens, heeft inmiddels zijn weg gevonden naar de VVD-website. We willen deze weg in 2005 vaker bewandelen, onze visies moeten binnen de partij en er buiten vaker over het voetlicht worden gebracht. Hierbij valt naast parallelsessies en stukken op de website ook te denken aan publicaties in andere media.

16.6 Europese Zaken

Samenstellingen (leden en adviserende leden)

De heer drs. M.A.J. Knip (voorzitter), de heer R.J.J. Martens (secretaris), de heer mr. drs. J.C. van Baalen, de heer C.C.A. Beels, de heer S.E. Bontenbal, de heer M.P. Boots, mevrouw mr. A. Broekers-Knol, mevrouw K.T. Buchsbaum, de heer drs. D.J.D. Dees, de heer dr. W.F. van Eekelen, de heer W.A. Eschauzier, de heer E. Esmeyer, de heer drs. M.A. Esseboom, de heer drs. E.R. van de Haar, de heer R.J. van Haaren, mevrouw J.A. Hennis-Plasschaert, de heer J.J. Kamp, de heer C.R. Klimbie, de heer M.P.E.V. Konings, de heer drs. T. Kuperus, de heer J. Maaten, de heer mr. A.M. Manders, de heer H.W. Mojet, de heer ir. J. Mulder, de heer J. Oldenbroek, de heer R. van Onkelen, de heer drs. M.V. Pistecky, mevrouw drs. H. Poppens, de heer drs. W.T. Russchen, de heer mr. A.H.J.W. van Schijndel, mevrouw drs. M.N. Schiphorst, de heer drs. P.J.J. Sprenger, de heer drs. P.H. van de Stadt, de heer drs. F.M. Sterk, de heer drs. H. Tent, de heer prof. mr. P.J. Teunissen, de heer mr. H.J. Touw, de heer H.J.E. Trinthamer, de heer H. Veijer, de heer J.P. Vos, de heer mr. J.G.C. Wiebenga, de heer drs. F.A. Wijsenbeek en mevrouw A. Wissink.

Structuur

Net als voorafgaande jaren is de partijcommissie onderverdeeld in een aantal clusters:

- Institutionele zaken
- Financieel-economische zaken
- Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid
- Gemeenschappelijk landbouw- en structuurbeleid
- Justitiële en binnenlandse zaken

Niet elk lid van de partijcommissie is actief in een cluster. De twee laatstgenoemde clusters zijn relatief klein. Binnen de clusters wordt in onderlinge afstemming iemand aangesteld die het voortouw neemt bij het bespreken en voorbereiden van stukken. Verder fungeerden er ad hoc kleine groepen ten behoeve van specifieke taken, zoals de inzet van de Commissie voor het Liberaal Manifest, en de parallelsessie op de AV in Noordwijkerhout.

Algemeen

De partijcommissie Europese Zaken heeft op een aantal dossiers effectief gefunctioneerd als hoog adviesorgaan voor het hoofdbestuur en voor de partij in algemene zin.

Een voorbeeld van een dergelijk dossier is het vraagstuk van de toetreding van Turkije, hetgeen voor de VVD een lastig vraagstuk was. De partijraad adviseerde in 2003 dat Turkije geen lid moest worden. De partijcommissie gaf (niet unaniem, maar wel in grote meerderheid) het advies dat bij het voldoen van de zogenaamde Kopenhagencriteria onderhandelingen met Turkije moeten aanvangen; dat advies is door de Tweede-Kamerfractie overgenomen.

Ook droeg de partijcommissie (via een wisselende samenstelling van haar leden) diverse amendementen aan voor het VVD-verkiezingsprogramma voor het Europees Parlement, die vervolgens in belangrijke mate werden aangenomen. Daarnaast is als partijcommissie een stuk ten behoeve van de EP-campagne ingediend.

Na de afronding van het werk in het kader van de Conventie blijkt dat de werkzaamheden van de partijcommissie steeds vaker in samenhang met andere partijcommissies moeten plaatsvinden; dit om tot een samenhangend en doelgericht advies te komen. Dit vraagt dus om goede samenwerking. Die samenwerking vormt een uitdaging die soms tot zeer goede resultaten leidt, zoals met de partijcommissie Justitie en de partijcommissie Defensie. Waar deze samenwerking mede vanwege competentievraagstukken moeilijker verloopt, is het hoofdbestuur hierop gewezen en wordt inmiddels voortvarend gewerkt aan een goede basis. Dit speelt met name in het kader van de samenwerking met de partijcommissie Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking. De verdere uitbouw van deze basis voor goede samenwerking met diverse partijcommissies is een belangrijk doel voor 2005.

Bij diverse gelegenheden wordt de partijcommissie uitgenodigd, bijvoorbeeld bij de viering van het jubileum van de Teldersstichting, of bij speciale bijeenkomsten zoals een sessie met de ambassadeur van de VS.

Werkzaamheden

De werkzaamheden kregen vorm in diverse adviezen en bijdragen aan verkiezingsprogramma's (zie hieronder). In algemene zin sluiten deze werkzaamheden zeer goed aan op actuele problemen. Met deze adviezen en bijdragen, fungeert de partijcommissie onder tussen als een kenniscentrum voor Europese Zaken voor de partij. Hierbij komen betrokken leden samen om over de vele aspecten van Europa tot een liberaal standpunt te komen. In deze zin fungeert de partijcommissie ook als een denktank die naast de actualiteit werkt aan meningsvorming over strategische langetermijnvraagstukken.

Vergaderingen, onder meer om de geproduceerde adviezen en bijdragen gezamenlijk te bespreken, vormen een kernactiviteit van de partijcommissie. In 2004 kwam de partijcommissie tien keer plenair bijeen; de clusters kwamen vaker bijeen. De opkomst in de plenaire vergaderingen varieerde rond de vijftien tot twintig (adviserende) leden.

De leden van de Tweede en Eerste Kamer waren regelmatig, maar niet altijd aanwezig. De leden van het Europees Parlement waren iets minder frequent aanwezig, hetgeen samen-

hing met de verkiezingen die dit jaar plaatsvonden en de agendaproblematiek. Het is lastig data te vinden waarbij geen van de parlementen in reces is en het EP niet in Straatsburg vergadert.

Om te waarborgen dat Kamerleden maximaal nut verkrijgen van de partijcommissie is een goede samenwerking tussen de partijcommissie en de medewerkers van de Kamerleden noodzakelijk. Die samenwerking kan als uitstekend gekenmerkt worden.

De partijcommissie trad in contact met de Teldersstichting om een bijeenkomst voor te bereiden over Europese partijvorming. Deze zal begin 2005 plaatsvinden.

Geproduceerde rapporten, notities en artikelen

De volgende adviezen en overige bijdragen zijn in 2005 door de partijcommissie Europese Zaken geproduceerd:

- Punten voor EP-campagne
- Bijdrage aan Liberaal Manifest
- Notitie inzake Turkije
- Notitie inzake gemeenschappelijk immigratie- en asielbeleid
- Notitie inzake de EU-begroting en de Nederlandse bijdrage: laten groeien of beperken?

Verder is binnen de partijcommissie aan enkele concept-notities gewerkt die nog niet definitief zijn en om die reden niet zijn bijgevoegd. Eén daarvan betreft een gemeenschappelijk Europees beleid ten aanzien van het wijde Midden-Oosten; dit is nog onder bespreking met de partijcommissie Buitenlandse Zaken.

16.7 Financieel Economische Zaken/MKB

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer drs. C. Oudshoorn (voorzitter), de heer R. Smit (secretaris), de heer drs. J.C. van Antwerpen, de heer Ch.B. Aptroot, de heer mr. H.A. Arnoldy, de heer E.R.M. Balemans, de heer cr. C.P. van Beers, de heer mr. A.J.M. van Bellen, de heer mr. G.J.J. Biermans, de heer ir. C.L.A. Bijl, de heer C. den Blanken, de heer drs. S.A. Blok, mevrouw drs. B. den Boer, de heer A.P. den Butter, de heer mr. drs. P.C.J. Collignon, mevrouw mr. M.P.M. Coolijmans, de heer F.J. Dekker, mevrouw I. Dezentjé Hamming-Bluemink, de heer drs. H.E.G.D. Dunsbergen, de heer H. Faas, de heer H.M.A. Fermont, de heer drs. B.C.J. van Gils, de heer E. Hoek, de heer ir. P.H. Hofstra, de heer A.M.C.A. Hooijmaijers, de heer mr. H.R.C. Huygens, de heer J.Th. de Jongh, de heer ir. N.G. Ketting, de heer J.C. Kragt, de heer P. de Krom, de heer J.A. Kuijper, de heer drs. M.E. Leeuwen, de heer drs. P.J.H.M. Luijten, de heer J. Maaten, de heer G.H. Meesman, de heer E. Meyer, de heer E. Michgelsen, de heer ir. J. Moerkerken, de heer ir. J. Mulder, de heer mr. Th.A. van Nierop, de heer C.G.J. van Oosten, de heer ir. W.K.A. Pels, de heer E.E.W.L. Philips, de heer jhr. mr. A.A. Roell, de heer E.A.W. van der Sande, de heer drs. D. Schiphorst, de heer ir. J.C.J. Schlosser, de heer W.M. Simon, de heer dr. O.C.H.M. Sleijpen, de heer G.A. de Smidt, de heer M.A.J. Smitsloo, de heer drs. F.Z. Szabo, de heer C. Verheij, de heer R.E. Vermeulen, de heer J.J. Visser, de heer drs. J.B.A.M. van Xanten, de heer W. Ytsma, de heer G. Zandsteeg, de heer ing. B.J. van der Zijl en de heer A.L. Zijlstra.

Gedurende 2004 hebben twee leden van de partijcommissie het lidmaatschap van de partijcommissie beëindigd en zijn drie personen toegetreden. Het aantal daadwerkelijk actieve leden bedraagt begin 2005 25 tot 30 personen.

Algemeen

De partijcommissie Financieel Economische Zaken & MKB (FEZ) heeft gedurende 2004 vooral op 'individuele' basis advies verstrekt aan Tweede-Kamerleden (en de staatssecretaris van Sociale Zaken). Deze adviezen hadden betrekking op het Nederlandse pensioenstelsel, op corporate governance, op technostarters in de WBSO, op het Stabiliteitspact en het begrotingsbeleid in het algemeen en op het toezicht op de financiële sector. Deze adviezen zijn in veel gevallen geheel op 'persoonlijke titel', daar zij niet via de stuurgroep zijn afgestemd met de overige leden van de partijcommissie.

Werkzaamheden

Door de commissie als geheel is maar één advies opgesteld. Dit advies (dat aan het betrokken Kamerlid, de fractievoorzitter en de voorzitter van de VVD is gestuurd) had betrekking op de problematiek van de (voorgenomen) splitsing van de elektriciteitsnetwerken en -distributieactiviteiten.

In 2004 is door de partijcommissie een aantal malen een parallelsessie georganiseerd op landelijke vergaderingen van de VVD:

- In samenwerking met de partijcommissie Milieuhygiëne is een sessie georganiseerd over liberaal milieubeleid.
- Op dezelfde AV in Rotterdam is een sessie gehouden over administratieve lasten en de regeldruk en mogelijkheden om deze te beperken.
- De partijcommissie heeft verder actief geparticipeerd in de door Kamerlid De Krom georganiseerde sessie over het broeikaseffect en post-Kyotobeleid.
- Leden van de partijcommissie hebben bijgedragen aan een studiesessie over Europees pensioenbeleid.

Lopende zaken

- In samenwerking met de partijcommissie Wetenschap & Technologie zijn en worden sessies georganiseerd met Kamerleden over het innovatiebeleid.
- Met de partijcommissie Europese Zaken zal bekeken worden in hoeverre economisch beleid op Europees niveau aanpassing behoeft.
- Met de partijcommissie Volkshuisvesting wordt gekeken naar de structuur van de woningmarkt, de huurmarkt en de hypotheekrenteaftrek.
- Leden van Adviesgroep A werken aan een nieuw raamwerk voor het presenteren van de liberale wensen via het inzichtelijk maken van de verschillen tussen een 'liberale begroting' en een 'niet-liberale begroting'. Dit met het oog op het overtuigen van de kiezers van het onderscheidend vermogen van de VVD.
- Leden van Adviesgroep B vervolmaken algemene richtlijnen voor het beschermen van consumentenbelangen (onder andere door te streven naar meer transparantie).
- Leden van Adviesgroep C werken aan een vernieuwend voorstel voor het verminderen van de regeldruk en het tegengaan van strijdige regels.

16.8 Belastingen

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer prof. mr. Chr.J. Langereis (voorzitter), de heer mr. drs. P.H. Schonewille (secretaris), de heer Ch.B. Aptroot, de heer E.R.M. Balemans, de heer P.J. Beerepoot, de heer E. Bergamin, de heer mr. J.J. van Bergen, de heer D.D.M. Bos, de heer M. Clercx, mevrouw I. Dezentjé Hamming-Bluemink, de heer H.J.C. van Erdelen, de heer J. Gielink, de heer mr. drs. R.M.J.M. de Greef, de heer ir. P.H. Hofstra, de heer H. Hop, de heer J.N.M. Jansen, de heer mr. M.P.H. Jonker, de heer drs. Th.J. Keijzer, de heer ir. N.G. Ketting, de heer prof. dr. H.A. Kogels, de heer M.C.N. van der Kolk, de heer E.A. Koning, de heer mr. H.E. Koning, de heer prof. dr. P.M.C. de Lange, de heer mr. A.M. Manders, mevrouw I.E.J. Muys, de heer mr. W.A.P. Nieuwenhuizen, de heer mr. C.D.E.J. Nijman, de heer drs. G.M.P. Recter, mevrouw mr. E.A.S. Rommel, de heer mr. A.Th.A. Roodnat, de heer R. Rozakrans, de heer mr. E.T.H. Scheer, de heer mr. M.P.M. van de Ven, de heer mr. P.H.F.G. Verhaegh, de heer P. Vossenbergh, de heer drs. A.H.M. Vredenberg en de heer mr. B. Westendorp.

Eind 2004 telde de Belastingcommissie 35 gewone leden; vijf meer dan eind 2003. De actieve adviserende leden zijn Ineke Dezentjé Hamming-Bluemink en Charlie Aptroot (Tweede Kamer) en Ger Biermans (Eerste Kamer). De vergaderingen werden bijgewoond door gemiddeld zestien personen.

Structuur

Eind 2004 kende de Belastingcommissie zes werkgroepen (natuurlijke personen, MKB, multinationals, vestigingsklimaat, indirecte belastingen en successierechten) en één ad hoc groep (afschaffing overbodige belastingregels).

Algemeen

De terugkeer naar maandelijkse bijeenkomsten voor alle commissieleden blijft goed werken. Slechts enkele werkgroepen hebben bijeenkomsten georganiseerd buiten de algemene bijeenkomsten om.

De kwaliteit van de leden van de commissie is bijzonder hoog. Naast een aantal hoogleraren telt de commissie ook toppartners van belastingadvieskantoren, hoofden van fiscale afdelingen van multinationals, belastingambtenaren en ambtenaren van de Europese Commissie. Dit betekent dat er voor vrijwel elke vraag van onze adviserende leden wel iemand is die een antwoord heeft. De breedte en kwantiteit van Kamervragen en adviezen geven aan dat de commissie goed heeft gefunctioneerd in 2004.

Werkzaamheden

Continue punten van aandacht waren ook in 2004 het (niet-)functioneren van de kennisgroepen binnen de belastingdienst en de internationale concurrentiepositie van Nederland. Nederland verliest ten opzichte van haar concurrenten, en die trend is voorlopig nog niet gekeerd. Relatief veel internationaal opererende bedrijven brengen hun financieringsfunctie over naar Zwitserland, dat geen last heeft van de bestrijding van schadelijke belastingconcurrentie binnen de Europese Unie. Dit leidt tot het verlies van veel hoogwaardige werkgelegenheid.

Er is contact geweest met de partijcommissie FEZ over een aantal conceptnota's over de belastingheffing van het MKB. Tevens is er samengewerkt met de partijcommissies FEZ en Sociale Zaken inzake de belastingheffing over pensioenen.

De samenwerking met onze adviserende leden verloopt bijzonder goed. Zij zijn zeer actief in hun contacten met de commissie, in plenair verband, en ook direct met individuele leden buiten de bijeenkomsten om.

Geproduceerde rapporten, notities en artikelen

De Commissie heeft Kamervragen aangeleverd over de BTW, de wet belastingrechtspraak in twee instanties en de zaak De Lasteyrie van het Europese Hof van Justitie inzake een

exit-belasting op aandeelhouders. Het laatste onderwerp trok bijzonder veel publiciteit, omdat de staatssecretaris van Financiën in zijn antwoord aankondigde de zekerheidsstelling bij conserverende aanslagen onmiddellijk af te schaffen. Dit werd over de volle breedte van de fiscale pers gerapporteerd, met vermelding van het feit dat dit was in reactie op vragen van Ineke Dezentjé Hamming-Bluemink. Tevens is Toine Manders geholpen met vragen aan de Europese Commissie over een douaneregeling.

Er is in schriftelijke vorm advies gegeven over het grijs kenteken, de onroerendezaakbelasting, optiebelasting, specifieke dekkingsvoorstellen voor het belastingplan 2005, heffingskortingen, de afschaffing van overbodige belastingregels, het vestigingsklimaat, het 'agentschap' van de Belastingdienst en BTW-fraude.

Er is mondeling advies gegeven over VUT en prepensioen, aandelenopties, de problematiek van Vinkenslag, het Algemeen Overleg Belastingdienst, het schrappen van de SPAK, de specifieke arbeidskorting, het ontwikkelen van een gedragscode voor het verkeer tussen Belastingdienst en belastingadviseurs, de aankoopkosten deelnemingen en de speciale fiscale zones in Rotterdam.

16.9 Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Samenstelling (leden en adviserende leden)

Mevrouw A. Tjdhof-Hofsteden (voorzitter), de heer H.G.M. Focke (secretaris), mevrouw C.M. Angevaren, de heer R.W. Bernsen, de heer mr. R.G. Brood, de heer drs. W.A.H. de Bruin, mevrouw E. van Egerschot, de heer mr. P.T.A.M. Hanraets, de heer M.S. Heekelaar, de heer P.J.C.A. van den Heuvel, mevrouw A. Hirsi Ali, de heer M.C. Hoekstra, mevrouw drs. Y. Hoekstra, de heer R. IJzelendoorn, de heer K. Jalving, mevrouw E. Kalsbeek-Schimmelpenninck, de heer P. Kooij jr., de heer R.D.J. Kouwenhoven, de heer G.A.M. van Meerveld, de heer ing. R.A. Mees, de heer drs. J. Minderhoud, mevrouw F. Örgü, de heer F.J. Perquin, de heer R. Potsdammer, de heer mr. G.J.J. Rensink, mevrouw drs. N. Rezwani, de heer mr. J.M. Sluys, mevrouw mr. P. Swenker, de heer drs. J.A. Vaas, de heer H.S. Veldman, mevrouw T. Venrooy-van Ark, de heer A. Verkaik, de heer drs. H.J.P. Vogels, mevrouw mr. B.M. de Vries en de heer mr. drs. F.H.H. Weekers.

Structuur

In 2004 is de stuurgroep ongewijzigd gebleven. De groep bestaat uit een voorzitter en een waarnemend voorzitter, een secretaris en een waarnemend secretaris, alsmede uit de drie werkgroepvoorzitters. De stuurgroep is negen keer bijeengekomen. Van zes leden is om uiteenlopende redenen afscheid genomen, anderen zijn er voor in de plaats gekomen. De secretaris of de voorzitter heeft intakegesprekken met hen gehouden alvorens tot benoeming werd geadviseerd. De werkgroepen zijn gemiddeld acht keer bijeengekomen onder leiding van de werkgroepvoorzitters. De secretaris bezoekt regelmatig de werkgroepbijeenkomsten.

Algemeen

Er is een werkgroep '2015' geformeerd. Deze richt zich op de te verwachten en te wensen maatschappij op het vlak van sociale zekerheid en zorg. De werkgroep, die een dwarsdoorsnede van de partijcommissie vormt, is twee keer bijeengekomen en wordt geleid door een werkgroep lid.

Werkzaamheden

Er zijn drie plenaire thema-avonden georganiseerd:

- Formuleren van uitgangspunten voor een liberale visie op sociale zekerheid en de communicatie ervan.
- Activerende zorg; focus op samenwerking tussen de zorg en de sociale zekerheid.
- Pensioenen in Europees perspectief. Deze laatste thema-avond is tot stand gekomen in samenwerking met de partijcommissies Belastingen en FEZ.

Verder is er een thema-avond gehouden over CWI's.

Geproduceerde rapporten, notities en artikelen

Schriftelijk zijn door partijcommissieleden de volgende bijdragen geleverd:

- Artikel over de gevolgen van toetreding van dertien nieuwe lidstaten tot de EU, gezien vanuit werkgeverschap.
- Idem over de gevolgen voor het recht op sociale zekerheidsuitkeringen, in het bijzonder bij werkloosheid.
- Artikel over seizoensarbeid.
- Publicaties over CAO's en bedrijfspensioenfondsen.

Als mogelijke input voor het verkiezingsprogramma en het Liberaal Manifest is een beknopt werkdocument "Van sociale zekerheid naar maatschappelijke vitaliteit" geschreven. Voorstel is om een liberale visie op maatschappelijke vitaliteit vast te stellen op drie lagen van gedrag: willen, kunnen en doen. Ten slotte hebben verscheidene commissieleden contacten onderhouden met Kamerleden en de staatssecretaris.

16.10 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer ir. H. Pluckel (voorzitter), de heer J.A.J. Verheijen (secretaris tot 1 mei), de heer mr. L.A. Wieringa (secretaris vanaf 1 mei), de heer F.T.J.M. Backhuijs, de heer ing. L.M. de Beer, mevrouw M. Bierman-Beukema Toewater, de heer ing. M. de Boer, de heer drs. H.P.G. de Boer, mevrouw ir. E.A. de Boer, de heer mr. P. Boerenfijn, de heer drs. A. Boone, mevrouw S. Boorsma-Terpstra, de heer dr. ir. W.W. Buunk, mevrouw W. Derks-van Ketel, de heer drs. P.H. Dordregter, de heer G.G.P. Droge, mevrouw H.M.C. Dwarshuis-van de Beek, de heer ir. A.L.M. van Eekelen, de heer ir. M.E. Enderman, de heer J.M. Geluk, mevrouw ir. E.J. Groosman-v.d. Brandhof, de heer I.A.M. ten Hagen, de heer ing. L. Hardenberg, de heer ir. P.H. Hofstra, de heer R.W.P.E. Housmans, mevrouw mr. A.C.J. Humalda-Blok, de heer J.L. van Kerkvoort, de heer M.W. Kerremans, de heer ir. N.G. Ketting, mevrouw A.M.R. Klijn, de heer ing. R.G. Koning, de heer P. de Krom, de heer drs. R. de Maaijer, de heer J.M. Meulenkamp, de heer drs. L.W. Nooteboom, de heer C.G.J. van den Oosten, de heer ir. K.N. Ottervanger, de heer drs. A. Passenier, mevrouw mr. M.E.C. Pernot, de heer ir. B.P. van der Schans, de heer drs. M. Schoenmaker, de heer M.C. Schraven, de heer drs. T.J. Smit, mevrouw drs. S.J. Somberg, mevrouw R. Spermon-Marijnen, de heer dr. mr. T.G. Tan, mevrouw J. Veenendaal, de heer G.H.J. Waanders, de heer H.C. Weidema, de heer drs. J.D. Westendorp, de heer drs. Th.L.N. Weterings, de heer mr. L.A. Wieringa en mevrouw drs. A.A. Zwierstra.

Structuur

De partijcommissie kende drie werkgroepen: Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Instrumentarium. De eerste en de laatste werkgroep zijn regelmatig bijeengekomen ter voorbereiding van de plenaire adviezen en het opstellen van discussiedocumenten. De werkgroep Wonen is door personele wisselingen maar beperkt actief geweest. In november is derhalve besloten om in 2005 verder te gaan met twee werkgroepen: Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen. De leden van Instrumentarium hebben zich gespreid over deze beide werkgroepen. De opkomst plenair was steeds goed: tussen twintig en dertig deelnemers.

Werkzaamheden

Er is een advies uitgebracht over Kwaliteit en RO: de Notitie Bouwlandschap. Deze impuls is alleen indirect overgenomen door minister Dekker van VROM. Daarnaast is er op basis van eerdere bijdragen het discussiestuk 'Woningmarktvisie 2007-2017' uitgebracht. Dit stuk is gericht op een beter werkende woningmarkt, zowel in de huur- als in de koopsector en zowel kwantitatief als kwalitatief. Stapsgewijze liberalisering staat hierin centraal, waarbij er geen

taboes op onderwerpen als markthuren en hypotheekrenteaftrek rusten. Over een aantal punten zal breder gediscussieerd moeten worden, ook met andere betrokken partij-commissies.

Er is besloten tot een samenwerkingsproject met de Teldersstichting over de liberale grondslagen van RO-beleid, dat eind 2005 tot een rapport moet leiden. Voorts zijn er in nauw overleg met de Tweede-Kamerwoordvoerders adviezen gegeven over de Nota Ruimte en over de begroting VROM 2005. Ten slotte is een schriftelijke reactie gegeven met mondelinge toelichting aan de partijcommissie Verkeer & Waterstaat op hun discussienotitie 'Verkeer Verbonden', mede als voorbereiding op de Nota Mobiliteit van de regering.

Begin augustus vond een bijpraatoverleg plaats. Aandacht voor de Uitvoeringsagenda van de grote rijksnota's is essentieel voor vertrouwen, draagvlak en concrete resultaten. Er wordt gewerkt aan één VROM-vergunning. Overeenstemming bestond over het in het voorjaar 2005 houden van een discussiebijeenkomst in partijverband over de Uitvoeringsagenda, zo mogelijk samen met de VVD-Bestuurdersvereniging. Ook andere partijcommissies zullen hierbij worden betrokken. Verder vroeg de minister aandacht voor RO-effecten van Europees beleid. Inmiddels is hierover een advies *Unseen Europe* van het Ruimtelijk Planbureau verschenen. De partijcommissie VRO zal met een advies komen.

Het thema van de jaarexcursie was de decentrale uitvoering van de Nota RO en de daarvoor benodigde voorwaarden en een betere werking van de woningmarkt: "Wat merkt de burger er van?". Bezocht werden achtereenvolgens bestuurders van de Vereniging Eigen Huis, de gemeente Almere en de gemeente Amsterdam. Afgesloten werd met een borrel en diner. Algemene conclusie was dat de koers van het kabinet goed is, maar dat er veel beter gecommuniceerd moet worden in de media, onder andere door de minister van VROM, en dat *the proof of the pudding is in the eating*. Met andere woorden, concrete uitvoering moet centraal staan, zowel waar het gaat om kwantitatieve en kwalitatieve productie in de nieuwbouw en renovatie van woningen en wijken, als bij infrastructuur gericht op versterking van de concurrentiepositie, economie en werkgelegenheid. We moeten letterlijk meer ruimte geven aan ontwikkelingen en initiatieven op decentraal niveau en vanuit de markt. Dit thema zal centraal moeten staan in 2005.

16.11 Milieuhygiëne

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer R.W. Leegte (waarnemend voorzitter), de heer M. Schraver (secretaris), de heer mr. ing. K. van den Berg, mevrouw M. Bierman-Beukema Toewater, de heer ir. J. Boeve, de heer R.P.G. Bosma, de heer ir. ing. K. Brandse MBA, de heer ir. N.G. Ketting, de heer ir. P. Klop MSC, de heer mr. W. Koegler, de heer P. de Krom, de heer J. Maaten, de heer dr. M. Mulder, de heer J.P.G.A. Plantinga, de heer G.J.A. Sigmond, de heer W.P. van Stockum, de heer drs. G.A. de Vrey, de heer ir. J.G. ten Wolde en de heer ir. L.J. Zwierstra.

Structuur

De partijcommissie milieuhygiëne kent geen subcommissies. Mutaties van leden: de heer Oostendorp is als toehorend lid tot de commissie benoemd en de heer Van Stockum is tot lid benoemd.

Algemeen

De commissie heeft in 2004 tien keer vergaderd.

Werkzaamheden

De commissie heeft zich in het jaar 2004 bezig gehouden met:

- Discussie rond de nota 'Nuchter omgaan met risico's', advisering ten behoeve van politieke vertegenwoordigers; het risicobeleid; de toekomst van het (internationale) klimaat; de handhaafbaarheid van de milieuwetgeving; de duurzaamheid in het milieubeleid. Daarnaast heeft de commissie een aantal thema's gedefinieerd die continu

gevolgd worden; Energie, Risico, Duurzaam milieubeleid, Water, Emissiehandel, Lucht-kwaliteit, Afval, Handhaving.

- De gezamenlijke vergaderingen met de adviescommissie Landbouw en die voor Ruimtelijke Ordening zijn in 2004 niet voortgezet.
- De partijcommissie heeft in samenwerking met de Teldersstichting gewerkt aan het ontwikkelen van een liberale milieuvisie. Op 20 oktober is met de Teldersstichting hierover een discussie gevoerd. Bij het NCDO is een subsidieaanvraag gedaan voor het schrijven van een Teldersgeschrift.
- De commissie heeft een brainstormsessie georganiseerd om ideeën aan het Kamerlid De Krom aan te dragen.
- Voor de partijraad van mei 2004 in Rotterdam is een parallelsessie georganiseerd met als thema Verandering van het (internationale) klimaat. De opkomst bedroeg ongeveer 54 personen.
- Op de ideeëndag, die in het kader van het Liberaal Manifest te Ede werd gehouden, is tijdens een sessie gediscussieerd over de toekomst van het Nederlandse milieubeleid. De opkomst bedroeg ongeveer 40 personen.
- In samenwerking met het algemeen secretariaat is de partijraad van december voorbereid. Het thema was 'Kwaliteit Leefomgeving'. Deze bijeenkomst werd, in verband met het overlijden van Z.K.H. Prins Bernard, naar januari 2005 doorgeschoven.

16.12 Landbouw, Visserij en Natuurbeheer

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer ir. J.C. Boxem (voorzitter), de heer D.A.M. Risseeuw (secretaris), de heer F. Ampt, de heer drs. ing. R. Bos, mevrouw P.J. Bouvy-Koene, de heer F.A. de Gelder, de heer J.M. Geluk, de heer drs. H. van Ginkel, mevrouw T.T.M. de Groot, de heer M.H. Haasken, de heer ing. G.J. van den Hengel, de heer J.J. van Heukelum, de heer J.P.C. van Hoven, de heer ir. M.J.B. Jansen (vice-secretaris), de heer dr. ir. W.L. Jansen, mevrouw drs. E.M. Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije, de heer G.C. van 't Klooster, de heer ir. E.J. Luitjens, de heer R. Muilenberg, de heer ir. J. Mulder, de heer E.W. van der Oest, de heer C.G.J. van den Oosten, de heer G.J. Oplaat, de heer drs. J.J. Ramekers, de heer C.D. Roele, mevrouw J.F. Srijder-Halzelhoff, de heer A.W. Stapel, mevrouw ir. M.A.J. Timmermans, de heer J. Twerda, de heer J.A. Verhoeven en mevrouw M. Verploeg-Verploegh.

Structuur

Gedurende 2003 zijn toetreden tot leden van de partijcommissie de heren Haasken en Jansen. De heren De Gelder, Geelen en Beenakker hebben de Commissie verlaten.

Werkzaamheden

De Partijcommissie LNV heeft door middel van de volgende activiteiten inhoudelijk bijgedragen aan het beleid van de VVD door:

- Het inhoudelijk en strategisch adviseren van de leden van de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement op thema's voor de korte en lange termijn.
- Het organiseren van vele werkbezoeken aan de provincies om met leden en kiezers te discussiëren over thema's die hen direct raken.
- Door middel van korte rapportages van themawerkgroepen een verdieping geven aan strategische onderwerpen.
- Het organiseren van een parallelsessie tijdens de AV in november.

De volgende onderwerpen zijn in het jaar 2004 door de partijcommissie het meest indringend besproken:

1. *Nota Ruimte*. Een reactie op de overheidsnota is dat met name de grondgebonden sectoren niet zijn genoemd. Verder is de vraag of de EHS-ambities ook kunnen worden uitgewerkt, of dat een aantal van deze ambities die financieel niet haalbaar zijn, moeten worden geschrapt. Verder is aan een aantal gebieden een speciale status gegeven. Wellicht zijn er meerdere sectoren die genoemd zouden kunnen worden.
2. *Toekomst van het EU-landbouwbeleid en MTR*. Na voorbereiding door een werkgroep uit de partijcommissie is een beleidsnotitie vastgesteld en in de vorm van een brief bekendgemaakt aan het hoofdbestuur. Hierin zijn de belangrijkste actuele beleidslijnen inzake EU-landbouwbeleid opgenomen. Hoofdthema's waren: Mate van noodzaak van financiering van landbouw- en plattelandsbeleid:
  - Marktgericht voor zover het kan
  - Minder directe ondersteuning en meer beloning voor behoud natuur en platteland
  - Oog voor toekomst boer en agribusiness
  - Geen revolutie maar evolutie
  - Implementatie van de *Mid Term Review*; verdeling van referenties en praktische uitwerking
  - Bestemming van modulatiegelden (doel: sectordoeleinden)
3. *Zaaizaad- en Plantgoedwet*. De partijcommissie heeft bediscussieerd of er plaats kan zijn voor aanvullende eisen boven de Europese minima. Binnen de partijcommissie zijn hier zowel principiële tegen- als voorstanders; de laatste op basis van aanwezigheid van breed commitment binnen de sector en verdedigen van collectief exportbelang.
4. *Toekomst van de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie*. Na een wat ongelukkige start van de discussie inzake de toekomst van de PBO, heeft de partijcommissie uitgesproken dat zij voorstander is van behoud van deze institutie in Nederland. Wel moeten volgens haar mening de activiteiten scherper worden gevolgd en elke paar jaar op haar nut en noodzaak worden beoordeeld.
5. *Toekomst intensieve veehouderij*. De mening van de partijcommissie is dat de overheid voor een langere termijn randvoorwaarden en beperkingen helder moet maken, zodanig dat de sector een economisch en ecologisch duurzame toekomst kan creëren. De overtuiging bestaat dat dit gezien de kracht van de sector mogelijk moet zijn.

Tijdens enkele bezoeken aan provincies zijn de volgende hoofdthema's bediscussieerd:

- Zuid-Holland: melkveehouderij, veenweidegebied, plattelandsbeleid
- Flevoland: uitgangsmateriaal akkerbouw, pootgoedproductie en -handel
- Groningen: toekomst EU-suikermarktordening, bloemenveiling
- Friesland: melkveehouderij, ruimtelijke ordening
- Zeeland: toekomst van de visserij

16.13 Verkeer en Waterstaat

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer mr. P.A. Nouwen (voorzitter), de heer drs. L.H.M. Osterholt (secretaris), mevrouw C.M. van der Ark, mevrouw M. Bierman-Beukema Toewater, mevrouw drs. J. de Blecourt-Maas, de heer drs. J.H.L. Borghuis, de heer mr. G.J. Bos, de heer R.P.F. Brekelmans, de heer W. Damme, mevrouw I. Dezentjé Hamming-Bluemink, de heer J.N.M. van Eekeren, mevrouw D. Eikelenboom, de heer J.M. Geluk, de heer mr. G.J. de Graaf, de heer mr. G.G. van Hasselt, mevrouw J.A. Hennis-Plasschaert (adviserend lid vanaf september), de heer drs. W.K. Hoekzema, de heer ir. P.H. Hofstra, de heer mr. A. Holtland, de heer ing. A.W.M. Holtland, de heer ing. A.W.M. van de Hulsbeek, de heer ir. J.H. Jansen, de heer drs. R.M. van Kooy, de heer P. de Krom, de heer drs. T. Kuperus, mevrouw M. Kuyer (lid vanaf juni), de heer ir. F.J.M. Lambregts, de heer mr. R. Luchtenveld, de heer ir. M.W. Ludema, de heer

ir. F.C. Marckmann, de heer G. Meijer, de heer T.K. van der Meulen (lid vanaf juni), de heer C.G.J. van den Oosten, de heer drs. ing. H.J.L. Ridderbos, de heer R.J. Roos, de heer W. de Ruiters, mevrouw J.F. Snijder-Hazelhoff, de heer mr. H.P. Talsma, de heer ir. A.J.M. Valk (lid vanaf juni), de heer R.E. Waterman, de heer mr. F.J.D. Wiegerink, de heer J.W. van Wijck en de heer mr. G.H.N.L. van Woerkom.

De voorzitter van de partijcommissie, de heer mr. P.A. Nouwen, is per 1 november tijdelijk teruggetreden als voorzitter van de commissie naar aanleiding van zijn benoeming tot voorzitter van de Rijkscommissie Anders betalen voor mobiliteit. Per diezelfde datum is de heer J.N.M. van Eekeren benoemd als voorzitter ad interim.

Algemeen

Met dit jaarverslag legt de partijcommissie verantwoording af voor haar werkzaamheden in het verslagjaar en geeft zij inzicht in de gehanteerde werkwijze. Daar partijcommissies tot doel hebben het hoofdbestuur, de fracties en de VVD-leden in het Europees Parlement gevraagd en ongevraagd van advies te dienen, is het jaarverslag een goed middel om inzage te geven aan de VVD-leden in de activiteiten van de commissie.

De aanwezigheid van enkele toegevoegde leden bij de bespreking van deze activiteiten was helaas niet altijd even groot, waardoor de adviesfunctie van de partijcommissie niet optimaal was. Dat is jammer, want daarmee wordt ook de waarde van de verdere inbreng in volgende commissievergaderingen minder. Dit aangezien de commissie en de adviserende leden alleen dan optimaal kunnen functioneren in de commissie als de feitelijke stand van zaken op de diverse beleidsterreinen bij beide bekend is.

Werkzaamheden

De partijcommissie vergaderde in het afgelopen jaar in de voltallige samenstelling op 28 januari, 31 maart, 7 mei, 25 mei, 22 juni, 31 augustus, 11 september en 9 november. De vergaderingen vonden steeds plaats in een van de zalen van het gebouw voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De onderwerpen die het afgelopen jaar door de commissie in vergaderingen werden besproken zijn:

- Rijksbegroting 2005 (hoofdstuk XII) en het Infrastructuurfonds
- Spoedwet wegverbreding/Tracéwet
- Spoorwegwet en concessiewet personenvervoer over het spoor
- Kabinetsstandpunt ten aanzien van het IBO-rapport bekostiging regionaal waterbeheer
- Logistieke innovatie als uitdaging voor de Nederlandse economie
- Waterbeheer, waterberging en waterkwaliteit in Nederland
- Het rapport 'Hoezo marktwerking...' van de Raad voor Verkeer en Waterstaat
- Het rapport 'De waarde van het openbaar vervoer' van de Raad voor Verkeer en Waterstaat
- Europese positie van de binnenvaart
- Europese voorstellen voor liberalisering van loodsdiensten in de haven
- Elektronisch betalen voor wegvervoer, mede naar aanleiding van de invoering van de 'Maut' in Duitsland per 1 januari 2005
- Liberalisering van overheidsbedrijven als algemeen thema
- Wet Personenvervoer 2000 (WP 2000) en zijn uitwerking op de openbaar vervoersontwikkelingen in Nederland
- Nota Ruimte
- Nota Mobiliteit
- Tijdelijke commissie Infrastructuur (voorbereiding en rapportage)
- Prioriteiten voor een liberaal Verkeers- en Vervoersbeleid, in aanloop naar de Rijksnota's Ruimte en Mobiliteit
- Toezicht op luchtverkeersleiding (wetsvoorstel)
- Bespreekbaar maken van het rapport Verkeer Verbonden (zie ook werkwijze commissie)

Op voorstel van de voorzitter van de partijcommissie, de heer mr. P.A. Nouwen, werden er in 2003 vijf functionele groepen gevormd, die ieder op het eigen beleidsterrein een aantal onderwerpen hebben besproken en een visie hebben ontwikkeld. De vijf subgroepen (automobiliteit, goederenwegvervoer, luchtvaart, water en openbaar vervoer) hielden ook in 2004 daartoe eigen vergaderingen en bereidden zo onderwerpen voor de plenaire vergadering voor. Het resultaat van de discussies in de werkgroepen, het rapport Verkeer Verbonden, is op 24 januari 2004 door de partijcommissie vastgesteld. Op 9 februari 2004 is dit aan de voorzitter van de partij en de fractievoorzitter in de Tweede Kamer aangeboden en tijdens de AV van 26 november 2004 tijdens een workshop met de partij besproken. De partijcommissie zal in 2005 op basis van het rapport aanbevelingen doen aan het hoofdbestuur met betrekking tot de verschillende beleidsonderdelen op het gebied van Verkeer en Waterstaat.

Daarnaast hebben afzonderlijke commissieleden onderwerpen aangedragen voor vergaderingen in de partijcommissie, zoals onder meer de heer J.W. van Wijck die twee bijeenkomsten in partijcommissieverband heeft georganiseerd over het onderwerp 'Logistieke innovatie', of een kleine commissie onder leiding van de heer H. Lambregts over het rapport van de Tijdelijke commissie Infrastructuur.

Tijdens de vergadering van 31 maart was een delegatie van de Raad voor Verkeer en Waterstaat op bezoek in de commissie om een toelichting te geven op het toen recent gepubliceerde rapport 'Hoezo marktwerking...'. De Raad stelde dit advies op eigen initiatief op en onderzocht voor het rapport de processen van liberalisering, privatisering, verzelfstandiging en deregulering rond de hoofdinfrastructuur, met name rond wegen en spoorwegen. Het advies was opgesteld met het oogmerk concrete beleidsadviezen aan te reiken voor toekomstige politieke besluitvorming met betrekking tot marktordening en het borgen van publieke belangen bij vitale transportinfrastructuren. Het advies bevat een structuur waarmee dit complexe onderwerp inzichtelijker wordt en levert praktische handvatten voor de uitvoering van marktordeningstrajecten, over welke onderwerpen met de commissie werd gediscussieerd naar aanleiding van concrete voorbeelden in het openbaar vervoer (wet personenvervoer 2000), de Haven Rotterdam en Schiphol.

De partijcommissie heeft op uitnodiging van de partijcommissie Ruimtelijke Ordening deelgenomen aan de jaarlijkse excursie van deze commissie. De voorzitter van de partijcommissie Ruimtelijke Ordening nam actief deel aan de commissievergaderingen met betrekking tot de behandeling van de Nota Verkeer Verbonden.

In september was er een informele bijeenkomst met mevrouw drs. M.H. Schultz van Haegen, staatssecretaris voor Verkeer en Waterstaat, over de nieuwe Spoorwegwet en de concessiewet, waarbij een delegatie van de partijcommissie het voorstel besprak met de staatssecretaris en input op onderdelen leverde.

Eerder dit jaar had de partijcommissie ook een ontmoeting met de staatssecretaris waarbij het onderwerp Regionale luchtvaart besproken werd. De onderwerpen die tijdens deze ontmoeting aan de orde kwamen, waren onder meer de economische regulering van de luchtverkeersleiding in Europees kader, juridische luchtvaartaspecten en ontwikkelingen binnen de Europese Commissie/Europees Parlement op het gebied van luchtvaart, waarbij de partijcommissie enige suggesties heeft kunnen doen met betrekking tot de inleiding die de minister later in de maand heeft gehouden op een landelijk congres.

Op 11 september organiseerde het aan de partijcommissie toegevoegde Tweede-Kamerlid Paul de Krom een discussieochtend over klimaatbeleid en het naleven van de afspraken van Kyoto. Een select gezelschap, waaronder de leden van de partijcommissie Verkeer en Waterstaat, hebben meegewerkt aan de inhoudelijke voorbereiding van deze discussieochtend ter voorbereiding van een VVD-standpunt.

Aan de door het hoofdbestuur georganiseerde inhoudelijke discussies, mede gezien in het licht van de vijfde rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement op 10 juni, werd op diverse manieren deelgenomen door leden van de partijcommissie. Daarnaast werd actief geparticipeerd in discussies in partijraden en algemene vergaderingen wanneer daar thematische onderwerpen in bespreking waren.

De samenwerking met het algemeen secretariaat van de VVD was gelukkig ook dit verslagjaar goed. Door de werkwijze van het hoofdbestuur met betrekking tot de samenstelling van de commissies en het elektronisch verspreiden van vergaderstukken, bestond het gevaar van minder intensief contact met een mogelijk verminderde effectiviteit van de werkzaamheden van de partijcommissie. Niets was minder waar.

Een speciaal woord van dank is verschuldigd aan de heer mr. G.O.H. Meijer (tot 1 juni), de heer drs. A.P.A. Oostermeijer (vanaf 1 augustus) en mevrouw M.A.M. Goergen-Coenen voor de ondersteuning van het afgelopen jaar bij de voorbereiding en nazorg van alle partijcommissievergaderingen. Zij bleven de partijcommissie informeren over de wensen en ideeën van het hoofdbestuur met betrekking tot het beleid rond partijcommissies en de inhoudelijke discussie in de partij.

17.14 Onderwijs

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer prof. dr. J.A. Bruijn (voorzitter), mevrouw drs. E.M. Verboon (secretaris), mevrouw drs. F. Aydogan, de heer E.R.M. Balemans, de heer J.P.L.M. van den Beemt, mevrouw E. van der Bent-Molendijk, de heer drs. P.H. Bergen, de heer drs. S.A. Blok, mevrouw mr. A. Broekers-Knol, mevrouw W.J.L. Buijs-Glaudemans, mevrouw J.A.H. Ceha-Konings, de heer M.E.P. Ceulen, de heer C.G.A. Cornielje, de heer C. Cuypers, de heer dr. H. Dennert, de heer prof. dr. S. Dijkstra, de heer drs. A. Ditewig, de heer J. Divis, de heer P.B. Dorsemager, de heer P.L. van Dort, de heer drs. P. Dovermann, mevrouw prof. dr. H.M. Dupuis, mevrouw E. van Egerschot, mevrouw A.F. Erdman, de heer drs. P.P. van Gent, de heer D.N.E.A. Gilissen, de heer drs. P.R. Groenestein, mevrouw J.L.J. de heer-Dehue, mevrouw J.J.P.M. v.d. Honert-v.d. Horst, mevrouw drs. P.M. van Hoogenhuizen, mevrouw drs. J.E.M.B. Janssen, mevrouw C.J. Jonker-Beijersbergen, de heer ir. N.G. Ketting, mevrouw P.F.A.M. Kolman-Backbier, de heer F.J.M. de Lange, mevrouw dr. R. Limbach, mevrouw J. Middelbeek-Rozenboom, mevrouw L. Middelhof, de heer P.C. Moerland, de heer R. Offerhaus, mevrouw drs. A.M. Oudemans, mevrouw M. Overakker-Schapers, de heer drs. O.N. Penne, mevrouw mr. M. Recter-van den Heuvel, de heer dr. W.E. Renkema, de heer J. Rijpstra, mevrouw A.J.M. Roberts-Souren, de heer P.D. Rombouts, de heer dr. N. Smeets, de heer drs. R.P. van Splunteren, de heer dr. W. van der Veer, mevrouw drs. A.M. de Visser, de heer drs. A.P. Visser, mevrouw C. van Vliet, mevrouw drs. A. Vriesendorp-Dutilh, mevrouw A.A. Waal-van Seijen, mevrouw R.I. Zwetsloot en de heer drs. J. Zwynenburg.

Algemeen

De partijcommissie bestaat uit vier werkgroepen met elk tenminste tien experts op de verschillende deelvelden van het onderwijs (primair onderwijs, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs & volwasseneneducatie, hoger onderwijs). De werkgroepen hebben ieder een voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, secretaris en een plaatsvervangend secretaris. De partijcommissie wordt aangestuurd door een stuurgroep, bestaande uit de algemeen voorzitter, de secretaris en de voorzitters van de verschillende werkgroepen (in totaal zes personen).

De stuurgroep bestond op 31/12/04 uit de volgende personen: de heer prof. dr. J. A. Bruijn (voorzitter partijcommissie), mevrouw drs E.M. Verboon (secretaris partijcommissie), de heer M.E.P. Ceulen (voorzitter werkgroep Primair Onderwijs), de heer drs P. Dovermann (voorzitter werkgroep Voortgezet Onderwijs), mevrouw E. van der Bent-Molendijk (voorzitter werkgroep Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie), de heer D.N.E.A. Gilissen (voorzitter werkgroep Hoger Onderwijs).

Werkzaamheden

Ook het jaar 2004 was voor de partijcommissie arbeidsintensief. De snelle ontwikkelingen en grote uitdagingen in alle onderwijssectoren noopten tot veel activiteit. De partijcommissie vergaderde eenmaal per zes weken in een plenaire themabijeenkomst; de stuurgroep vergaderde eveneens in die frequentie. De werkgroepen hadden daarnaast een eigen vergaderagenda om de themabijeenkomsten voor te bereiden. Thema's werden bepaald aan de hand van zowel structurele als meer incidentele en actuele ontwikkelingen, zulks in samenspraak met de fracties en bewindspersonen. De onderstaande thema's zijn dit jaar aan de orde gekomen. Voor enkele bijeenkomsten zijn gastsprekers uitgenodigd. De vergaderingen vonden plaats in het Tweede-Kamergebouw, nevenactiviteiten op locatie (zoals een onderwijscongres, bijdragen aan jaarvergaderingen, debatten, etc.).

Naast de plenaire themabijeenkomsten en separate werkgroepbijeenkomsten zijn op individueel verzoek van het Tweede-Kamerfractiebestuur, individuele fractieleden en bewindspersonen experts uit de partijcommissie groepsgewijs en individueel meermalen geraadpleegd aangaande actuele politieke vraagstukken. Voorbeelden daarvan zijn de discussie over de vrijheid van onderwijs (artikel 23 van de Grondwet) ten behoeve van het fractiebestuur en de Rijksbegroting 2005 en het HOOP 2004 ten behoeve van de staatssecretaris. Ook functioneerden individuele leden als deelnemer en voorzitter aan discussiebijeenkomsten en onderwijsdebatten in het land en waren er contacten met de voorzitter van de vaste kamercommissie Onderwijs. Commissieleden waren instrumenteel bij het organiseren van (kader-)cursussen, masterclasses, werkbezoeken van landelijke VVD-politici en activiteiten in kamercentrale- en afdelingsverband en in de partijraad. Voor het organiseren van bijeenkomsten in de regio waren er contacten met de besturen van de kamercentrales en met de JOVD.

Aandacht werd besteed aan werving van nieuwe leden en het functioneren van zittende leden.

De commissie heeft het afgelopen jaar een nationaal congres over internationalisering van onderwijs en de Europese kenniseconomie georganiseerd in het kader van het Nederlands voorzitterschap van Europa in 2004. Het congres vond plaats op 22 en 23 april in Leiden. De Universiteit Leiden trad op als gastheer. Co-organisatoren en sponsors waren onder meer Heineken, Unilever, TPG, Universiteit Leiden, Hogeschool Breda, Leids Universitair Medisch Centrum en het Boerhaave Congresorganisatiebureau. Bij de organisatie werd voorts samengewerkt met de VVD-partijcommissie Wetenschap & Technologie en met vertegenwoordigers van de VVD-fracties in de Eerste en Tweede Kamer, het Europees Parlement, het hoofdbestuur en het ministerie van OC&W. Met name werd op het congres de vraag aan de orde gesteld welke kennis en vaardigheden het onderwijs zou moeten genereren voor het beter functioneren van individuen in het bedrijfsleven van de toekomstige internationale kenniseconomie. Sprekers waren onder meer staatssecretaris Nijs, VVD fractievoorzitter Jozias van Aartsen, professor Leijnse (voorzitter van de HBO-raad, oud- kabinets-informateur, lid Eerste Kamer), professor Breimer (rector UL en founder European League of Universities), professor Berkhout (hoogleraar Innovatie TU Delft, voorzitter van de partijcommissie Wetenschap & Technologie), drs. A. Kraaijeveld (voorzitter FME-CWM) en mevrouw professor Heleen Dupuis (lid Eerste Kamer). De belangrijkste conclusie was dat met het huidige tempo van internationalisering van het onderwijs in Euroland de Lissabon-ambities onmogelijk gehaald kunnen worden.

Bijeenkomsten:

- 20 januari Bijeenkomst voorzitters en secretarissen partijcommissies
- 3 februari Thema: vrijheid van onderwijs
- 10 februari Thema: discussie H(oger) O(nderwijs) O(nderzoeks) P(lan)
- 18 februari Werkoverleg werkgroep HO met Arno Visser en Annette Nijs
- 7 maart Europese thema avond Voorschoten, voorzitter vanuit PC
- 17 april Partijbrede discussiebijeenkomst Vrijheid van Onderwijs en Integratie, Bussum, bijdragen vanuit PC

- 20 april Thema: Veiligheid op scholen.
- 22 en 23 april Congres Internationalisering van onderwijs: Halen wij 2010? Georganiseerd door PC
- 26 april Debat Integratie met Ayaan Hirsi Ali en Rita Verdonk te Gouda, voorzitter en bijdrage vanuit PC
- 29 juni Thema: werkwijze inspectie van onderwijs
- 27 augustus Werkbijeenkomst PC-werkgroep Liberaal Manifest, Maastricht
- 11 september Ideeëndag Liberaal Manifest, Ede, bijdrage vanuit PC
- 14 september Thema: accreditatie in het Hoger Onderwijs.
- 28 september Thema: bespreking Rijksbegroting 2005.
- 2 oktober Partijraad, bijdrage vanuit PC
- 2 november Thema: VMBO, wat willen wij ermee?
- 26 en 27 november Bijdragen PC aan 116^e AV VVD te Noordwijkerhout:
  - debat over Hoger Onderwijs (i.s.m. JOVD en LSVB)
  - parallelsessie over het VMBO
  - parallelsessie over Liberalisme en Bijzonder Onderwijs (i.s.m. de Teldersstichting)
- 14 december Thema: invoering lumpsum in het Primair Onderwijs

Publicaties, voordrachten en nota's

- Dovermann P.: Kanttekeningen bij de Wet op het Onderwijstoezicht, nota januari 2004
- Honert M.J.J. van den, Zwart T., Bruijn J.A.: Advies aan de VVD-fractie in de TK inzake de discussie over de vrijheid van Onderwijs, Den Haag, 21 januari 2004
- Moerland P.: Bijzonder onderwijs op de helling? Discussienota januari 2004
- Beyersbergen C. et al.: Vrijheid van Onderwijs. Discussienota februari 2004
- Dijkstra S., Steen S.: Vrijheid van Onderwijs en islamitische scholen. Liberaal Reveil 45(1): 3-10, 2004
- Gilissen D., Verboon E.: Reactie op het HOOP 2004. Notitie maart 2004
- Bruijn J.A.: Halen wij 2010? KC-info ZH-Noord 126: 23, 2004
- Bergen P., Oudemans A.M.: Het Onderwijsgebouw. Discussienota april 2004
- Bruijn J.A.: Europa en Onderwijs. Liberaal Reveil 45(2): 47-48, 2004
- Gilissen D.: Het functioneren van de partijcommissie. Interne discussienotitie, augustus 2004
- Van der Bent-Molendijk E. et al.: Aansluiting MBO op bedrijfsleven. Nota t.b.v. de TK fractie, augustus 2004
- Bruijn J.A.: Nederland mist Europese top door falend onderwijs. KC-info KC ZH-Noord 127: 17-19, 2004
- Oudemans A.M.: Accreditatie gestroomlijnd. Discussienota, september 2004
- Dijkstra S.: Commentaar op de OCW-begroting 2005. Nota september 2005
- Dorsemagen P., van der Bent-Molendijk E.: MBO en bedrijfsleven. Discussienota, september 2004
- Dijkstra S.: Het Liberaal Manifest. Notitie september 2004
- Dovermann P., Gilissen D.: Ideeën voor het Liberaal Manifest. Notitie september 2004
- Bruijn J.A.: Onderwijs op Prinsjesdag. KC-info KC ZH-Noord 128: 16-17, 2004
- Partijcommissie Onderwijs: Nota van advies inzake de concept-onderwijsbegroting 2005, oktober 2004
- Bruijn J.A.: De Staat van ons Onderwijs. Voordracht VNO-NCW, november 2004
- Moerland P.: VMBO: wat willen wij ermee? Nota november 2004

16.15 Wetenschap en Technologie

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer prof. dr. ir. A.J. Berkhout (voorzitter tot oktober, nog geen opvolger gevonden per 31 december), de heer drs. R.T.A. Janssen (secretaris), de heer Th. van den Abeele, de heer dr. J.E.N. Bergmans, de heer P.A. Berlie, de heer H.B. Brinkman, mevrouw mr. A. Broekers-Knol, de heer drs. D.J.D. Dees, mevrouw E. van Egerschot, de heer ir. J.M. Faber, de heer mr. dr. C.A. de Feyter, de heer J.M. Geluk, de heer dr. ir. C.D. de Gooijer, de heer E. Hoeksema, mevrouw J. van der Kamp RA MBA, de heer drs. A. Kuiper, mevrouw drs. J.M. Lamers, de heer mr. A.J.M. Manders, de heer drs. R.P.H.M. Matthijsse, de heer ir. C.A.J. Oosters, mevrouw F. Örgü, de heer drs. R.J. de Ruijter, de heer F.B.B. Scheurleer, de heer prof. dr. D.M. Swagerman, de heer drs. F.Z. Szabo, de heer dr. C. Terleth, de heer drs. A.P. Visser, de heer dr. M. van Vliet, de heer prof. dr. ir. T. de Vries, de heer ing. J.J. Wentink en de heer dr. K. Wiedhaup.

Algemeen

De partijcommissie heeft zich in het verslagjaar gericht op twee hoofdactiviteiten. In de eerste plaats is een grondige en integrale analyse uitgevoerd van het Nederlandse innovatiesysteem, afgezet tegen de ontwikkelingen buiten ons land. Daarbij is in subgroepen gekeken naar de rollen van de wetenschappelijke wereld, het bedrijfsleven en de overheid. Op basis van deze analyse heeft de commissie een innovatienotitie geschreven met een integrale toekomstvisie, evenals concrete doelstellingen en aanbevelingen voor zowel de korte als de lange termijn. Deze notitie 'Innovatie in de polder' is vervolgens ter commentaar aan de andere partijcommissies gestuurd. Dit heeft tot beperkte aanpassingen in de innovatienotitie geleid. Wel heeft de notitie een discussie tussen enkele partijcommissies op gang gebracht over een meer integrale VVD-benadering van alle relevante aspecten van het innovatieproces. Een andere hoofdactiviteit van de partijcommissie was het adviseren van politieke vertegenwoordigers over actuele dossiers op het terrein van de commissie. De commissie heeft geregeld zowel gevraagd als ongevraagd geadviseerd. Te denken valt hierbij aan dossiers als octrooiwetgeving, maatregelen om innovatie te stimuleren (TechnoPartner) en biotechnologie.

De voorzitter heeft zijn functie in het laatste kwartaal van het jaar neergelegd. Behalve gedurende de zomermaanden heeft de commissie in 2004 bijna elke maand vergaderd. Daarnaast zijn de subgroepen de nodige keren bijeen geweest voor hun deelnotitie.

Werkzaamheden

- Innovatie en kenniseconomie, evenals de verschillende deelonderwerpen op dit terrein.
- Informatie- en communicatietechnologie (onder andere binnen de overheid) en telecommunicatie.
- Stimulering van innovatie en technologische ontwikkelingen.

Geproduceerde rapporten, notities en artikelen

- Notitie 'Innovatie in de polder' met integrale analyse van het innovatieproces, evenals doelstellingen en aanbevelingen voor de korte en de langere termijn.
- Diverse notities en (spreek-)teksten over verschillende actuele dossiers.

16.16 Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer drs. R.N. van der Plank (voorzitter), mevrouw drs. K.J. Kuperus (secretaris), de heer H. Aeijelts Averink, de heer T.H.H. van Alphen, de heer H.J.B. Bakker, de heer dr. P.L. Batenburg, de heer J.F.G.M. de Beer, de heer dr. P.P.G. van Benthem, de heer drs. M.A.J.M. Bos, de heer M. Boumans, de heer K.P. Bouter, de heer dr. L.M. de Brauw, de heer drs. L.W.L. Bruijn, de heer prof. dr. A.P. Buunk, de heer J.P. Deighton, de heer ir. D.A.J. Dohmen, de heer drs. B.E. van den Dungen, de heer dr. P.H.J.M. Dunselman, mevrouw prof. dr. H.M. Dupuis, de heer drs. A.G.M. van Elzakker, de heer R.S. Gebel, de heer C.A. Geldof, de heer drs. J. de Graaff, mevrouw mr. L.J. Griffith, de heer S. Hesselink, mevrouw S.L. Hosman-Benjaminse, de heer drs. H.F.A.M. Huijsmans, de heer E. Huisman MBA, de heer drs. H.R. Hurts, de heer drs. J.J. Jansen, mevrouw dr. M.J. Kaljouw, de heer J. van der Kamp, de heer prof. dr. J.E.E. Keunen, de heer J. Klompstra, de heer M.H.C.M. Lambers, mevrouw A.J. Levert, de heer B.C. de Liefde, de heer A.J.H. van Linder, de heer J. Maaten, mevrouw A. van Miltenburg, mevrouw M. Nielsen, de heer mr. M.E.M. Nuyten, de heer dr. R.W. van Olden, de heer drs. R.K.A.P.O. Olie, de heer A.P. Oranje, mevrouw F. Örgü, mevrouw drs. C.C. Overkamp, de heer F.J. Perquin, mevrouw A.C. Pleyte, de heer A.M. Ploos van Amstel, de heer drs. G.A. van Pruissen, de heer drs. H.J. Raemakers, mevrouw J. van Reeuwijk-Werkhorst, de heer J. Rijpstra, de heer M.J. van der Schaaf, mevrouw drs. E.I. Schippers, de heer drs. Th. Schouten, de heer H.M. Schreurs, de heer prof. dr. W.J. Schudel, mevrouw E.J. Siderius, de heer dr. M.H.G. van Soest, de heer drs. B. Stolk, de heer O. Sutorp, mevrouw L. Swart-van Rooij, mevrouw mr. P. Swenker, de heer Y.K. Onno Teng, mevrouw J.Z.C.M. Tielen, de heer R. Treffers, mevrouw M.A.W. Umans-Eckhausen, de heer R.H. Verheesen, de heer prof. dr. P.A. Voute en de heer L.R. van der Wieken.

Algemeen

De stuurgroep bestaat uit negen personen: een voorzitter, een secretaris en zeven leden. Om de stuurgroep heen is de partijcommissie gevormd. Door een groeiende belangstelling bestaat de partijcommissie inmiddels uit ongeveer zestig personen. De bedoeling is dat de partijcommissie reactief is en met een hoge mate van zelfwerkzaamheid functioneert. De leden van de partijcommissie signaleren onderwerpen die aandacht behoeven. Naar aanleiding daarvan kunnen zij voorstellen doen voor nadere uitwerking van een dergelijk onderwerp. Daarvoor zijn verschillende werkgroepen geformeerd. In 2004 hebben de volgende werkgroepen gefunctioneerd: Modernisering AWBZ, Doelmatigheid, Taakverschuiving, Kiezen voor Keuze (inzake stelselherziening), Medische Ethiek, Preventie, ICT en Jeugdzorg. De stuurgroep kent een aantal adviserende leden, zijnde leden van de Eerste en Tweede Kamer die woordvoerder zijn op het gebied van VWS-thema's.

Werkzaamheden

De stuurgroep is (behoudens in de zomermaanden) maandelijks bijeengekomen op de eerste dinsdag van de maand om de voortgang binnen de partijcommissie en de verschillende werkgroepen te bespreken. De bijeenkomsten van de stuurgroep en de partijcommissie zijn wisselend bezocht door Kamerleden.

De partijcommissie is drie keer in zijn geheel bijeengekomen (in februari, april en oktober). Tijdens de bijeenkomst in februari heeft minister Hoogervorst van VWS een inleiding gehouden en is gediscussieerd over de actuele politieke ontwikkelingen op het gebied van Volksgezondheid. Tijdens de bijeenkomst in april is een presentatie gehouden door de heer Dunselman over de no-claimsystematiek; ook is aandacht besteed aan het onderwerp 'de houdbaarheid van de AWBZ'. De bijeenkomst in oktober is gewijd aan de notitie over Preventie in de zorg (voorbereid door de werkgroep Preventie).

Op de AV van 27 november 2004 organiseerde de partijcommissie een parallelsessie over 'Voorstel tot Verandering, een alternatief voor de no-claimregeling'. Aanleiding voor deze sessie vormde de notitie van de Werkgroep Kiezen voor Keuze. Na diverse inleidingen is

een interessante discussie gevoerd met de aanwezigen. Op de AV is voorts een motie aangenomen over het alternatief.

Eind september heeft een delegatie van de partijcommissie een werkbezoek gebracht aan Brussel. Na een rondleiding door het gebouw van het Europees Parlement heeft Jules Maaten een inleiding gehouden voor de partijcommissie over de rol van de VVD-fractie in het Europees Parlement. Daarna is gediscussieerd over de toegevoegde waarde van Europa en de Europese instellingen op de zorg vanuit liberaal perspectief.

In 2003 heeft de partijcommissie een projectplan ingediend bij de Teldersstichting voor het ontwikkelen van een liberale visie op de gezondheidszorg. De Teldersstichting heeft positief gereageerd op dit voorstel en heeft zich voorgenomen een werkgroep in het leven te roepen die zich zal richten op het ontwikkelen van een liberale visie op de gezondheidszorg. Deze werkgroep is in 2004 echter nog niet van start gegaan.

Geproduceerde rapporten, notities en artikelen

De partijcommissie heeft verschillende notities uitgebracht. De werkgroep AWBZ heeft de notitie 'Voorstellen voor een houdbare AWBZ' uitgebracht. De werkgroep Kiezen voor Keuze heeft de notitie 'Voorstel tot verandering' uitgebracht over het invoeren van een gedetailleerde no-claims-systematiek in de gezondheidszorg. Beide notities zijn formeel vastgesteld door de partijcommissie en vervolgens aangeboden aan het hoofdbestuur en de Tweede Kamer. Daarnaast heeft de werkgroep Preventie de notitie 'Jong & gezond; Oud & actief' opgesteld. Deze notitie heeft nog geen formele status.

16.17 Tolerantie

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer O. Hoes (voorzitter tot december), de heer E.A.H. van der Biezen (secretaris tot augustus), de heer F.A.C.O. Vermast (secretaris vanaf augustus), mevrouw prof. dr. H.M. Dupuis, mevrouw R.P. Duurinck, de heer P.P.J. Leferink, de heer mr. R. Luchtenveld, mevrouw F. Örgü, mevrouw T. van Rijthoven, de heer S. Smeets, de heer N.E. Soomer, mevrouw mr. P. Swencker en mevrouw J. Veenendaal (vanaf juni).

Op 7 december is tijdens een diner afscheid genomen van de heren Hoes en Van der Biezen en is de heer Nawijn verwelkomd.

Structuur

De commissie bestaat uit een voorzitter, een secretaris, leden en adviserende leden. De commissie komt in principe alleen plenair in zijn geheel bijeen. Tijdens deze plenaire bijeenkomsten wordt een onderwerp behandeld op de wijze waarop dat door een of meer leden is voorbereid. Behandeling kan bijvoorbeeld worden ingeleid door een gastspreker.

Werkzaamheden

De partijcommissie kwam vier maal bijeen: 19 februari, 11 mei, 9 november en 7 december. In het verslagjaar is door de commissie aandacht geschonken aan:

- Bloed- en orgaandonatie
- Europees Voorzitterschap
- Toekomst partijcommissie, omdat bleek dat de commissie niet groot genoeg was om de netwerkstructuur voldoende invulling te geven

Tijdens het verslagjaar zijn geen bijzondere activiteiten door de commissie georganiseerd dan wel rapporten of notities uitgebracht.

16.18 Cultuur en Media

Samenstelling (leden en adviserende leden)

De heer R.Th.M. Nederveen (voorzitter), de heer E.W.W. Evenhuis (secretaris), mevrouw N.H. v.d. Broek-Laman Trip, de heer drs. A.A.M. Brok, de heer S.J.W. de Bruijn, de heer R.F. Buurma, mevrouw drs. E.T. Feikema, de heer S.G.Th. Hulst, mevrouw C.J. Jonker-Beijersbergen, mevrouw E. Kalsbeek-Schimmelpenninck, de heer drs. A.H.L. Kocken, de heer drs. A.F. Kranenburg, de heer drs. P.J.H.M. Luijten, mevrouw J.A.E. van Olm-Koenen, mevrouw F. Örgü, de heer drs. A.M. Overste, de heer R.T. Potjer, de heer W.J. Rutten, de heer J. Rijpstra, de heer drs. H.P.R.J. Schoonenberg en mevrouw H.E. van Valkenburg-Lely.

Structuur

De partijcommissie heeft zich verdeeld in twee subgroepen, te weten een werkgroep Cultuur en een werkgroep Media. Deze subgroepen zijn verantwoordelijk voor de agendering en inhoudelijke uitwerking van in het jaarplan en door de partijcommissie vastgestelde thema's. De coördinatoren van de respectievelijke werkgroepen vormen tezamen met de voorzitter en secretaris van de partijcommissie een stuurgroep. De stuurgroep is verantwoordelijk voor de coördinatie en voortgang van de twee werkgroepen.

Algemeen

De partijcommissie vergadert drie à vier keer per jaar. De werkgroepen binnen de partijcommissie vergaderen zoveel als nodig is. Dit komt in de praktijk neer op gemiddeld een maandelijkse vergadering van elke werkgroep.

Werkzaamheden

De werkzaamheden van de partijcommissie en de werkgroepen zijn in 2004 intensief geweest. Naast de reguliere advieswerkzaamheden voor onder meer de begrotingsbehandeling van OC&W ten behoeve van de Cultuur- en Mediaonderdelen, alsook advisering aan lokale en provinciale fracties, is vooral zeer intensief aandacht besteed aan de discussie rond de publieke omroep. Dit heeft geleid tot de nota 'Publieke Omroepfunctie in 2005 & 2010', die is vastgesteld op de partijraad van 2 oktober. Deze partijraad, met inbreng van een externe spreker, is georganiseerd door de partijcommissie gezamenlijk met het partijbestuur. Tevens is advies uitgebracht door middel van een notitie over amateurkunst, diversiteit/publieksbereik en *e-culture*. Daarnaast heeft een 'denkdag' over hoofdlijnen van liberaal cultuurbeleid (januari) en cultuurnota (september) plaatsgevonden, inclusief werkbezoek aan Sneek (Scheepvaartmuseum). Er is een memo over de vaste boekenprijs uitgebracht en een memo over Cultuurnota 2005, in het bijzonder over de systematiek. Verder heeft de partijcommissie een groslijst vastgesteld van mogelijke onderwerpen waarover advisering gewenst vindt. Uit deze groslijst wordt door de werkgroepen een voorlopig jaarplan 2005/2006 vastgesteld als voorbereiding op definitieve advisering richting verkiezingsprogramma's en thema's voor verkiezingen.

De werkgroep Cultuur zal zich in 2005/2006 primair richten op onderwerpen als:

- Hoofdlijnen voor verkiezingsprogramma's (lokaal 2006 en landelijk 2007)
- Een notitie over *e-culture*
- Een voorbereidende notitie voor de partijraad over de cultuurnotasystematiek
- Bibliotheekbeleid
- Erfgoedbeleid
- Een voorbereidende notitie voor de themadag cultuur & economie
- Afronding notitie diversiteit/publieksbereik

De werkgroep Media zal zich afhankelijk van actualiteit in 2005/2006 richten op thema's uit een eerste groslijst:

- Uitwerking VVD-nota Publiek Omroepfunctie 2005 & 2010

- Convergentie & digitalisering
- Consument, Keuze en Media
- Sportrechten
- Eigendom media
- Auteursrechten
- Breedband
- Toezicht in de media – Commissariaat voor de Media
- Toegang tot de kabel
- Frequentiebeleid
- Economische analyse cultuurbeleid & media
- TV-richtlijn Europa
- Archivering media – digitale ontsluiting
- *Must carry* publieke omroepen

De partijcommissie stelt zich daarbij ten doel ook in 2005 dit in nauwe samenwerking te doen met andere beschikbare expertise en organisaties binnen de VVD en ook expertise aan te wenden van organisaties buiten de VVD.

16.19 Seniorenbeleid

Samenstelling (leden en adviserende leden)

Mevrouw mr. S.E. Korthuis (voorzitter tot oktober, nog geen opvolger gevonden per 31/12), de heer J. Goedhart (secretaris), de heer dr. H.J.P. Beerstecher, de heer F.W.T. Blog, mevrouw C.A. Buursema-Kassel, mevrouw prof. dr. H.M. Dupuis, mevrouw C.A. Huigen-van Boven, mevrouw A. van Miltenburg, de heer A. Otten, de heer mr. J.E. Peper, de heer J.L. Roos, mevrouw drs. E.I. Schippers, de heer G.A.C. Schoehuizen, mevrouw J. Schouten-Burger, de heer dr. E.V. Simons (tot oktober), de heer L.G. de Steur, mevrouw mr. M.A.V. Strijk, mevrouw mr. P. Swenker, mevrouw H. Tichler-Schlemper en mevrouw M.C. Vos-Maan.

Structuur

De partijcommissie Seniorenbeleid bestaat uit dertien leden. Vijf leden hebben de partijcommissie lopende het jaar verlaten; één nieuw lid is toegetreden. Daarnaast kent de commissie vijf adviserende (Kamer-)leden.

De commissie vergadert buiten het reces van de Tweede Kamer om in principe ongeveer eenmaal per maand in plenaire samenstelling. In 2004 was dat, mede door het terugtreden van de voorzitter, slechts vijf maal. Er zijn geen formele subcommissies. Wel zijn er in 2004 op een tweetal thema's ad hoc werkgroepjes geweest. Eén voor de voorbereiding van de 50+- beurs en één voor de bewerking van de Nota seniorenbeleid. Per plenaire vergadering van de partijcommissie waren tussen de tien en dertien leden aanwezig.

Met als uitgangspunt dat de VVD het Seniorenbeleid in den brede goed in het vizier moet hebben is ook in 2004 de hoofdactiviteit van de commissie geweest: het actualiseren van de discussienota 'Participerende senioren in een waarde(n)vol seniorenbeleid'. Deze nota moet dienen als discussiestuk met de afdelingen en kamercentrales. De nota wil dat wordt erkend dat senioren volwaardig lid zijn van de maatschappij met aandacht voor hun leeftijds-specifieke (ethische) problematiek, zoals werkgelegenheid, erfrecht, leeftijdsdiscriminatie en ethische aspecten van het leven. Ook het gevoel van onveiligheid dat zoveel ouderen hebben valt hieronder. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het inkomen dat in ieder geval een bestaan moet waarborgen van zelfredzaamheid, waaronder inbegrepen de mogelijkheden voor recreatie en sport evenals mobiliteit. Verder schenkt de nota aandacht aan adequate huisvesting voor senioren, inclusief een veilige leefomgeving, goede gezondheidszorg en deelname aan educatie. De nota zal ook aandacht besteden aan meer eigen verantwoordelijkheid van (aankomende) senioren en aan de inhoud en uitvoering (!)

van diverse op stapel staande wetten, zoals de Wet Maatschappelijke Zorg. Helaas is de partijcommissie er, mede door het terugtreden van de voorzitter medio 2004, nog niet in geslaagd de actualisering van de nota in 2004 te voltooien. Voorzien wordt dat de nota in het eerste kwartaal van 2005 zal zijn afgerond.

Tweede grote activiteit van de partijcommissie Seniorenbeleid was het organiseren van de VVD-stand op de 50+-beurs 2004, die zich steeds meer mag verheugen in de belangstelling van politici, in het bijzonder van Tweede-Kamerlid Anouchka van Miltenburg die alle dagen aanwezig was. Zeven leden van de commissie en een enthousiaste buitenstaander hebben gedurende de vijf dagen van de 50+-beurs, samen met vele kamerleden en bewinds- personen van VVD-huize de VVD-stand gerund.

Derde activiteit van de partijcommissie is de verdere versterking van de netwerkfunctie senioren met de staten- en raadsleden. Tijdens het Congres van de Vereniging voor Staten- en Raadsleden in oktober 2004 in Lunteren heeft Anouchka van Miltenburg een druk bezochte parallelsessie inzake de toekomstige WMO verzorgd, die door een flink aantal leden van de PC Seniorenbeleid is bezocht.

Op dit laatste thema, de toekomstige WMO, heeft de PC Seniorenbeleid na de nodige voorbereidingen en overleg, de Tweede-Kamerfractie middels een brief het standpunt van de partijcommissie tijdig bekend gemaakt.

BIJLAGE: LEDENADMINISTRATIE

Afdelingen en kamercentrales (KC's)

In onderstaand overzicht treft u de samenvoegingen, splitsingen en naamsveranderingen van afdelingen en kamercentrales aan die in 2004 hebben plaatsgevonden.

- 30 maart: de afdelingen Borculo (C058), Ruurlo (C313), Neede (C244) en Eibergen (C102) zijn samen verder gegaan in de afdeling Berkelland (C058).
- 30 maart: de afdelingen Katwijk (G185), Rijnsburg (G445) en Valkenburg ZH (G360), zijn samen verder gegaan in de afdeling KRV (G185).
- 31 maart: de afdelingen Schipluiden (H557) en Maasland (H221) zijn samen verder gegaan in de afdeling Midden Delfland (H557).
- 1 juni: de afdelingen Wish (C476) en Gendringen (C466) zijn samen verder gegaan in de afdeling Oude IJsselstreek (C466).
- 1 juni: de afdelingen Vorden (C377), Hengelo GLD (C475), Steenderen (C337), Hummelo en Keppel (C179) en Zelhem (C414) zijn samen verder gegaan in de afdeling Bronckhorst (C377).
- 21 juni: de afdelingen Groenlo (C496) en Lichtenvoorde (C483) zijn samen verder gegaan in de afdeling Lichtenvoorde-Groenlo (C483).
- 21 juni 2004: de afdelingen Bergh (C252) en Didam (C369) zijn samen verder gegaan in de afdeling Montferland (C252).
- 21 juni: de afdelingen Lochem (C212) en Gorssel (C124) zijn samen verder gegaan in de afdeling Lochem (C124).
- 24 augustus: de afdelingen Aalten (C002) en Dinxperlo (C634) zijn samen verder gegaan in de afdeling Aalten (C002).
- 24 augustus: de afdelingen Zutphen (C425) en Warnsveld (C383) zijn samen verder gegaan in de afdeling Zutphen-Warnsveld (C425).
- 24 augustus de afdelingen Drieban (J092) en Drechterland (J672) zijn samen verder gegaan in de afdeling Drechterland (J092).
- 6 oktober: KC Den Helder is verder gegaan onder de naam Noord-Holland Noord (J).
- 17 november: de afdeling Bathmen (O477) is opgegaan in de afdeling Deventer-Diepenveen (O080).
- 9 december: de afdeling en ondercentrale (189R) Luxemburg (R698) zijn opgeheven per 9 december.
- 14 december: de afdeling Simpelveld/Bocholtz (R641) is opgeheven per 14 december.
- 16 december: de Afdeling Bolsward (N057) ging van de OC Franeker (145N) naar de Ondercentrale Midden en Zuidwest Friesland (144N).

Overzicht ontvangen jaarverslagen

In 2004 heeft circa 91% van de afdelingen en kamercentrales een jaarverslag over financieel boekjaar 2003 opgestuurd aan het algemeen secretariaat. In 2003 was dit 80%.

Sinds de statutenwijziging in 1999 is het voor alle bestuurslagen verplicht om voor 1 juli van enig jaar een (model-)jaarverslag op te maken en op te sturen aan het algemeen secretariaat. Indien geen (model-)jaarverslag over boekjaar 2003 werd opgestuurd is de contributie-eindafrekening over contributiejaar 2004 niet uitbetaald. Dit bedrag is door het hoofdbestuur gereserveerd op de balans. Uit dit bedrag worden in de toekomst uitgaven bekostigd die alle bestuurslagen ten goede zullen komen.

Overzicht ontvangen jaarverslagen over 2003

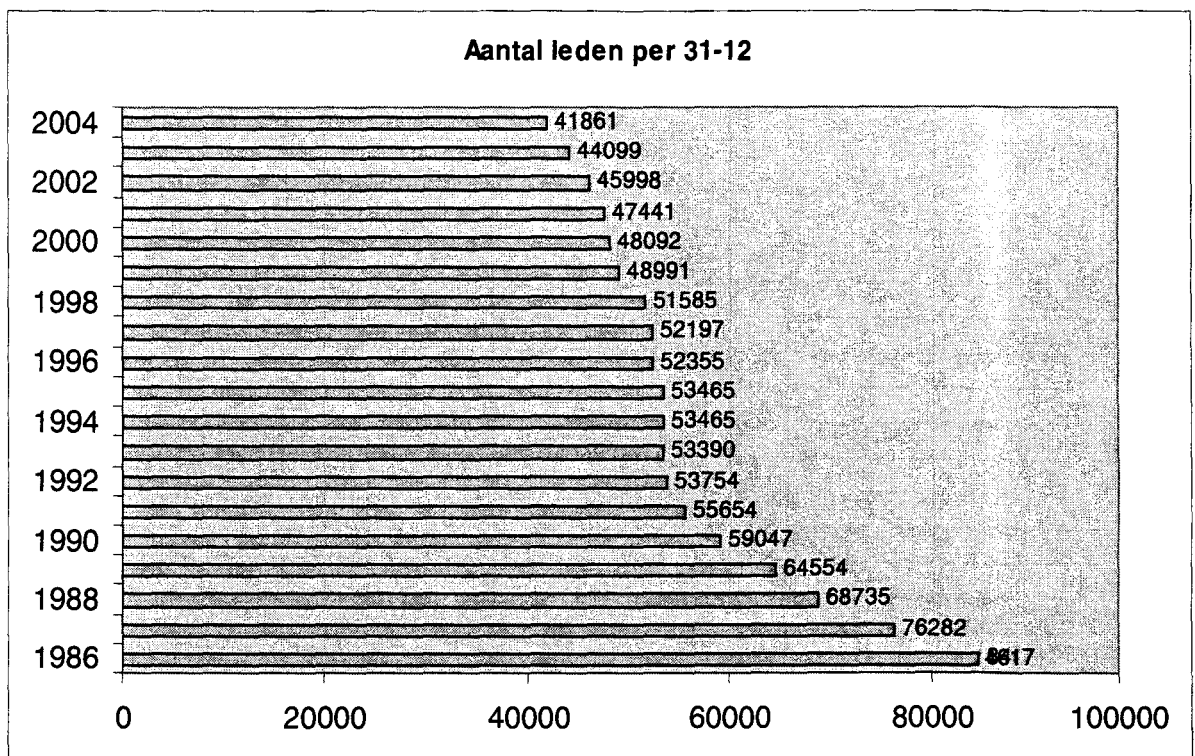
Kamercentrale	Aantal onder-centrales	Aantal afdelingen	Aantal ontvangen jaarverslagen 2003	Ontvangen percentageel
A Den Bosch	2	37	37	95%
B Tilburg	3	27	28	93%
C Gld - Arnhem	6	47	48	91%
D Gld - Nijmegen	3	19	19	86%
E Rotterdam	1	1	1	100%
F Den Haag	1	1	1	100%
G Leiden	9	44	47	89%
H Dordrecht	10	37	45	96%
I Amsterdam	1	1	1	100%
J Den Helder	4	40	42	95%
K Haarlem	3	24	27	100%
L Zeeland	5	12	16	94%
M Utrecht	6	33	37	95%
N Friesland	5	30	29	83%
O Overijssel	2	26	26	93%
P Groningen	8	25	30	91%
Q Drenthe	3	12	14	93%
R Limburg	2	38	32	80%
S Flevoland	1	5	6	100%
Totaal	75	459	486	91%

Ledenontwikkeling

Ontwikkeling ledenbestand 1986-2004

Jaar	Aantal leden per 31-12	Bruto aanmelding	Bruto afname	Netto mutatie	Mutatie in %
1986	84617				
1987	76282	2508	10843	-8335	-10%
1988	68735	2102	9649	-7547	-10%
1989	64554	5026	9207	-4181	-6%
1990	59047	2906	8413	-5507	-9%
1991	55654	1940	5333	-3339	-6%
1992	53754	3905	5805	-1900	-3%
1993	53390	5097	5462	-365	-1%
1994	53465	5195	5120	-75	0%
1995	53465	5066	5066	0	0%
1996	52355	4040	5150	-1110	-2%
1997	52197	4683	4841	-158	-0%
1998	51585	4208	4820	-612	-1%
1999	48991	3182	5776	-2594	-5%
2000	48092	4105	5005	-900	-2%
2001	47441	4130	4781	-651	-1%
2002	45998	5445	6888	-1443	-3%
2003	44099	3289	5188	-1899	-4%
2004	41861	2798	5036	-2238	-5%

Het ledenbestand is in 2004 afgenomen met iets meer dan 5%.

Ontwikkeling ledenbestand per kamercentrale 1997-2004

Kamercentrale	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Mutatie 2004	Mutatie 2004 in %
A Den Bosch	2569	2457	2411	2388	2353	2293	2182	-111	-5%
B Tilburg	2876	2822	2706	2668	2507	2423	2292	-131	-5%
C Gld – Arnhem	4898	4548	4438	4406	4275	4022	3796	-226	-6%
D Gld – Nijmegen	1216	1359	1297	1290	1240	1204	1163	-41	-3%
E Rotterdam	1216	1177	1165	1146	1166	1177	1147	-30	-3%
F Den Haag	1808	1763	1723	1680	1736	1711	1622	-89	-5%
G Zuid-Holland Nrd	5218	5117	4957	4875	4652	4507	4267	-240	-5%
H Dordrecht	4133	3920	3818	3761	3524	3369	3118	-251	-7%
I Amsterdam	1511	1476	1531	1557	1617	1644	1642	-2	0%
J Noord-Holland Nrd	2940	2825	2759	2790	2665	2486	2389	-97	-4%
K Haarlem	3686	3540	3462	3477	3311	3183	3092	-91	-3%
L Zeeland	1697	1606	1593	1578	1493	1375	1271	-104	-8%
M Utrecht	4531	4362	4169	3982	3949	3830	3633	-197	-5%
N Friesland	2275	2180	2155	2097	1999	1860	1778	-82	-4%
O Overijssel	2914	2765	2707	2610	2514	2330	2158	-172	-7%
P Groningen	2135	2035	1968	1948	1944	1867	1787	-80	-4%
Q Drenthe	2380	2262	2218	2150	2125	2073	1972	-101	-5%
R Limburg	2245	2082	2038	2096	2017	1843	1654	-189	-10%
S Flevoland	798	786	787	759	721	710	687	-23	-3%
W Algemeen	539	-91	190	183	190	192	211	19	10%

Opbouw van ledenbestand

De verhouding tussen mannen en vrouwen en de verschillende leeftijdsgroepen was in 2004 als volgt:

	Onbekend	<18	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Mannen	2210	8	1719	3592	4328	5311	5884	3844	2796
Vrouwen	1699	1	400	1068	1245	1928	2309	1677	1842

De gemiddelde leeftijd van de leden is ± 57 jaar. Circa 25% van de leden is 70 jaar of ouder.

